

EUROOPA KESKPANK
PANGANDUSJÄRELEVALVE

Järelevalvekäsiraamat

BANKENTOEZICHT

Jaanuar 2024

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Sisukord

Järelevalvekäsiraamatu kasutamine	3
Sissejuhatus	4
1 Ühtse järelevalvemehhanismi toimimine	5
1.1 Ühtse järelevalvemehhanismi korraldus	5
1.2 Ühtse järelevalvemehhanismi toimimise struktuur	7
1.3 Otsuste tegemine ühtses järelevalvemehhanismis	14
1.4 Koostöö teiste institutsioonide ja asutustega	29
2 Järelevalvetsükkel	42
2.1 Järelevalveprioriteedid ja strateegiline kavandamine	43
2.2 Põhimõtete ja meetodika koostamine, eksperdirühmade loomine, horisontaalsete tegevuste ja järelevalvetoimingute kavandamine	45
2.3 Igapäevane järelevalve	46
2.4 Pangandusjärelevalve tõhustamine: järelevalveprioriteetide ja teise kontrollitasandi määratlemine	47
3 Kõigi järelevalve alla kuuluvate üksuste järelevalve	50
3.1 Tegevuslubade, oluliste osaluste kavandatava omandamise ja üleeuroopaliste tegevuslubade taotlused	50
3.2 Krediidiasutuste olulisuse hindamine	61
3.3 Emaettevõtjana tegutsevate (sega)finantsvaldusettevõtjate heakskiitmine	63
3.4 Järelevalveandmete kogumine	66
4 Oluliste krediidiasutuste järelevalve	72
4.1 Operatsiooniline kavandamine	72
4.2 Riskianalüüsid põhiriskide ja -haavatavuste tuvastamiseks ning hindamiseks	73
4.3 Juhtorganite liikmete sobivuse hindamine (sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine)	76
4.4 Pideva järelevalve tegemine	81

4.5	Järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsess	84
4.6	Sisemudelite pidev jälgimine	93
4.7	Kohapealsete kontrollide tegemine	95
4.8	<i>Ad hoc</i> taotluste ja teadete hindamine	95
4.9	Kriisilukordade ennetamine ja juhtimine	100
4.10	Järelevalvemeetmed, jõustamismeetmed ja sanktsioonid	104
4.11	Krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikkuse hindamine ja seire	111
5	Vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve	112
5.1	Järelevaatamistegevus	112
	Infokast 1 Vähem oluliste krediidiasutuste liigitamise raamistik	114
	Infokast 2 Suunised riiklikele pädevatele asutustele teavitamisnõuete kohta	115

Järelevalvekäsiraamatu kasutamine

Järelevalvekäsiraamatus kirjeldatakse ühtse järelevalvemehhanismi (SSM) organisatsioonilist struktuuri ning määratakse kindlaks euroala pangandusjärelevalve meetodid, protsessid ja menetlused. Samuti antakse ülevaade ühtse järelevalvemehhanismi koostööst teiste asutustega laiemas institutsioonilises raamistikus.

Käsiraamatu alguses kirjeldatakse ühtse järelevalvemehhanismi ülesehitust ja järelevalveülesannete täitmist ning seejärel käsitletakse igapäevast praktilist järelevalvetegevust.

Käsiraamat ei ole siiski õiguslikult siduv dokument, selles ei kehtestata uusi regulatiivseid nõudeid ning samuti ei asenda see asjakohastes kohaldatavates Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud õiguslikke nõudeid. Dokumendis esitatakse lähenemisviis, mida ühtne järelevalvemehhanism oma järelevalveülesannete täitmisel järgib. Ühtsel järelevalvemehhanismil on piisava põhjenduse esitamisel õigus selles käsiraamatus ette nähtud üldpõhimõtetest kõrvale kalduda, kui konkreetsetel juhtudel on tegureid, mis seda õigustavad. Käsiraamatus esitatust kõrvalekalduv lähenemisviis peab olema kooskõlas ka liidu õiguse üldpõhimõtetega, eelkõige järelevalve alla kuuluvate üksuste võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja õiguspärase ootuste põhimõttega. See on kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud kohtupraktikaga, milles käsitatakse asutusesiseseid juhiseid (nagu käesolev käsiraamat) käitumisnormina, millest ELi institutsioonid võivad põhjendatud juhtudel kõrvale kalduda. Vt selle kohta nt Euroopa Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P¹, punkt 209: „Euroopa Kohus on juba leidnud ametiasutuste sisekorrameetmete osas, et kuigi neid ei saa lugeda õigusnormiks, mida ametiasutus igal juhul peab järgima, annavad nad siiski tunnistust praktikast väljendavast käitumisnormist, mida ametiasutus konkreetsel juhtumil ei või eirata, andmata võrdse kohtlemise põhimõttega kooskõlas olevaid põhjendusi. Sellised meetmed on seega üldaktid, mille ebaseaduslikkusele asjaomased ametnikud ja teenistujad võivad viidata nende suhtes vastuvõetud üksikaktide peale esitatud hagiavaldustes.”

Järelevalvekäsiraamatu avaldas Euroopa Keskpang (EKP) esimest korda 2018. aasta märtsis ning see koostati koostöös riiklike pädevate asutustega EKP läbipaistvuspoliitika raames. Käsiraamatu läbivaadatud versioon, mis avaldati 2024. aasta jaanuaris, pakub kõige ajakohasemat teavet Euroopa pangandusjärelevalve kohta ja kajastab muu hulgas EKP pangandusjärelevalve reorganiseerimist 2020. aastal. Käsiraamatu ajakohastatud versioon asendab 2014. aastal avaldatud pangandusjärelevalve juhendi.

¹ Dansk Rørindustri vs. komisjon, C-189/02 P (liidetud kohtuasjad C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P, C-206/02 P, C-207/02 P, C-208/02 P, C-213/02 P), ECLI:EU:C:2005:408.

Sissejuhatus

Euroopa pangandusliit põhineb kolmel sambal: i) ühtne järelevalvemehhanism, mis vastutab krediidasutuste ja pangandussektori järelevalve eest; ii) ühtne kriisilahenduskord, mis hõlmab Ühtset Kriisilahendusnõukogu ja elujõuetute krediidasutustega tegelevat ühtset kriisilahendusfondi; ning iii) Euroopa hoiusekindlustusskeem, mis on selle käsiraamatu koostamise ajal veel väljatöötamisel. Need kolm sammast tuginevad ühtsetele eeskirjadele, mida kohaldatakse kõigis ELi riikides.

Euroopa pangandusjärelevalve eesmärk on aidata kaitsta krediidasutuste turvalisust ja toimekindlust ning finantssüsteemi stabiilsust, tagades kogu euroalal pangandusjärelevalve kõrge taseme ja selle järjekindla kohaldamise kõigi pankade suhtes.

Lõplikku vastutust kandev EKP täidab oma järelevalveülesandeid ühtse järelevalvemehhanismi raames, kuhu kuuluvad EKP ja riiklikud pädevad asutused. Selline ülesehitus tagab kõigi järelevalve alla kuuluvate üksuste jõulise ja järjepideva järelevalve kogu euroalal ning võimaldab optimaalselt kasutada riikide järelevalveasutuste kohalikku ja spetsiifilist oskusteavet.

Järelevalveasutused on Euroopa seadusandja poolt EKP-le usaldatud ülesannete alusel sõnastanud Euroopa pangandusjärelevalve missiooni ja kindlaks määranud selle järelevalvepõhimõtted.

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalveasutuste töös tuleks alati juhinduda [ühtse järelevalvemehhanismi missioonist](#), [strateegilistest suunistest](#) ja [organisatsioonilistest põhimõtetest](#).

1 Ühtse järelevalvemehhanismi toimimine

1.1 Ühtse järelevalvemehhanismi korraldus

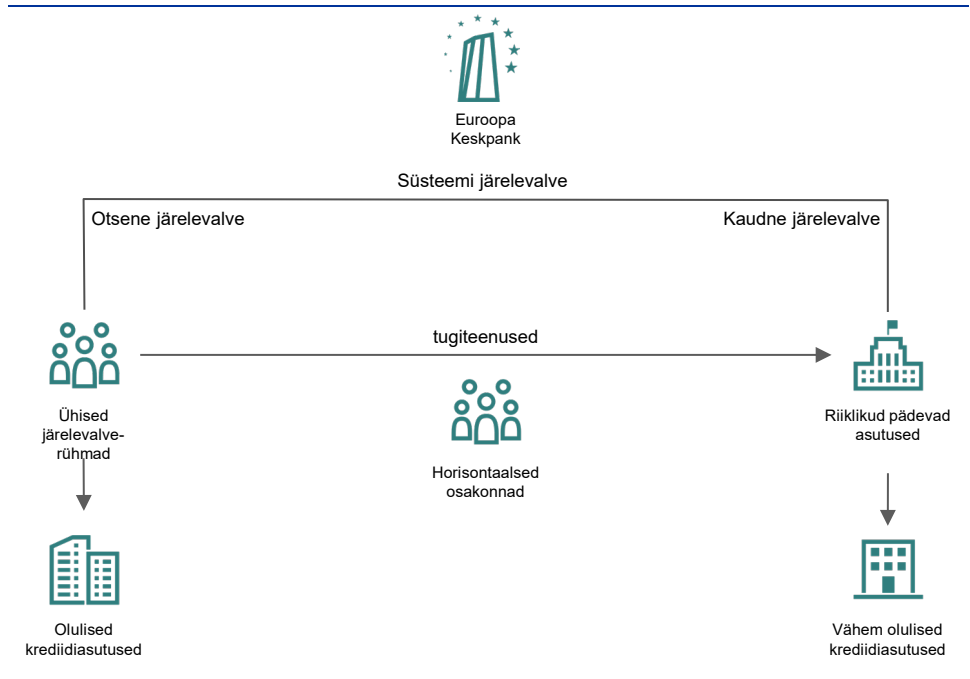
1.1.1 Ülesannete jaotus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel

SSMi määruse artiklid 6, 14 ja 15

EKP koostöös riiklike pädevate asutustega vastutab osalevates liikmesriikides tehtava pangandusjärelevalve eest. Tõhusa järelevalve tagamiseks on järelevalve rollid ja kohustused jaotatud EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel, lähtudes järelevalve alla kuuluvate üksuste olulisusest. Kõigi ühtse järelevalvemehhanismi järelevalve all olevate krediidasutuste suhtes kohaldatakse samu järelevalvepõhimõtteid.

Joonis 1

Ülesannete jaotus ühtses järelevalvemehhanismis

Ühtses järelevalvemehhanismis teeb EKP riiklike pädevate asutuste kaasabil otsest järelevalvet kõigi oluliseks liigitatud krediidasutuste üle. Riiklikud pädevad asutused teevad EKP järelevaatamise all otsest järelevalvet vähem oluliste krediidasutuste üle. Teatavatel tingimustel võib EKP üle võtta ka vähem oluliste krediidasutuste otsese järelevalve. [Oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste nimekiri](#) avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel ja seda ajakohastatakse korrapäraselt.

Ühtne järelevalvemehhanism on kaasatud ka piiriüleste krediidasutuste ja pangagruppide järelevalvesse, osaledes järelevalvekolleegiumites kas päritoluriigi või vastuvõtva riigi järelevalveasutusena.

Pangandusjärelevalve tegijana osaleb ühtne järelevalvemehhanism ka finantskonglomeraatide täiendavas järelevalves.

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvealased otsused koostab EKP ja riiklike pädevate asutuste esindajatest koosnev järelevalvenõukogu ning võtab vastu EKP nõukogu kooskõlas vastuväidete mitteesitamise menetlusega (vt punkt 1.3.1).

1.1.2

Aruandekohustus

SSMi määruse artiklid 20 ja 21

EKP otsus üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Keskpanga dokumentidele (EKP/2004/3)

EKP otsus üldsuse juurdepääsu kohta EKP dokumentidele riiklikes pädevates asutustes (EKP/2015/16)

Suunis, millega kehtestatakse ühtse järelevalvemehhanismi eetikaraamistiku põhimõtted (EKP/2021/50; uuesti sõnastatud)

EKP kõrgetasemeliste töötajate tegevusjuhend

Aruandekohustus on äärmiselt tähtis järelevalveotsuste läbipaistvuse, seaduslikkuse ja sõltumatuse seisukohalt. EKP vastutab selle eest, kuidas ta täidab oma järelevalveülesandeid. Konkreetseid krediidasutusi otseselt mõjutavad otsused võib asutusesiseselt läbi vaadata [vaidlustusnõukogu](#). Samuti võib need vaidlustada [Euroopa Liidu Kohtus](#). Riiklike pädevate asutuste otsused vähem oluliste krediidasutuste kohta võib seevastu esitada asjaomase riigi kohtusse. EKP-l on aruandekohustus ka ELi kodanikke esindava [Euroopa Parlamendi](#) ees ja [ELi nõukogu](#) ees. Samuti on EKP-l oma järelevalvetegevuses spetsiifiline aruandekohustus riikide parlamentide ees. EKP täidab oma poliitilist aruandekohustust mitme olulise kanali kaudu:

1. Järelevalvenõukogu esimees osaleb korralistel kuulamistel ja *ad hoc* mõttevahetustel Euroopa Parlamendis ja eurorühmas. Järelevalvenõukogu esimehele või mõnele liikmele ning asjaomase riikliku pädeva asutuse esindajale võivad kutse saata ka riikide parlamendid.
2. EKP esitab Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjonile kõigi järelevalvenõukogu koosolekute protokollid, sealhulgas ülevaatliku ja arusaadava kokkuvõtte järelevalvenõukogus toimunud aruteludest ning järelevalvenõukogu otsuste loetelu koos selgitustega.
3. Euroopa Parlamendi ja eurorühma liikmed võivad esitada järelevalvenõukogu esimehele kirjalikke küsimusi. Need avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel. Ka riikide parlamendid võivad taotleda EKP-lt vastust oma tähelepanekutele või küsimustele.
4. EKP esitab Euroopa Parlamendile, ELi nõukogule, eurorühmale, Euroopa Komisjonile ning osalevate liikmesriikide parlamentidele avalikult kättesaadava [aastaarande](#) järelevalveülesannete täitmise kohta.

EKP aruandlusraamistikku on üksikasjalikumalt täpsustatud SSMi määruis, Euroopa Parlamendi ja EKP vahel sõlmitud [institutsioonidevahelises kokkuleppes](#) ning ELi nõukogu ja EKP vahelises [vastastikuse mõistmise memorandumis](#). Samuti sõlmiti 2019. aastal [vastastikuse mõistmise memorandum](#) EKP ja Euroopa Kontrollikoja vahel.

Peale selle avaldab Euroopa Komisjon iga kolme aasta järel [aruande SSMi määruse kohaldamise kohta](#), hinnates eelkõige selle võimalikku mõju siseturu tõrgeteta toimimisele. Euroopa Kontrollikoda on volitatud hindama EKP juhtimise

tulemuslikkust (vt punkt 1.4.7) ning Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) teeb korrapäraseid hindamisi finantssektori hindamisprogrammi raames (vt punkt 1.4.8).

Järelevalvenõukogu liikmed deklareerivad igal aastal oma [huvid](#). Huvide deklaratsioonid sisaldavad teavet liikmete varasema ametialase tegevuse, eraviisilise tegevuse, ametlike volituste ja finantshuvide kohta, samuti teavet abikaasa või partneri mis tahes tasustatava tööalase tegevuse kohta, mis võib tekitada huvide konflikti kahtlust.

1.2 Ühtse järelevalvemehhanismi toimimise struktuur

1.2.1 EKP pangandusjärelevalve korraldus

Lahususe põhimõte

SSMi määruse artikkel 25
EKP otsus Euroopa Keskpanga
rahapoliitika ja järelevalve
funktsioonide lahususe
rakendamise kohta (EKP/2014/39)

Finantskriisiga toimetulekuks andsid ELi nõukogu ja Euroopa Parlament EKP-le volitused hakata täitma järelevalveülesandeid. Järelevalvefunktsioon lisandus EKP senistele rahapoliitilistele ülesannetele. Huvide konflikti vältimiseks peab EKP tagama oma rahapoliitika- ja järelevalveülesannete lahususe ning mõlema funktsiooni täitmise vastavalt püstitatud eesmärkidele.

EKP-l on sõltumatu [järelevalvenõukogu](#), kes esitab järelevalveotsuste eelnõud [EKP nõukogule](#). EKP nõukogu võib otsused vastu võtta või esitada nende kohta vastuväiteid, kuid ta ei saa neid põhimõtteliselt muuta. EKP nõukogu käsitleb järelevalveküsimusi spetsiaalse päevakorraga eraldi koosolekutel ning rangelt lahus EKP muudest funktsioonidest.

Lahususe põhimõte hõlmab ka eeskirju, mis reguleerivad EKP kahe funktsiooni vahelist teabevahetust. Mõnel juhul peab konfidentsiaalse teabe edastamise ühest funktsioonist teise heaks kiitma [EKP juhatus](#). Konfidentsiaalseid toorandmeid võib jagada taotluse alusel ja teadmisyajaduse põhimõttel. EKP üks poliitikafunktsioon ei tohiks avalikustada teisele funktsioonile hinnanguid või poliitikasoovitusi sisaldavat konfidentsiaalset teavet, välja arvatud taotluse korral ja teadmisyajaduse põhimõttel.

Lahusus on tagatud ka töötajate tasandil: pangandusjärelevalve eri elemendid jagunevad kuue peadirektoraadi ja ühe direktoraadi vahel, mis annavad oma tegevusest aru järelevalvenõukogu esimehele ja aseesimehele.

EKP pangandusjärelevalve organisatsiooniline struktuur

EKP-le antud järelevalveülesandeid täidavad kuus peadirektoraati ja üks direktoraat koostöös riiklike pädevate asutustega.

- Süsteemselt oluliste pankade ja rahvusvaheliste pankade peadirektoraat (DG/SIB), universaalpankade ja mitmekesiste laenuandjate peadirektoraat (DG/UDI) ning spetsialiseerunud krediidasutuste ja vähem oluliste krediidasutuste peadirektoraat (DG/SPL) vastutavad oluliste krediidasutuste otsese igapäevase järelevalve eest. SPL peadirektoraat vastutab ka riiklike pädevate asutuste poolt vähem oluliste krediidasutuste üle tehtava otsese järelevalve järelevaatamise eest.
- Horisontaaltasandi järelevalve peadirektoraat (DG/HOL) täidab horisontaalseid ülesandeid, mis on seotud kõigi ühtse järelevalvemehhanismi järelevalve alla kuuluvate krediidasutustega. Eelkõige toetab see ühiseid järelevalverühmi, pakkudes erialast asjatundlikkust krediidiriski, kapitaliturgude, mitterahaliste riskide, ärimudelite, kapitali planeerimise ja kriisijuhtimise, stressitestide, järelevalvepoliitika ja järelevalvemeetodite kohta.
- Kohapealsete kontrollide ja sisemudelite uurimise peadirektoraat (DG/OMI) juhib kohapealset tegevust ja osaleb selles, määrab kindlaks kohapealse järelevalve programmi ja tagab selle kavandamise ja elluviimise ning hoiab kohapealse kontrolli meetodika tervikuna ajakohasena.
- Ühtse järelevalvemehhanismi tegevuse juhtimise ja korraldamise peadirektoraat (DG/SGO) toetab otsustusprotsesse, hindab pankade uusi aktsionäre ja uute tegevuslubade taotlusi, teeb sobivuse ja nõuetekohasuse hindamisi ning uurib sõltumatult usaldatavusnõuete väidetavaid rikkumisi. SGO peadirektoraat juhib ka ühtse järelevalvemehhanismi digitaalarengu tegevuskava, sealhulgas tehnoloogia kasutamist järelevalves, edendab innovatsiooni ning hõlbustab ühtses järelevalvemehhanismis teadmushaldust ja koolitustegevust.
- Järelevalvestrateegia ja -riskide direktoraat määratleb EKP pangandusjärelevalve strateegia, seades järelevalveprioriteedid ja riskivalmidusraamistiku, ning toetab ressursside jaotust nende prioriteetide täitmiseks.

Ühised teenused

Pangandusjärelevalve eest vastutava kuue peadirektoraadi ja ühe direktoraadi kõrval toetavad nii rahapoliitika- kui ka järelevalvefunktsiooni toimimist EKP ühised teenused.

Need hõlmavad järgmisi valdkondi: personalijuhtimine, infosüsteemid, avalikud suhted, eelarve ja organisatsioon, kinnisvarahaldus, siseaudit, õigusteenused ja statistika. Ühised teenused võimaldavad EKP-l kasu saada tegevussünergiast, säilitades samal ajal rahapoliitika ja pangandusjärelevalve nõutava lahususe. Näiteks statistika peadirektoraat avaldab EKP pangandusjärelevalve veebilehel korrapäraselt [üksikasjalikku järelevalvega seotud pangandusstatistikat](#). Andmekogumit ajakohastatakse kord kvartalis ning see hõlmab teavet olulisteks ja vähem olulisteks krediidasutusteks liigitatud pankade kohta sellistes valdkondades

nagu pankade bilansside koosseis, pankade kasumlikkus, kapitali adekvaatsus, finantsvõimendus, likviidsus ja varade kvaliteet.

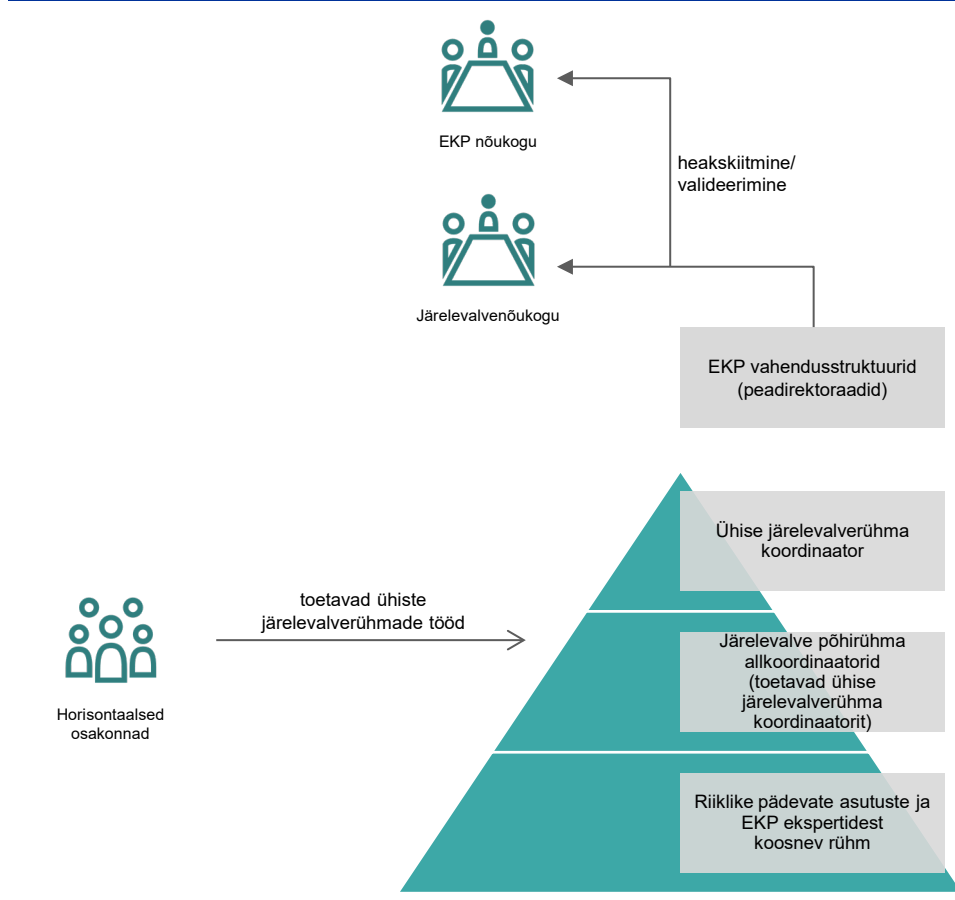
1.2.2 Ühised järelevalverühmad

SSMi raammääruse artiklid 3, 4, 5 ja 6

Oluliste krediitiasutuste igapäevast järelevalvet teevad ühised järelevalverühmad, kes töötavad süsteemselt oluliste pankade ja rahvusvaheliste pankade peadirektoraadis, universaalpankade ja mitmekesiste laenuandjate peadirektoraadis ning spetsialiseerunud krediitiasutuste ja vähem oluliste krediitiasutuste peadirektoraadis. Nagu joonisel 2 näidatud, kuuluvad ühistesse järelevalverühmadesse nii EKP eksperdid kui ka riiklike pädevate asutuste esindajad riikidest, kus asuvad olulised krediitiasutused (sh nende pangandusega tegelevad tütarettevõtjad ja olulised piiriülesed filiaalid). Iga olulise krediitiasutuse ühine järelevalverühm moodustatakse kõrgeimal konsolideerimistasemel. Ühiste järelevalverühmade suurus, üldine koosseis ja korraldus on erinev sõltuvalt järelevalve alla kuuluva üksuse olemusest, keerukusest, tegevuse ulatusest, ärimudelitest ja riskiprofiilist.

Joonis 2

Ühiste järelevalverühmade toimimine

Ühise järelevalverühma ülesanne on koostada järelevalvealane kontrolliprogramm (SEP) ja seda rakendada ning korraldada pidevat järelevalvetegevust konsolideeritud ja allkonsolideeritud ning üksikute krediidasutuste tasandil. See tegevus hõlmab krediidasutuste riskiprofiili, ärimudeli ja strateegia, riskijuhtimis- ja sisekontrollisüsteemide ning sisejuhtimise hindamist. Selle töö oluliseks osaks on järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP) korraldamine ning regulaarne dialoog järelevalve alla kuuluvate üksustega. Ühiste järelevalverühmade liikmed võivad osaleda ka kohapealsetes kontrollides ja sisemudelitega seotud uurimistes.

Teatavate kindlateemaliste või tehnilisi eriteadmisi eeldavate ülesannete korral võivad ühised järelevalverühmad küsida lisatoetust horisontaalsetelt EKP osakondadelt. Horisontaalsed funktsioonid pakuvad ühistele järelevalverühmadele tuge ning osutavad teenuseid ka ühtsete lähenemisviiside ja kooskõlastatud meetodite väljatöötamisel.

Ühiste järelevalverühmade koordinaatorid ja riiklike pädevate asutuste kohalikud koordinaatorid

Iga ühist järelevalverühma juhib EKP-poolne koordinaator. Ühise järelevalverühma koordinaatorit toetavad oluliste krediidasutuste igapäevases järelevalves riiklike pädevate asutuste kohalikud koordinaatorid, kes kajastavad ka asjaomase riikliku pädeva asutuse seisukohti. Näiteks osalevad nad järelevalvealase kontrolliprogrammi koostamisel ja läbivaatamisel.

Ühiste järelevalverühmade koordinaatorid määratakse kolmeks kuni viieks aastaks. Nii ühise järelevalverühma koordinaatorid kui ka liikmed roteeruvad korrapäraselt, kuid kõik liikmed ei tohi roteeruda samal ajal.

Ühise järelevalverühma põhirühm

Rohkem kui ühes osalevas liikmesriigis oluliseks liigitatud pankade ühised järelevalverühmad moodustavad järelevalve põhirühma. Põhirühma esimeheks on ühise järelevalverühma koordinaator ning rühma kuuluvad kõigi asjaomaste riiklike järelevalveasutuste kohalikud koordinaatorid sõltuvalt kohaliku tütarettevõtja või filiaali olulisusest. Põhirühma ülesanne on korraldada ülesannete jaotust ühise järelevalverühma liikmete vahel, ette valmistada ja läbi vaadata järelevalvealast kontrolliprogrammi, jälgida selle rakendamist ja kontrollida hindamist.

1.2.3

Järelevalveasutuste funktsiooni korraldus

SSMi määruse artiklid 4, 6, 12 ja 31
SSMi raammääruse artiklid 43, 62, 67, 70, 96, 97, 98, 99 ja 100

Riiklikud pädevad asutused vastutavad vähem oluliste krediidasutuste otsese järelevalve eest. Nad kavandavad oma pidevat järelevalvetegevust ja viivad seda ellu, kasutades enda ressursse ja menetlusi. Samuti teevad riiklikud pädevad asutused järelevalvet valdkondades, mis ei kuulu SSMi määruse kohaldamisalasse.

EKP vastutab ühtse järelevalvemehhanismi tõhusa ja järjepideva toimimise eest ning tagab, et riiklike pädevate asutuste rakendatavad järelevalvemeetodid on kvaliteetsed. Sellega seoses on EKP SPL peadirektoraadile usaldatud järelevaataja funktsioon, et tagada rangete järelevalvestandardite kohaldamisel põhinev järjepidev järelevalve. Kõnealune peadirektoraat saavutab need eesmärgid, edendades heade järelevalvetavade rakendamist tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega. HOL peadirektoraadi järelevalvemetoodika osakond haldab vähem oluliste krediidasutuste järelevalvemeetodeid, -standardeid ja -tavasid.

Järelevaatomisfunktsiooni täitmisel teeb EKP tihedat koostööd riiklike pädevate asutustega. EKP ja riiklike pädevate asutuste koostöö on esmatähtis, et edendada kogu ühtses järelevalvemehhanismis ühist järelevalvekultuuri ning tagada süsteemi järjepidev toimimine. Järelevaatomise raames koostab EKP riiklikele pädevatele asutustele vähem oluliste krediidasutuste järelevalve ühiseid standardeid, kogub riiklikelt pädevatelt asutustelt teavet ja töötleb seda ning teeb temaatilisi analüüse. Selline teave annab ülevaate riiklike pädevate asutuste järelevalvetavade ja -otsustest ning spetsiifilistest vähem olulistest krediidasutustest ja vähem oluliste krediidasutuste sektorist.

EKP järelevaatomisfunktsioon hõlmab sellega seoses ka riiklike pädevate asutuste järelevalvet vähem oluliste krediidasutuste üle, et tuvastada haavatavad krediidasutused ning tagada kogu ühtses järelevalvemehhanismis järjepidevad ja ranged järelevalvestandardid. EKP järgib oma järelevaatajarollis proportsionaalset ja riskipõhist lähenemisviisi. Sellest tulenevalt võidakse kõrge riskitasemega ja suure mõjuga krediidasutuste puhul vajadust mööda suurendada nii aruandlusnõudeid kui ka SPL peadirektoraadi järelevaatomistegevust (vt 5. peatükk). Samamoodi osaleb EKP oma kriisiohjetgevuse kaudu ka vähem oluliste krediidasutuste kriisijuhtimises.

Aeg-ajalt pakuvad EKP töötajad riiklikele pädevatele asutustele eksperditeadmisi ja tuge, osaledes näiteks kohapealsetes kontrollides. Ühise järelevalvekultuuri edendamiseks toetab EKP ka töötajate vahetust riiklike pädevate asutuste vahel.

1.2.4 Horisontaalsed funktsioonid

HOL peadirektoraadi, SSR direktoraadi, OMI peadirektoraadi ja SGO peadirektoraadi horisontaalsed osakonnad toetavad nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidasutuste järelevalvet. Horisontaalsed osakonnad suhtlevad tihedalt ühiste järelevalverühmadega, näiteks määratledes ja rakendades ühiseid metoodikaid ja standardeid ning pakkudes tuge metoodikaküsimustes. Nad tagavad ühtsete lähenemisviiside ja kooskõlastatud meetodite väljatöötamise, täidavad eriülesandeid ja teevad analüüse ning pakuvad eksperditeadmisi ühistele järelevalverühmadele ja riiklikele pädevatele asutustele.

1.2.5 Sisesuhtlus ühtses järelevalvemehhanismis

Nagu eespool kirjeldatud, põhineb ühtse järelevalvemehhanismi toimimine EKP ja riiklike pädevate asutuste tihedal koostööl. Sujuv koostöö ning pidev teabe- ja teadmistevahetus nii EKP kui ka EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel võimaldavad ühtsel järelevalvemehhanismil nõuetekohaselt toimida ja saavutada kvaliteetseid järelevalvetulemusi. Seda hõlbustavad ühised IT- ja õppevahendid, sealhulgas SSMnet, mis on kogu ühtses järelevalvemehhanismis kasutatav ühine platvorm teabele juurdepääsuks, ning ka paremad juurdepääsuõigused (koos asjakohaste kaitsemeetmetega) järelevalvedokumentidele.

EKP ja riiklike pädevate asutuste koostöö

Kõigis järelevalvetegevustes kohaldatakse heauskse koostöö põhimõtet. Oluliste krediitiasutuste otseses järelevalves teevad SIB peadirektoraat, UDI peadirektoraat ning SPL peadirektoraat riiklike pädevate asutustega igapäevast koostööd asjaomaste ühiste järelevalverühmade kaudu. Vähem oluliste krediitiasutuste järelevalve järelevaatamisel suhtleb SPL peadirektoraat tihedalt riiklike pädevate asutustega kõrgema juhtkonna esindajatest moodustatud spetsiaalse võrgustiku kaudu.

Riiklikud pädevad asutused panustavad ka horisontaalsete osakondade töösse mitmesuguste foorumite (nt ekspertide võrgustikud) kaudu.

Järelevalvenõukogu võib ühtlasi otsustada moodustada EKP ja riiklike pädevate asutuste esindajatest koosnevat töörühmi, et käsitleda konkreetseid horisontaalseid teemasid ja toetada horisontaalsete osakondade tööd.

Teabehaldus

EKP teabehalduspoliitika edendab ja toetab süsteemset, tulemuslikku ja tõhusat teabeloomet, -kasutust, -haldust ja -jagamist. See võimaldab teabevajaduse põhimõttel infovahetust EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel.

Seda poliitikat rakendatakse kogu EKP teabehaldussüsteemis, millega on loodud tehniline alus tagamaks, et kõik ühised järelevalverühmad järgivad pangandusjärelevalves ühtseid meetodeid ja standardeid. SSMnet võimaldab kõigil järelevalveasutustel saada juurdepääsu teabele, teadmistele ja vahenditele, mida nad oma igapäevaste järelevalveülesannete täitmiseks vajavad.

1.2.6 Töötajate jaotus ja finantsvahendid

Oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste järelevalvega tegelevate töötajate jaotus

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvetavad on riskipõhised ja proportsionaalsed. Neis võetakse arvesse järelevalve alla kuuluva üksuse maksejõuetuse tõenäosust ja maksejõuetuse tõttu finantsstabiilsusele tekkiva võimaliku kahju suurust. Ühtlasi on tavad vastavuses järelevalve alla kuuluva üksuse riskiprofiiliga.

Järelevalvepõhimõtete eesmärk on tagada tulemuslik ja põhjalik järelevalve, hõlbustades samal ajal piiratud järelevalveressursside tõhusat jaotust.

EKP tehtava otsese järelevalve puhul kooskõlastab ühtse järelevalvemehhanismi vahendite ja eriteadmiste jaotust SSR direktoraadi strateegilise planeerimise osakond koostöös asjaomaste horisontaalsete funktsioonide ja riiklike pädevate asutustega. Ühised järelevalverühmad tegelevad operatsioonilise kavandamisega EKP koordineerimisel. Nad koostavad iga olulise krediidasutuse kohta SEPi, milles on ette nähtud järgmise 12 kuu järelevalvealased põhiülesanded ja -tegevused, nende ligikaudne ajakava ja eesmärgid ning kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste vajadus. Kohapealsed kontrollid kavandatakse ja mehitatakse tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega, kes tagavad enamiku missioonijuhtidest ja rühmaliikmetest. SEPi kirjeldatakse üksikasjalikult punktis 4.1.3.

Vähem oluliste krediidasutuste otsese järelevalve puhul kavandavad riiklikud pädevad asutused oma järelevalvetegevust ja viivad seda ellu kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi üldise strateegiaga, kasutades enda ressursse ja otsustusmenetlusi.

Riiklike pädevaid asutusi julgustatakse osalema töötajatevahetuses nii EKP kui ka teiste pädevate asutustega. Vahetused võivad olla erineva kestusega ja hõlmata töötajaid organisatsiooni eri tasanditel. Töötajatevahetuse tingimused määratakse kindlaks eelnevalt, arvestades konkreetseid asjaolusid. Ühtse järelevalvemehhanismi vahetusprogramm pakub EKP pangandusjärelevalve ja ühtse järelevalvemehhanismi partnerinstitutsioonide vaheliseks töötajatevahetuseks võimalust ka välislähetuse vormis. Programmis osalejad vahetavad üheks kuni kaheks aastaks oma rollid, seades end sisse vastuvõtvas riigis ja osaledes aktiivse liikmena vastuvõtva institutsiooni meeskonna töös. Töötajatevahetusega edendatakse ühiste järelevalverühmade rahvusvahelist mõõdet ning võimaldatakse teatavat paindlikkust juhul, kui rühmad vajavad täiendavat toetust või eksperditeadmisi. EKP ja riiklikud pädevad asutused järgivad ka ühist koolituskava, mis aitab parandada järelevalvetavade ühtsust ja edendada ühist järelevalvekultuuri.

SSMi määruse artikkel 20

EKP määrus järelevalvetasude kohta (EKP/2014/41)

EKP otsus iga-aastase järelevalvetasu arvutamiseks kasutatavate teguritega seotud andmete määramise ja kogumise meetodika ja korra kohta (EKP/2019/38; uuesti sõnastatud)

Finantsvahendid

EKP katab oma järelevalveülesannete täitmisega seotud kulud kõigilt järelevalve alla kuuluvatelt euroala üksustelt kogutava iga-aastase tasu arvelt; ühtlasi on ka riiklikel pädevatel asutustel õigus kehtestada tasusid kooskõlas asjaomase riigi õigusnormidega. Iga-aastaste järelevalvetasude kogusumma avaldatakse EKP otsuses iga aasta 30. aprilliks. Kogukulud jagunevad kaheks:

- otsese järelevalve kulud katavad EKP otsese järelevalve alla kuuluvad olulised krediidasutused;
- kaudse järelevalve kulud katavad riikide järelevalveasutuste otsese järelevalve alla kuuluvad vähem olulised krediidasutused.

Järelevalve alla kuuluva üksuse tasu koosneb minimaalsest tasukomponendist ja muutuvast tasukomponendist. Minimaalne tasukomponent on kindlaksmääratud protsent iga-aastaste järelevalvetasude kogusummast eespool nimetatud kategooriates. Muutuv tasukomponent arvutatakse panga suuruse ja riskiprofiiliga (sh panga riskiga kaalutud vara) seotud tasutegurite alusel. Nende mõõtmiseks kasutatakse vastavalt varade koguväärtust ja koguriskipositsiooni.

EKP järelevalveülesannete täitmisega seotud kulud hõlmavad peamiselt otseseid kulusid, mida kannavad EKP pangandusjärelevalve ja järelevalvefunktsiooni täitmiseks kasutatavad ühised teenused. Need kulud on EKP eelarves selgelt eristatavad.

EKP eelarvepädev organ on EKP nõukogu, kes võtab vastu EKP aastaeelarve juhatuse ettepanekul ning pärast konsulteerimist järelevalvenõukogu esimehe ja aseesimehega pangandusjärelevalvet puudutavates küsimustes.

EKP esitab igal aastal Euroopa Parlamendile, ELi nõukogule, Euroopa Komisjonile ja eurorühmale aruande iga-aastaste järelevalvetasude struktuuri ja suuruse kavandatava muutmise kohta.

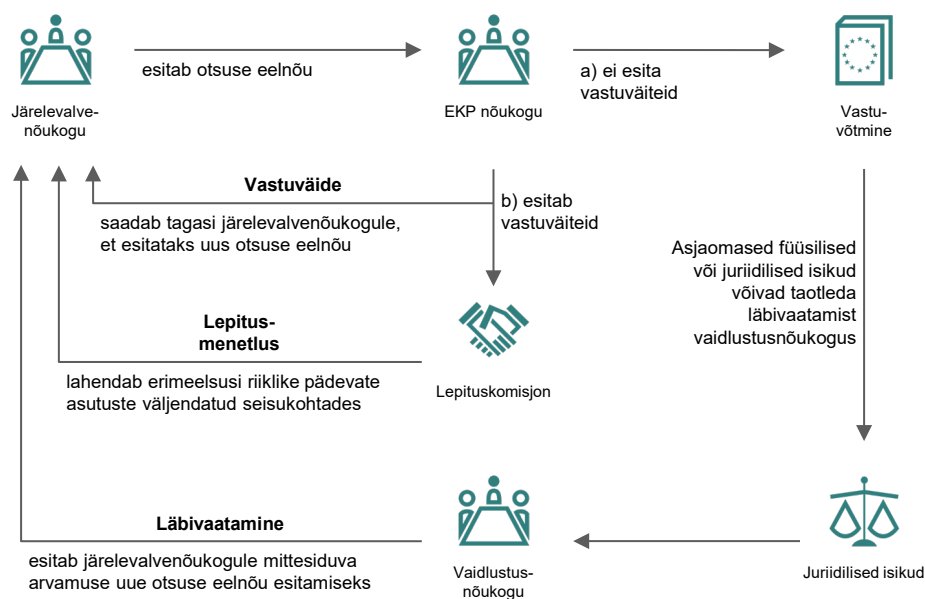
1.3 Otsuste tegemine ühtses järelevalvemehhanismis

Üldjuhul võtab EKP järelevalveülesannete täitmisega seotud otsused vastu EKP nõukogu kooskõlas [vastuväidete mitteesitamise menetlusega](#). Selle menetluse raames kiidab järelevalvenõukogu heaks järelevalveotsuste lõplikud eelnõud ning seejärel esitatakse need lõplikuks vastuvõtmiseks EKP nõukogule. Otsuste lõplikud eelnõud loetakse vastuvõetuks, kui EKP nõukogu ei ole nende suhtes esitanud vastuväiteid hiljemalt kümne tööpäeva jooksul.

Vastuväidete mitteesitamise menetlust kohaldatakse nii konkreetsete järelevalveotsuste vastuvõtmisel kui ka järelevalveülesannete täitmist käsitlevate EKP õigusaktide, poliitikadokumentide või muude suhtlusvormide puhul, millega EKP võtab väliseid kohustusi järelevalveülesannete täitmiseks.

Joonis 3

Vastuväidete mitteesitamise menetlus

Vastuväidete mitteesitamise menetlus ei ole siiski ainus EKP kohaldatav otsustusmenetlus. Kasutada võib ka muid otsustusmenetlusi ning teatavat liiki järelevalvealaste otsuste puhul on ette nähtud otsustusõiguse delegeerimine, näiteks sobivuse ja nõuetekohasuse nõuete hindamist käsitlevate otsuste tegemisel ning krediidiastutuste olulisust puudutavate otsuste muutmisel. Muid järelevalvemeetmeid (v.a järelevalveotsused) käsitletakse punktis 1.3.2.

1.3.1

Otsuste tegemine ühtses järelevalvemehhanismis

Järgnevate teemade all antakse ülevaade otsustusmenetluses osalejatest ja nende vastutusvaldkondadest.

EKP nõukogu

EKP nõukogu on kõrgeim otsustusorgan, kes vastutab EKP ülesannete (sh järelevalveülesanded) täitmise eest. Nõukogusse kuuluvad EKP juhatuse liikmed ja euroala riikide keskpankade presidendid.

Pangandusjärelevalvega seotud õigusaktid võetakse üldjuhul vastu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Menetlus kehtestati SSMi määrusega ning selles võetakse asjakohasel määral arvesse järelevalvenõukogu kui EKP-sisese organi vastutavat rolli järelevalveülesannete kavandamisel ja elluviimisel ning otsuste lõplike eelnõude heakskiitmisel. EKP nõukogu ei saa selle menetluse kohaselt

SSMi määruse artikkel 26
SSMi raammääruse VI ja VII osa
Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 283
EKPSi põhikirja artikkel 11.6
EKP otsus Euroopa Keskpanga esindajate ametisse nimetamise kohta järelevalvenõukogus (EKP/2014/4)
Järelevalvenõukogu kodukord
EKP kõrgetasemeliste töötajate tegevusjuhend
EKP kodukord
EKP määrus lepituskomisjoni asutamise ja kodukorra kohta (EKP/2014/26)

otsuste lõplikke eelnõusid muuta, vaid saab üksnes anda oma heakskiidu või esitada vastuväiteid.

EKP juhatus

EKP juhatus vastutab EKP igapäevase tegevuse juhtimise eest. EKP juhatuse liige on järelevalvenõukogu aseesimees.

Järelevalvenõukogu

Järelevalvenõukogu vastutab EKP järelevalveülesannete kavandamise ja täitmise eest, nagu need on sätestatud SSMi määruses. Järelevalvenõukogu peab andma heakskiidu kõigile õiguslikult siduvatele järelevalveotsuste eelnõudele, enne kui need esitatakse EKP nõukogule lõplikuks vastuvõtmiseks vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Järelevalvenõukogu koosseisu kuuluvad esimees, aseesimees, neli EKP esindajat, üks esindaja igast riiklikust pädevast asutusest ning – kui riiklikuks pädevaks asutuseks ei ole keskpang – üks esindaja igast keskpangast. Hääletamisel loetakse ühe ja sama liikmesriigi pädeva asutuse esindaja ja keskpanga esindaja siiski kokku üheks liikmeks.

Juhtkomitee toetab järelevalvenõukogu tegevust ja valmistab ette selle koosolekuid. Juhtkomitee koosneb väiksemast arvust järelevalvenõukogu liikmetest ning tal puudub otsuste tegemise õigus.

EKP pangandusjärelevalve peadirektoraadid

Järelevalve alla kuuluvatele üksustele suunatud otsuste eelnõude koostamise algatavad peamiselt SIB peadirektoraadis, UDI peadirektoraadis ning SPL peadirektoraadis tegutsevad ühised järelevalverühmad. Otsuste eelnõude ettevalmistamisel tuginetakse andmetele, mis on saadud pideva järelevalve, sealhulgas kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste käigus. SGO peadirektoraati kuuluv ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat teeb ühiste järelevalverühmadega tihedat koostööd järelevalveotsuste ettevalmistamisel ja otsuste tegemisel, samuti nõuetekohase menetluse nõuete täitmisel.

SGO peadirektoraat ja SPL peadirektoraat võivad samuti algatada otsuste eelnõusid, eelkõige neid, mis puudutavad järelevalve alla kuuluvate üksuste juhtorganite liikmete sobivuse hindamist, sanktsioone ja jõustamisotsuseid, ühiseid menetlusi ning ettepanekuid, mis käsitlevad riiklikele pädevatele asutustele suunatud üldisi juhtnõore vähem oluliste krediidasutuste gruppide või kategooriate kohta.

HOL peadirektoraat ja OMI peadirektoraat osalevad vahetult kohapealsete kontrollidega seotud otsustusprotsessis ning uute õigusnormide, tegevuspõhimõtete ja meetodite väljatöötamisel. HOL peadirektoraat on otsuste tegemisega seotud ka

kaudselt, kuna pakub sihipärast toetust ühistele järelevalverühmadele eelkõige seoses SREPi otsustega.

Ühtse järelevalvemehhanismi tegevuse juhtimise ja korraldamise peadirektoraat

SGO peadirektoraat koosneb viiest osakonnast. Neist neli täidavad horisontaalseid ülesandeid. Need on tegevuslubade osakond, sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise osakond, jõustamise ja sanktsioonide osakond ning tehnoloogia ja innovatsiooni osakond. Viies osakond on ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat, mille ülesanne on tõhusa ja kvaliteetse institutsioonilise otsustusprotsessi toetamine ja tagamine. Ta võtab vastu menetlusakte järelevalvemenetluse läbiviimise kohta ja teavitab nende aktide adressaate. Samuti toetab ta järelevalvenõukogu tegevust. See hõlmab koosolekute ja kirjalike menetluste ettevalmistamist ja järeltoiminguid ning ettepanekute ja otsuste koostamist ja läbivaatamist. Sekretariaat aitab kõigil EKP tegevusharudel ette valmistada järelevalvenõukogule esitatavaid dokumente ning annab nõu otsustusprotsessiga seotud küsimustes. Ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat suhtleb EKP nõukogu sekretariaadiga EKP järelevalveülesannete täitmisega seotud otsustusprotsesside puhul ning aitab ette valmistada EKP nõukogu istungeid, kus käsitletakse järelevalvealaseid küsimusi. Ta nõustab ja toetab järelevalvenõukogu esimehe ja aseesimehe büroosid ning EKP esindajaid nende aruandluskohustuste ja teabevahetusega seotud tegevuses. Samuti koordineerib ta järelevalvealast koostööd teiste ELi riikide ja kolmandate riikide asutustega.

Riiklikud pädevad asutused

Ühistes järelevalverühmades osalemise kõrval on riiklikel pädevatel asutustel ka oluline iseseisev roll otsustusprotsessis. Nad võivad teha ettepanekuid järelevalveotsuste eelnõude kohta. Ühiste menetluste puhul on SSMi raammääruses sõnaselgelt sätestatud, et EKP teeb otsuseid riikliku pädeva asutuse ettepaneku alusel. Riiklikud pädevad asutused jäävad vastutavaks kõigi järelevalveülesannete eest, mida ei ole ühtsele järelevalvemehhanismile üle antud. Need hõlmavad näiteks tarbijakaitse küsimusi ja rahapesuvastast tegevust.

Lepituskomisjon

Kui EKP nõukogul on vastuväiteid otsusele, mis on esitatud vastuväidete mitteesitamise menetluse raames, võib riiklik pädev asutus, keda otsus puudutab ja kes on teistsugusel seisukohal, esitada erimeelsuste lahendamise taotluse järelevalvenõukogule, et tagada rahapoliitika ja järelevalveülesannete lahusus. Vastuväite vaatab läbi lepituskomisjon, kuhu kuulub igast osalevast liikmesriigist üks liige, kes valitakse EKP nõukogu ja järelevalvenõukogu liikmete hulgast. Lepituskomisjon teeb otsuseid lihthäälteenamusega ja igal liikmel on üks hääl.

1.3.2

Järelevalvemeetmete liigid

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 132, artikli 139 lõike 2 punkt e ja artikli 288 lõige 2

SSMi määruse artikkel 4 ja III peatüki 2. jagu

SSMi raammääruse jaotis 2

Järelevalveotsus on õigusakt, mille EKP võtab vastu talle SSMi määrusega antud volituste ja ülesannete täitmisel ning mis on üldjuhul adresseeritud krediitiasutusele. Otsusega antakse õigusi ja/või määratakse kohustusi, mis muudavad adressaadi olukorda. Otsus võib sisaldada lisasätteid, nagu näiteks tähtajad, tingimused, kohustused või mittesiduvad soovitusel. Kui tingimused muudavad otsuse tulemuslikkuse sõltuvaks konkreetsetest sündmustest, siis kohustuste näol on tegu täiendavate nõuetega, mille otsuse adressaat peab tavaliselt täitma teatavaks tähtajaks. Kui otsust ei võeta vastu delegeerimise teel, kiidab selle eelnõu heaks järelevalvenõukogu ning seejärel esitatakse see EKP nõukogule vastuvõtmiseks vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Kui otsus mõjutab negatiivselt adressaadi huve, võetakse EKP lõplik järelevalveotsus vastu pärast adressaadile võimaldatud ära kuulamisperioodi möödumist, võttes nõuetekohaselt arvesse osapoolte tõstatatud küsimusi. Lõplik järelevalveotsus on adressaadi jaoks õiguslikult siduv.

Lisaks järelevalveotsustele võidakse rakendada muid järelevalvemeetmeid, võttes arvesse kohaldatavat õigusraamistikku, meetme soovitatavat mõju, adressaati/adressaate ning proportsionaalsuse põhimõtet.

Tegevusjuh ei ole ametliku otsustusprotsessi osa ning sellel puudub kindel õiguslik vorm. Tegevusjuh sisaldab mittesiduvaid ja mittejõustatavaid järelevalveootusi, avaldusi ja muid akte.

Teatava tähtsusega küsimuste korral võidakse küsida järelevalvenõukogult eelnevat heakskiitu konkreetsele järelevalvemeetodile või teavitada teda sellest hiljem. Tegevusjuhise esitamise järel võib EKP vajaduse korral vastu võtta identse või sarnase sisuga järelevalveotsuse.

Menetlusaktid on teatavat liiki tegevusjuhised, mis käsitlevad järelevalvemenetluse läbiviimist, eelkõige seoses nõuetekohase menetluse nõuete täitmisega. Menetlusaktid hõlmavad otsuseid ära kuulamisperioodi pikendamise kohta ning toimikutele ja EKP dokumentidele juurdepääsu taotluste kohta vastavalt kapitalinõuete direktiivi artikli 53 lõike 1 kolmandale lõigule. Need võivad sisaldada ka vastuseid EKP järelevalveotsuste adressaatidelt laekunud kaebustele, mis ei kujuta endast vaidlustusnõukogule suunatud taotlust otsuste halduskorras läbivaatamiseks, ning EKP järelevalveotsuste parandusi, kui on tuvastatud ilmsed ja ebaolulised vead. Menetlusaktid ei ole EKP järelevalveotsused, sest need ei kujuta endast poliitilise kaalutusõiguse kasutamist ega lõplikku otsust järelevalvemenetluse tulemuse kohta. Seetõttu ei võta EKP nõukogu neid vastu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames, vaid ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat võtab need vastu ja teatab neist adressaadile.

Lisaks konkreetsetele pankadele adresseeritud soovitudele, mis esitatakse järelevalveotsustes või tegevusjuhistes, võib EKP vastu võtta **soovitusi** ka avalike õigusaktide vormis, et vältida järelevalve alla kuuluvatele üksustele, asjaomastele kolmandatele isikutele või riiklikele pädevatele asutustele mittesiduvaid järelevalveootusi.

Järelevalve alla kuuluvatele üksustele suunatud soovitusel on üldkohaldatavad õigusaktid, mille EKP nõukogu kiidab heaks vastuväidete mitteeesitamise menetluse raames ning mis avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel ja Euroopa Liidu Teatajas. Soovituste kaudu teavitatakse üldsust EKP järelevalvepõhimõtetest.

Kõigile riiklikele pädevatele asutustele suunatud soovitusel ei ole siduvad. Neid kasutatakse alternatiivina siduvatele suunistele, et võimaldada riiklikele pädevatele asutustele rohkem paindlikkust. Sellised soovitusel võivad olla seotud vähem oluliste krediidasutustele järelevalvega või laiendada olemasolevate oluliste krediidasutustele suunatud soovitusel kohaldamisala ka vähem oluliste krediidasutustele. Soovitused võivad olla avalikud või mitteavalikud. Eri liiki soovitusel näited on kättesaadavad [EKP pangandusjärelevalve veebilehel](#).

SSMi määruse artikkel 9 ja artikli 6 lõige 5

EKP võib välja anda ka **juhiseid**. Esiteks võib EKP anda juhiste kaudu riiklikele pädevatele asutustele korralduse kasutada neile siseriikliku õiguse piires antud volitusi, et vajadust mööda täita EKP-le SSMi määrusega antud ülesandeid. Riiklikud pädevad asutused teavitavad EKPd meetmetest, mida nad on võtnud. Teiseks võib EKP anda riiklikele pädevatele asutustele üldisi juhiseid vähem oluliste krediidasutustele kohta. Juhised puudutavad riiklikele pädevatele asutustele antud järelevalvealaseid erivolitusi ning on pigem seotud vähem oluliste krediidasutustele gruppide või kategooriate kui konkreetsete üksustega. Samuti võib EKP anda juhiseid EKPga tihedat koostööd tegevatele riiklikele pädevatele asutustele, kes omakorda võtavad vastu pankadele suunatud vajalikud riiklikud haldusmeetmed.

EKP otsus iga-aastase järelevalvetasu arvutamiseks kasutatavate teguritega seotud andmete määratlemise ja kogumise meetoodika ja korra kohta (EKP/2019/38)

Üldkohaldatavaid otsuseid kasutatakse siduvate menetlusnõuete puhul, mida kohaldatakse kõigi järelevalve alla kuuluvate üksuste, mõne nende rühma või riiklike pädevate asutuste suhtes. Selliste otsuse põhieesmärk on selgitada EKP ootusi järelevalve alla kuuluvate üksuste suhtes. Kui üldkohaldatavate otsustega määratakse kindlaks EKP konkreetsete järelevalveülesannete edasine täitmine (vt nt otsus (EL) 2019/2158), võetakse need vastu vastuväidete mitteeesitamise menetluse raames. Seejärel avaldatakse need EKP pangandusjärelevalve veebilehel ja Euroopa Liidu Teatajas.

EKP suunis riiklike pädevate asutuste poolt vähem oluliste krediidasutustele ja investeerimisühingute suhtes liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse kasutamise kohta (EKP/2017/9)

Suunised on riiklikele pädevatele asutustele suunatud õigusaktid. Neis on sätestatud siduvat laadi lõpptulemused, kuid riiklikele pädevatele asutustele võimaldatakse paindlikkust nende saavutamisel. Suunised on eriti olulised EKP poolt vähem oluliste krediidasutustele üle tehtava kaudse järelevalve puhul (vt nt suunis (EL) 2017/697).

EKP määrus liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse kasutamise kohta (EKP/2016/4)

Määruste näol on tegu üldkohaldatavate dokumentidega; need on terviklikult siduvad ja vahetult kohaldatavad euroala riikides. Määrused avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel ja Euroopa Liidu Teatajas (vt nt määrus (EL) 2016/445). Samuti võib EKP vastu võtta määrusi ulatuses, mis on vajalik talle SSMi määrusega antud ülesannete täitmise korraldamiseks või täpsustamiseks.

Juhendites/juhtnõõrides selgitatakse EKP järelevalvealaseid ootusi. [EKP pangandusjärelevalve veebilehel](#) on avaldatud mitmesugused EKP juhendid/juhtnõõrid pankadele. Neis käsitletakse näiteks selliseid teemasid nagu ELi õiguses sätestatud valikuvõimalused ja kaalutusõigus, sobivuse ja nõuetekohasuse

hindamine, olulise osaluse menetlused, finantsvõimendusega tehingud ja viivislaenude käsitlemine.

1.3.3 Järelevalveotsused: ettevalmistamine ja otsuste tegemine

Otsuse eelnõu ettevalmistamine

SSMi määruse artikkel 22

Kui järelevalvemenetluse lõpus tuleb vastu võtta otsus, valmistatakse ette otsuse eelnõu. Otsuse eelnõu võidakse koostada järelevalve alla kuuluva üksuse taotlusel või ühise järelevalverühma, riikliku pädeva asutuse või EKP horisontaalse osakonna algatusel.

Nõuetekohane menetlus

SSMi määruse artiklid 22 ja 26

SSMi raammääruse artiklid 31 ja 33

Nõukogu määrus nr 1/1958, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled

Nõuetekohase menetluse nõuded hõlmavad otsuse eelnõu koostamise piisavat põhjendust ning (vajaduse korral) õigust olla ära kuulatud ja õigust tutvuda järelevalvetoimikuga.

Otsuste põhjendamise kohustus

EKP järelevalveotsused peavad olema selgelt põhjendatud; põhjendustes tuleb esitada olulised faktilised asjaolud, õiguslikud alused ja järelevalvekaalutlused, millele otsus tugineb. Mida sekkuvamad on kehtestatud meetmed, seda üksikasjalikumalt on neid vaja põhjendada.

Õigus olla ära kuulatud

EKP otsuse eelnõu adressaatidel, kelle õigusi eelnõu võib negatiivselt mõjutada, on võimalus esitada enne otsuse vastuvõtmist oma märkused. Õigus olla ära kuulatud on järelevalveprotsessis üks menetluslikke põhiõigusi. See võimaldab adressaatidel avaldada arvamust EKP tehtud faktilise ja õigusliku analüüsi kohta ning tagab, et EKP otsused tehakse terviklike andmete põhjal. Kui adressaat esitab ärakuulamisperioodi jooksul märkusi, esitatakse järelevalveotsuse eelnõu uuesti järelevalvenõukogule heakskiitmiseks.

Ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat saadab adressaadile otsuse eelnõu kohta teatise koos kaaskirjaga, mis sisaldab ärakuulamismenetluse ülevaadet. Üldjuhul on adressaadil märkuste esitamiseks kaks nädalat, kuid erandlike asjaolude korral võidakse seda aega lühendada minimaalselt kolme tööpäevani.² Kui EKP järelevalveotsus vastu võetakse, lisatakse sellele märkuste hinnang.

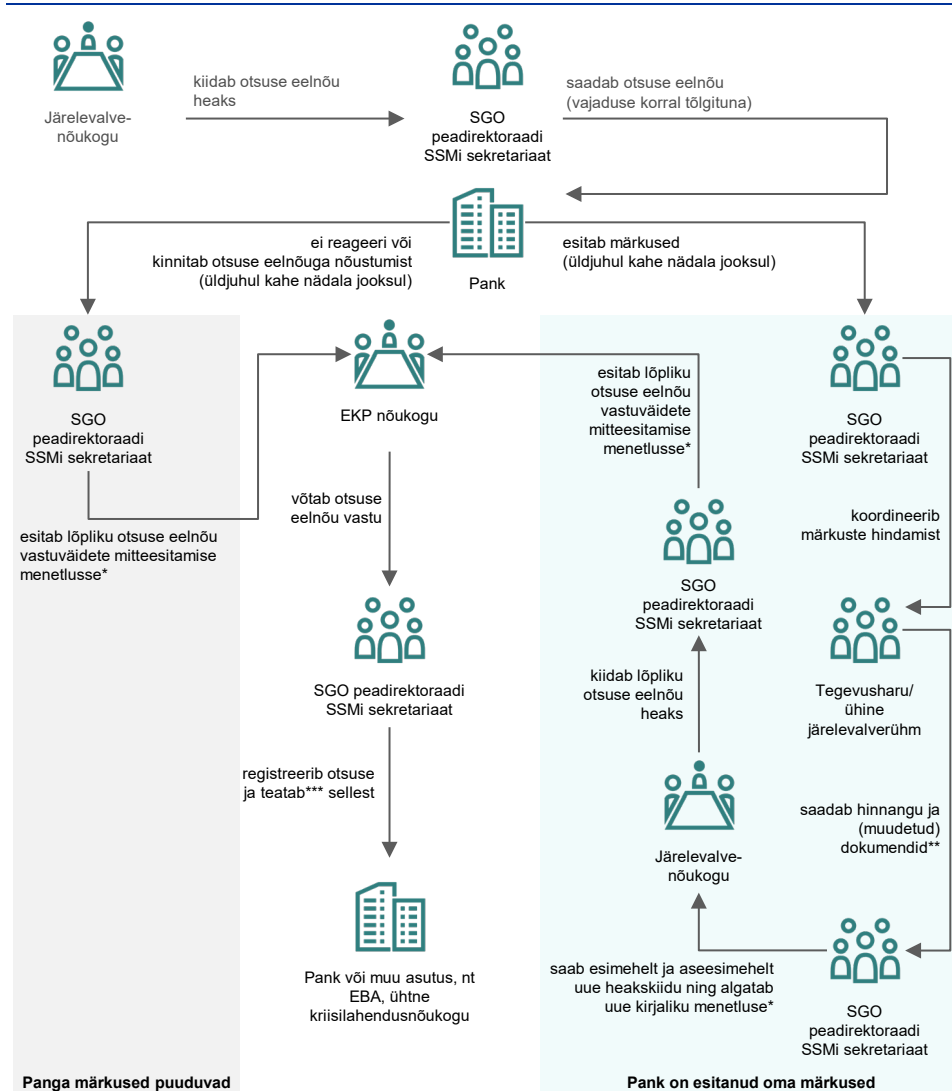
² Ühiste menetluste puhul on ärakuulamise tähtaeg üldjuhul kolm tööpäeva.

Õigus tutvuda järelevalvetoimikuga

Tulenevalt kaitseõigusest on EKP järelevalvemenetluse osapooltel õigus tutvuda järelevalvetoimikuga enne neid negatiivselt mõjutada võiva otsuse vastuvõtmist. Toimikuga on võimalik tutvuda taotluse korral alates järelevalvemenetluse algatamisest kuni lõpliku otsuse tegemiseni. See õigus on piiratud kolmandate isikute ärisaladuse kaitsega ning ei laiene konfidentsiaalsele teabele. Toimiku koostab asjaomase järelevalveotsuse koostamise eest vastutav tegevusharu. Seejärel vaatab ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat selle läbi ja teatab sellest taotlejale.

Joonis 4

Otsustusprotsess

* Kirjalikus menetluses on märkuste/vastuväidete esitamise tähtaeg viis tööpäeva ning vastuväidete mitteesitamise menetluses maksimaalselt kümme tööpäeva.

** Tuleb järgida igal konkreetsel juhul kohaldatavaid seaduslikke tähtaegu.

*** Olenevalt presidendi allkirja kuupäevast saadetakse otsus meili teel umbes kahe tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist EKP nõukogus.

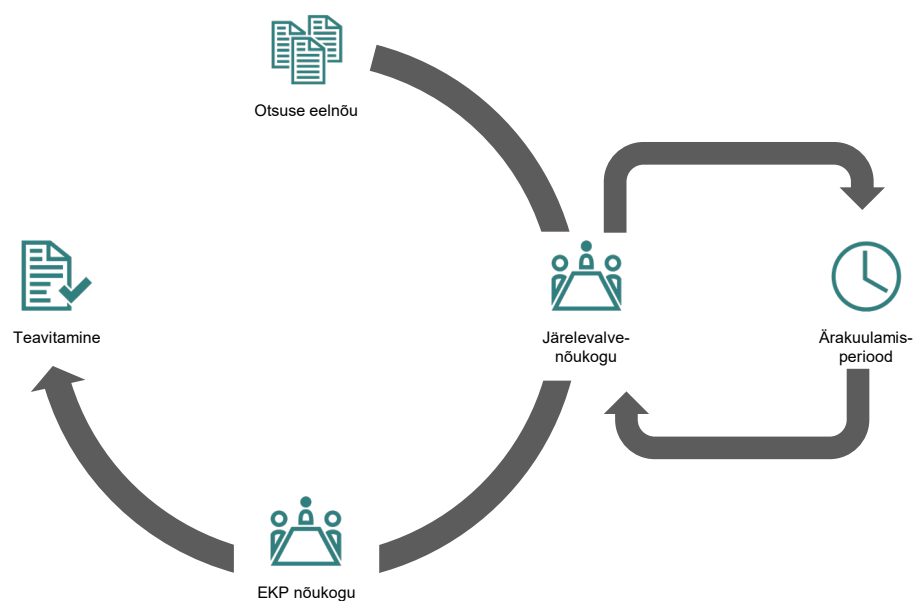
Ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat korraldab ära kuulamise, mis toimub üldjuhul kirjalikult. Kui finantssüsteemi ohustava märkimisväärse kahju ärahoidmiseks tuleb teha kiireloomuline otsus, võib EKP vastu võtta järelevalveotsuse, mis võib avaldada negatiivset mõju adressaadi õigustele, andmata talle võimalust esitada enne seda oma märkusi. Sel juhul lükatakse ära kuulamine edasi ning otsuses põhjendatakse selgelt edasilükkamise vajalikkust. Ära kuulamine toimub esimesel võimalusel pärast otsuse vastuvõtmist.

Otsuse vastuvõtmine vastuväidete mitteesitamise menetluse raames

Joonisel antakse ülevaade vastuväidete mitteesitamise menetluse neljast põhietapist.

Joonis 5

Otsustusprotsessi lihtsustatud ülevaade

Järelevalvenõukogu heakskiit

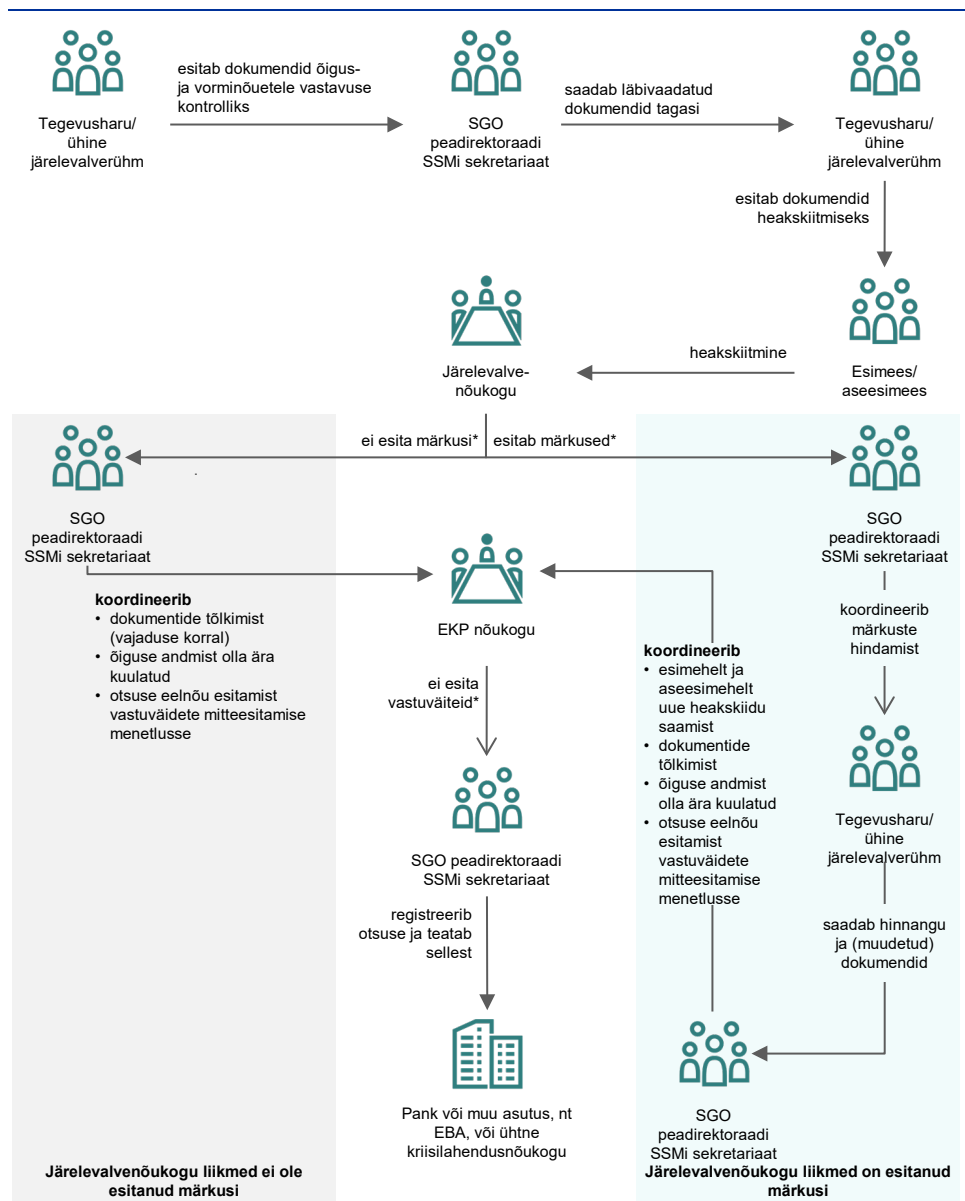
Otsuste lõplikud eelnõud esitatakse järelevalvenõukogule, kes kiidab need heaks, muudab neid või lükkab need tagasi. Järelevalvenõukogu võib otsuste eelnõud heaks kiita koosolekul või kirjaliku menetluse teel. Valdav osa eelnõusid kiidetakse heaks kirjaliku menetluse teel. Kui vähemalt kolm järelevalvenõukogu liiget esitavad vastuväiteid kirjaliku menetluse teel toimuva hääletusele, arutatakse otsuse eelnõu järelevalvenõukogu koosolekul. Järelevalvenõukogu kirjaliku menetluse tavapärane tähtaeg on viis tööpäeva.

Kui heakskiitu taotletakse kirjaliku menetluse teel ja järelevalvenõukogu liikmed esitavad märkusi, koostab tegevusharu või ühine järelevalverühm märkuste hinnangu ja saadab selle järelevalvenõukogule teavituse eesmärgil või uue heakskiidu saamiseks kas koosolekul või kirjaliku menetluse teel.

Kui järelevalvenõukogu on otsuse lõpliku eelnõu heaks kiitnud, võtab ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat ühendust EKP nõukogu sekretariaadiga, et valmistada ette otsuse esitamine EKP nõukogule lõplikuks vastuvõtmiseks vastuväidete mitteesitamise menetluse raames.

Joonis 6

Kirjalik menetlus otsustusprotsessis

*Kirjalikus menetluses on märkuste/vastuväidete esitamise tähtaeg viis tööpäeva ning vastuväidete mitteesitamise menetluses maksimaalselt kümme tööpäeva.

Vastuvõtmine EKP nõukogu poolt

Otsuse lõplik eelnõu loetakse EKP nõukogu poolt vastuvõetuks, kui nõukogu ei ole esitanud vastuväiteid maksimaalselt kümne tööpäeva jooksul. Tegelikult annab EKP nõukogu vastuväidete mitteesitamisest üldjuhul teada enne kümne tööpäeva möödumist. Vastuväiteid tuleb kirjalikult põhjendada. Kui EKP nõukogul on vastuväiteid, järgitakse ühte järgmisest kolmest menetlusest:

- kui riiklikul pädeval asutusel, keda otsus puudutab, on vastuväidetega seoses erimeelsusi, võib ta esitada taotluse nende lahendamiseks;
- kui erimeelsuste lahendamise taotlust ei ole esitatud, võib järelevalvenõukogu otsuse eelnõu muuta, et võtta arvesse EKP nõukogu märkusi;
- kui järelevalvenõukogu ei esita uut otsuse eelnõu, saadetakse vastuväited vastutavatele tegevusharudele.

Kiirmenetlus

Kiireloomulistel juhtudel lühendatakse eespool kirjeldatud menetlust, et järelevalvenõukogu saaks vajalikud otsused õigeaegsaks vastu võtta.

Kiirmenetlus käivitatakse tavaliselt juhul, kui ettepaneku algatavad ühine järelevalverühm ning EKP ja riikliku pädeva asutuse juhtkond. Otsustusprotsessi lühendamiseks võidakse muuta kirjaliku menetluse tähtaega või korraldada järelevalvenõukogu koosolek lühikese etteteatamisega. Koosolek võib toimuda telekonverentsi teel. Kui kiireloomulisel juhul ei saada järelevalvenõukogus kokku kvorumit (50%), kuulutatakse koosolek lõppenuks ja korraldatakse peatselt erakorraline koosolek. Erakorralise koosoleku kutses tuleks märkida, et otsused võetakse vastu olenemata kvorumi olemasolust. Kiireloomulisel juhul võib järelevalvenõukogu taotleda ka EKP nõukogu järgitava vastuväidete mitteesitamise menetluse kohaldamist lühema tähtaja jooksul – sel juhul võib EKP nõukogu koguneda isegi kohe pärast järelevalvenõukogu koosolekut.

Otsuste vastuvõtmine delegeerimise teel

Otsuste vastuvõtmine vastuväidete mitteesitamise menetluse raames toob kaasa olukorra, kus järelevalvenõukogu peab igal aastal heaks kiitma ja EKP nõukogu seejärel vastu võtma väga suure hulga järelevalveotsuste eelnõusid, mis on erineva keerukusega ja avaldavad järelevalve alla kuuluvatele üksustele erinevat mõju. Seepärast tagab EKP järelevalveülesannetega seotud otsuste tegemise volituste delegeerimine proportsionaalsema ja tõhusama otsustusprotsessi pangandusjärelevalves. Delegeerimisraamistik võimaldab delegeerida EKP tööüksuste juhtidele selgelt määratletud otsustusvolitusi, eeldusel et EKP nõukogu on eelnevalt vastu võtnud delegeerimisotsuse ja EKP juhatus on ametisse nimetanud asjaomaste tööüksuste juhid.

Delegeerimisraamistik

Institutsiooniline raamistik, mis võimaldab järelevalveotsuseid vastu võtta delegeerimise teel, hõlmab järgmist:

1. üldine raamotsus, milles määratakse kindlaks EKP otsustusprotsessi kord;
2. delegeerimisotsused, milles nähakse ette kriteeriumid delegeerimisvolituste kasutamiseks teatavat liiki järelevalveotsuste tegemisel;
3. EKP juhatuse otsused, millega nimetatakse ametisse EKP tööüksuste juhid, kellele antakse otsustusvolitused.

Üldises raamotsuses on sätestatud, et EKP nõukogu selgelt määratletud otsustusvolituste delegeerimine on võimalik EKP järelevalveülesanne täitmisega seotud õigusaktide vastuvõtmisel. EKP kodukorda täiendavas üldises raamotsuses on sätestatud EKP juhatusele ja EKP tööüksuste juhtidele antud vastutusvaldkondade ulatus, delegeeritud otsuste vastuvõtmise menetlusnõuded, selliste otsustega seotud registreerimis- ja aruandlusnõuded ning delegeeritud otsuste halduskorras läbivaatamise menetlus.

Delegeerimisotsused, milles nähakse ette delegeerimisvolituste kasutamise kriteeriumid, võtab vastu EKP nõukogu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Otsused jõustuvad alles pärast seda, kui juhatus on vastu võtnud asjaomaste juhtide ametisse nimetamise otsuse. Sellega seoses nimetab EKP juhatus pärast järelevalvenõukogu esimehega konsulteerimist ametisse ühe või mitu EKP tööüksuse juhti (üksuste hulgast, mis täidavad järelevalveülesandeid ja on organisatsiooniliselt eraldatud EKP muude ülesannete täitmisest), võttes arvesse delegeerimise tähtsust ja otsuse adressaatide arvu. Mitu delegeerimisotsust on juba vastu võetud. Nende hulgas on [sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise otsused](#), teatavad makrotasandi usaldatavusjärelevalve otsused ja [otsused järelevalve alla kuuluvate üksuste staatuse muutmise kohta](#), samuti otsused [riigi õiguse alusel antud järelevalvevolituste kohta](#), [üleeuroopaliste tegevuslubade, oluliste osaluste omandamise ja tegevusloa kehtetuks tunnistamise kohta](#) ning [omavahendite ja sisemudelite](#) kohta. Delegeeritud otsused tehakse EKP nõukogu nimel ja vastutusel.

Teavitamine

Pärast otsuse vastuvõtmist teatab sellest adressaadile ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat või – kui tegu on pangandustegevuse jaoks loa andmisega – riiklik pädev asutus.

Nõukogu määrus nr 1/1958, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled

SSMi raammääruse artikkel 24

Keelekorraldus

Suhtluses riiklike pädevate asutuste, järelevalve alla kuuluvate üksuste, liikmesriikide ja teiste ELi institutsioonidega lähtutakse Euroopa Liidus kehtivast keelekasutuse korrast. Kehtib järgmine kord:

1. saatja võib koostada EKP-le saadetavad dokumendid ühes Euroopa Liidu ametlikus keeles ja vastus tuleks koostada samas keeles;
2. EKP peaks koostama liikmesriigile või selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvale isikule saadetavad dokumendid asjaomase riigi keeles.

Ühtse järelevalvemehhanismi töökeeleks on valitud inglise keel, mida kasutavad omavahelises sisesuhtluses nii EKP ja riiklikud pädevad asutused kui ka EKP tegevusharud.

EKP suhtlus krediidiasutustega

Valdav osa olulisi krediidiasutusi on nõustunud kasutama järelevalveotsustes ja igapäevases suhtluses inglise keelt. Ühe keele kasutamise kokkulepet saab tühistada.

Kui adressaadid on nõustunud inglise keele kasutamisega, koostab EKP järelevalve alla kuuluva(te)le üksus(t)ele suunatud otsused inglise keeles. Kui adressaadid ei ole valinud suhtluskeeleks inglise keelt, võetakse järelevalveotsuse autentne versioon vastu adressaadi valitud keeles. Sel juhul vastutab otsuse tõlkimise eest EKP.

Krediidiasutuste suhtlus EKP ja riiklike pädevate asutustega

Järelevalve alla kuuluvad üksused, kes ei ole nõustunud kasutama EKPga toimivas igapäevases järelevalvealases suhtluses inglise keelt, võivad esitada dokumendid mis tahes ELi ametlikus keeles. Võimalike tõlkevajaduste täitmise eest jagavad vastutust EKP ja riiklikud pädevad asutused. Mõnel juhul tehakse järelevalve alla kuuluva üksuse poolt valitud keeles esitatud dokumentidest ingliskeelne kokkuvõte ja tervikdokumente ei tõlgita.

See keelekasutuse kord kehtib ainult järelevalveotsuste ja järelevalvealase põhidokumentatsiooni puhul. Vajaduse korral teevad riiklikud pädevad asutused EKPga koostööd, et esitada põhidokumendid ja selgitavad märkused inglise keeles.

1.3.4

Vaidlustusnõukogu

SSMi määruse põhjendus 64, artikkel 4 ning artikli 24 lõiked 1 ja 10

EKP otsus vaidlustusnõukogu asutamise ja selle kodukorra kohta (EKP/2014/16)

EKP poolt järelevalvevolituste rakendamisel tehtud otsused vaatab halduskorras läbi [vaidlustusnõukogu](#), mis on EKP-sisene sõltumatu organ. Vaidlustusnõukogu koosseis avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

Järgnevas osas kirjeldatakse sisemenetluse põhietappe, selle võimalikke tulemusi ning vaidlustusnõukogu sisestruktuuri. Lõpuks käsitletakse ka EKP tehtud otsuste kohtuliku läbivaatamise võimalust.

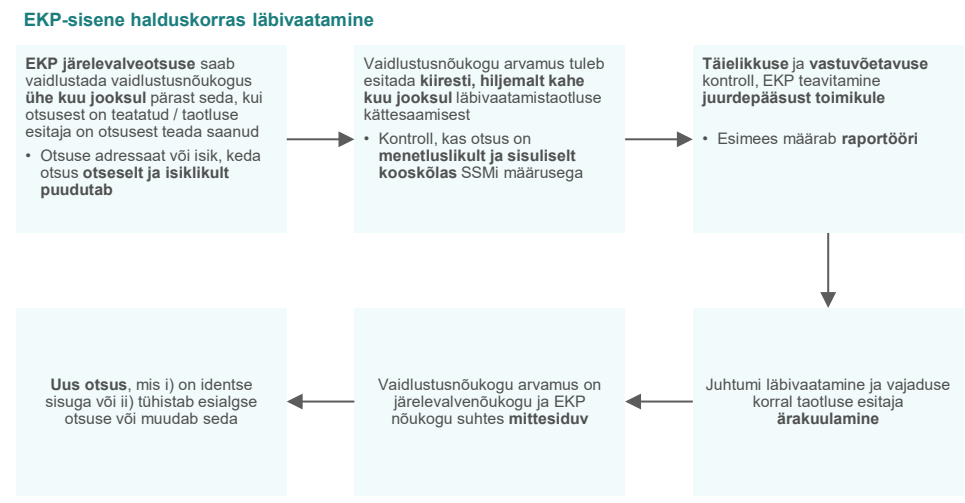
Asutusesisene läbivaatamine

Läbivaatamistaotlus

Iga füüsiline või juriidiline isik võib taotleda talle suunatud või teda otseselt ja isiklikult puudutava EKP otsuse läbivaatamist. Läbivaatamistaotlus tuleb esitada ühe kuu jooksul alates otsuse vastuvõtmisest teatamisest. Taotluse esitaja võib oma taotluse igal ajal tagasi võtta. Läbivaatamistaotluse esitamine ei peata otsuse täitmist, välja arvatud juhul, kui EKP nõukogu otsustab vaidlustusnõukogu ettepanekul teisiti.

Joonis 7

Vaidlustusnõukogu läbivaatamise protsess

Taotluse esitajal on õigus saada juurdepääs EKP toimikule. Juurdepääs ei hõlma siiski konfidentsiaalset teavet ja seda võib piirata teiste juriidiliste või füüsiliste isikute õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi. Taotluse läbivaatamisel piirub vaidlustusnõukogu nende aluste läbivaatamisega, millele taotleja on läbivaatamistaotluses tuginenud, ning oluliste menetlusnormide rikkumise uurimisega. Seetõttu piirub vaidlustusnõukogu pärast seda, kui taotlus on esitatud, oma hinnangus nende aluste läbivaatamisega, millele taotleja on läbivaatamistaotluses tuginenud, ning uusi põhjendusi ei saa esitada.

Taotluse esitaja võib ka taotleda tunnistaja või eksperdi tõendusmaterjali lisamist kirjaliku avalduse vormis. Vaidlustusnõukogu annab selleks loa, kui peab seda vajalikuks.

Vastuvõetavuse hindamine

Kui vaidlustusnõukogu on hinnanud taotluse vastuvõetavust, võib nõukogu esimees anda juhiseid läbivaatamise tõhusa korraldamise, sealhulgas dokumentide või teabe esitamise kohta.

Ärakuulamine

Taotluse esitaja ärakuulamine ei ole küll kohustuslik, kuid vaidlustusnõukogu võib siiski korraldada suulise ärakuulamise. Ärakuulamist juhib vaidlustusnõukogu esimees või aseesimees ning selles osalevad vaidlustusnõukogu liikmed ja sekretär, EKP esindajad ja taotluse esitaja esindajad. EKPd esindab tavaliselt otsuste eelnõud ette valmistanud tegevusharu ja õigusteenuste peadirektoraat. Taotluse esitaja võib kasutada läbivaatamisel kasutatavat keelt või inglise keelt ning EKP korraldab sünkroontõlke. Taotluse esitaja võib taotleda tunnistaja või eksperdi kohalekutsumist, et nad esitaksid ärakuulamisel suuliselt tõendeid.

Arvamus

Vaidlustusnõukogu peab võtma vaidlustatud otsuse kohta vastu arvamuse kahe kuu jooksul alates taotluse saamisest. Arvamus tuleb esitada viivitamata järelvalvenõukogule. Vaidlustusnõukogu arvamus ei ole järelvalvenõukogu või EKP nõukogu jaoks siduv.

Uus otsus

Kuigi vaidlustusnõukogu otsus ei ole siduv, peab järelvalvenõukogu esitama EKP nõukogule läbivaatamise järel uue otsuse lõpliku eelnõu. Järelvalvenõukogu hinnang ei piirdu taotleja esitatud aluste kontrolliga, mis on esitatud läbivaatamistaotluses, vaid arvesse võib võtta ka muid aspekte. Uus otsuse eelnõu võib:

- asendada vaidlustatud otsuse otsusega, millel on identne sisu;
- asendada vaidlustatud otsuse muudetud otsusega;
- tühistada vaidlustatud otsuse.

Järelvalvenõukogu uus otsuse eelnõu tuleb esitada EKP nõukogule 30 tööpäeva jooksul pärast vaidlustusnõukogu arvamuse saamist.

Läbivaatamine Euroopa Kohtus

Järelvalveotsuse sisemine halduskorras läbivaatamine, mida on kirjeldatud eespool, ei piira õigust alustada menetlust Euroopa Liidu Kohtus. Menetlust tuleb

alustada hiljemalt kahe kuu jooksul pärast lõpliku otsuse kättesaamist. Taotluse esitaja võib alustada menetlust Euroopa Kohtus, ilma et ta oleks kõigepealt taotlenud sisemise läbivaatamise korraldamist. Kui taotleja soovib läbivaatamise järel vastu võetud otsust vaidlustada, tuleb uue otsuse eelnõu läbivaatamiseks esitada taotlus Euroopa Kohtule.

1.4 Koostöö teiste institutsioonide ja asutustega

1.4.1 Koostööraamistik

Järelevalveasutuste piiri- ja sektoriülene koostöö on äärmiselt oluline, et suurendada usaldusväärsust, parandada järelevalve tõhusust ja tagada finantssektori vastupanuvõime.

EKP teeb tihedat koostööd ja jagab teavet mitmesuguste ELi ja ELi-väliste riikide ametiasutustega. Nende hulka kuuluvad Euroopa järelevalveasutused, nagu Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve ning Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve, samuti Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu, Ühtne Kriisilahendusnõukogu, pangandus-, kindlustus- ja turusektori usaldatavusnõuete täitmise järelevalve asutused, rahapesuvastaste eeskirjade järelevalve eest vastutavad asutused, kriisilahendusasutused ja hoiusekindlustusega tegelevad organid.

Koostöö toimub asutusepõhiste vahendite kaudu, nagu [vastastikuse mõistmise memorandumid](#), või pangapõhiste vahendite kaudu, sh kirjalikud koordineerimis- ja koostöölepingud, mis reguleerivad suhtlust järelevalvekolleegiumite vahel. Koostöö hõlmab muu hulgas järelevalvealase teabe vahetamist.

Et hõlbustada koostööd ja teabevahetust teiste asutustega, kehtestas EKP 2022. aastal [raamistiku](#), mis võimaldab EKP-I heaks kiita järelevalvealase teabe edastamist teistele asutustele EKP kõrgema astme juhtide poolt.

Ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat koordineerib järelevalvealast koostööd teiste ELi ja riiklike asutustega, sealhulgas läbirääkimisi vastastikuse mõistmise memorandumite üle. Samuti toetab ta pangapõhiste kokkulepete sõlmimist.

EKP osaleb aktiivselt ka mitmesugustes rahvusvahelistes foorumites, nagu Baseli pangajärelevalve komitee ja finantsstabiilsuse nõukogu.

1.4.2

Tihe koostöö liikmesriikidega

[SSMi määruse artikkel 7](#)

[SSMi raammääruse artiklid 118 ja 119](#)

EKP otsus tiheda koostöö kohta pädevate asutustega osalevates liikmesriikides, mille rahaühik ei ole euro (EKP/2014/5)

EKP otsus, millega kehtestatakse ühised eeskirjad Euroopa Keskpanga poolt järelevalvealase teabe edastamiseks asutustele ja organitele nõukogu määrusega (EL) nr 1024/2013 antud ülesannete täitmiseks (EKP/2022/2)

Euroalavälised ELi liikmesriigid võivad soovi korral osaleda ühtses järelevalvemehhanismis. Seni on ühtse järelevalvemehhanismi raames sõlmitud tiheda koostöö kokkulepped Bulgaaria ja Horvaatiaga³, kelle ametiasutused osalevad nüüd ühtses järelevalvemehhanismis.⁴ Alates ühtse järelevalvemehhanismi loomisest eeldatakse, et Euroopa vahetuskursimehhanismiga (ERM2) ühinenud liikmesriigid alustavad tihedat koostööd ka ühtse järelevalvemehhanismiga. Kui tihe koostöö on sisse seatud, võivad need liikmesriigid ühineda ühtse järelevalvemehhanismi ja ühtse kriisilahenduskorraga. Vt EKP pangandusjärelevalve veebilehe rubriik [Close cooperation with the ECB: an entryway to banking union](#).

³ Horvaatia ühines euroalaga 1. jaanuaril 2023. Ühtlasi sai Horvaatiast ühtse järelevalvemehhanismi täisliige.

⁴ Vt Euroopa Komisjoni värskeim aruanne ühtse järelevalvemehhanismi määruse kohaldamise kohta (vt punkt 1.1.2).

1.4.3

Koostöö ühtse järelevalvemehhanismi väliste ametiasutustega

Selleks et EKP kutsuks ELi-välise riigi asutuse kolleegiumisse või sõlmiks temaga vastastikuse mõistmise memorandumid, on vaja konfidentsiaalsuskorra samaväärsuse positiivset hinnangut. Konfidentsiaalselt järelevalvealast teavet jagatakse teadmismajaduse põhimõttel.

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 51 ja 112–116

SSMi raammääruse artiklid 9 ja 10

Rakenduslikud tehnilised standardid ühisotsuste tegemise protsessi kohaldamise tingimuste kohta seoses krediitdialutuse- või investeerimisühingupõhiste usaldatavusnõuetega (EL/710/2014)

Regulatiivsed tehnilised standardid, millega määratakse kindlaks järelevalvekolleegiumide toimimise üldtingimused (EL/2016/98)

Pangandusjärelevalvega tegelevad järelevalvekolleegiumid, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumid ning kriisilahenduse kolleegiumid

Järelevalvekolleegiumid on koostöö- ja kooskõlastusvahend asutustele, kes teevad järelevalvet piiriülestes pangagruppidesse kuuluvate eraldiseisvate üksuste ja oluliste filiaalide üle. Järelevalvekolleegiumid moodustavad raamistiku peamiste järelevalveülesannete kavandamiseks ja täitmiseks. Vajaduse korral võib ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat koos õigusteenuste peadirektoraadiga pakkuda ühistele järelevalverühmadele täiendavat tuge nende töös järelevalvekolleegiumite raames kirjalike koordineerimis- ja koostöölepingute sõlmimisel ja ajakohastamisel. Kirjalikud koordineerimis- ja koostöölepingud on konsolideeritud järelevalvet teostava asutuse ja teiste pädevate asutuste koostööd reguleerivad kokkulepped, millega seatakse sisse ja juhitakse järelevalvekolleegiumite vahelist suhtlust.

Kolleegiumide toimimise alusraamistik on sätestatud komisjoni delegeeritud määruses 2016/98 ja komisjoni rakendusmääruses nr 710/2014.

EKP võib täita oluliste pangagruppide järelevalvekolleegiumides järgmisi rolle:

- konsolideeritud järelevalvet tegev (päritoluriigi) asutus sellistes kolleegiumides, kuhu on kaasatud mitteamisalevate liikmesriikide või ELi-väliste riikide järelevalveasutused;
- liige (vastuvõtva riigi järelevalveasutus) sellistes kolleegiumides, mille päritoluriigi järelevalveasutus on pärit mitteamisalevast liikmesriigist või ELi-välisest riigist.

EKP kui konsolideeritud järelevalvet tegev asutus

Kui EKP on konsolideeritud järelevalvet tegev asutus, juhatab kolleegiumit ühise järelevalverühma koordinaator. Lisaks kolleegiumide toimimise alusraamistikule kehtestab iga kolleegium kirjaliku kooskõlastus- ja koostöökorra, mis käsitleb kolleegiumi toimimise praktilisi aspekte ja kolleegiumis osalejate vahelist suhtlust.

Kolleegiumides osalevad vaatlejana nende osalevate liikmesriikide riiklikud pädevad asutused, kus asub pangagrupi emaettevõtja või asuvad tütarvettvõtjad või olulised filiaalid. See tähendab, et riiklikud pädevad asutused toetavad kolleegiumi ülesannete täitmist ja tegevust ning neile edastatakse kogu teave, kuid nad ei osale otsustusmenetlustes. Kolleegiumi koosolekul ühise seisukoha esitamiseks arutavad

riiklikud pädevad asutused ja EKP koos ühise järelevalverühmaga eelnevalt asjaomaseid teemasid.

EKP kui vastuvõtva riigi järelevalveasutus

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumite suunised

Regulatiivsed tehnilised standardid finantsseisundi taastamise kavade, kriisilahenduse kavade, konsolideerimisgrupi finantstoetuste, sõltumatute hindajate, allahindamise ja konverteerimise õiguste, teavitamisnõuete ja peatamisteadete kohta ning kriisilahenduse kolleegiumite tegevuse kohta (EL/2016/1075)

Kui konsolideeritud järelevalvet tegev asutus asub mitteosalevas liikmesriigis, sõltuvad kolleegiumis osalemise reeglid järelevalve alla kuuluvate üksuste olulisusest osalevates liikmesriikides.

- Kui osalevates liikmesriikides asuvad järelevalve alla kuuluvad üksused on kõik olulised krediidasutused, osaleb EKP järelevalvekolleegiumis liikmena ning riiklikel pädevatel asutustel on õigus osaleda kolleegiumis vaatlajatena.
- Kui osalevates liikmesriikides asuvate järelevalve alla kuuluvate üksuste hulgas on nii olulisi kui ka vähem olulisi krediidasutusi, osalevad EKP ja riiklikud pädevad asutused järelevalvekolleegiumis liikmetena. Nende osalevate liikmesriikide riiklikel pädevatel asutustel, kus on asutatud järelevalve alla kuuluvad olulised üksused, on õigus osaleda järelevalvekolleegiumis vaatlajatena.
- Kui osalevates liikmesriikides on kõik järelevalve alla kuuluvad üksused vähem olulised krediidasutused, osalevad riiklikud pädevad asutused järelevalvekolleegiumis liikmetena ning EKP ei osale üldse.

EKP osaleb vaatlajana ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumites ning jagab kolleegiumi liikmetega teavet, mis on asjakohane seonduvate järelevalveülesannete täitmiseks.

EKP osaleb ka kriisilahenduse kolleegiumites, kus konsolideerimisgrupi tasandi kriisilahendusasutus ja konsolideeritud järelevalvet tegev asutus vahetavad kogu teavet, mis on vajalik tagamaks, et kolleegiumid täidavad oma rolli, nagu on sätestatud kapitalinõuete direktiivi artiklis 116 ning pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artiklis 88.

1.4.4 Finantskonglomeraatide järelevalve

Koostöö tegemiseks finantskonglomeraatide järelevalve valdkonnas on kehtestatud erikord. Finantskonglomeraat on finantsettevõtte, kuhu kuuluvatest üksustest vähemalt üks tegutseb kindlustussektoris ja vähemalt üks panganduses või investeerimisteenuste sektoris. Seejuures ei ole oluline, kas asjaomast tegevust viib ellu ettevõtte ise või ta teeb seda konkreetsete tütarettevõtjate kaudu.

Finantskonglomeraatide järelevalve peab olema sektoriülene ja seetõttu on vaja institutsioonilist erikorda. Euroopa Liidus tehakse finantskonglomeraati kuuluvate krediidasutuste, kindlustusandjate ja investeerimisühingute üle täiendavat järelevalvet, kohaldades teatavaid erandeid. Täiendav järelevalve ei asenda sektoripõhist järelevalvet, vaid pigem tugineb sellele. Täiendava järelevalve raames

käsitletakse riske, mis tulenevad finantstegevusalade sektoriülesest olemusest ja finantskonglomeraadi grupistruktuuride keerukusest.

Täiendava järelevalve koordinaator

Finantskonglomeraatide direktiivi
artikkel 11

Ühised järelevalverühmad osalevad finantskonglomeraatide täiendavas järelevalves seoses oma oluliste krediidasutustega. Kui täiendava järelevalve koordinaatoriks määratakse ühtse järelevalvemehhanismi pangandusjärelevalve asutus, asub ühise järelevalverühma koordinaator täitma sellega seotud ülesandeid vastavalt finantskonglomeraatide direktiivi artiklile 11. Nii nagu järelevalvekolleegiumite puhul pangandusjärelevalves, võivad riiklikud pädevad asutused osaleda vaatlejatena, kui finantskonglomeraati kuuluvad krediidasutused on olulised, või liikmetena, kui need krediidasutused on vähem olulised.

Koordinaator vastutab finantskonglomeraati kuuluvate reguleeritud üksuste täiendava järelevalve koordineerimise ja tegemise eest. Koostöös teiste asjaomaste pädevate asutustega tagab koordinaator finantskonglomeraatide asjakohase ja korrapärase stressitestimise, vältides samal ajal sektoripõhise järelevalve dubleerimist või asendamist.

Koordinaator määratakse pädevate asutuste seast ja vajaduse korral võetakse vastu spetsiaalne koordineerimiskord. Reguleeritud üksuse puhul on koordinaatoriks tavaliselt finantskonglomeraadi emattevõtja järelevalve eest vastutav asutus. Kui emattevõtja on segafinantsvaldusettevõtja, on koordinaatoriks tavaliselt kõige olulisemas finantssektoris tegutseva reguleeritud üksuse järelevalve eest vastutav asutus.

Asjaomased asutused teevad tihedat koostööd ja jagavad kogu teavet, mis on nende järelevalveülesannete täitmiseks oluline. Reguleeritud üksuste täiendava järelevalve tõhustamiseks võivad koordinaator ja asjaomased asutused koordineerimiskokkuleppes ette näha põhjalikuma teabe esitamise.

1.4.5

Kahepoolne koostöö pangandusjärelevalve asutustega

SSMi raammääruse artiklid 3, 8
ja 152

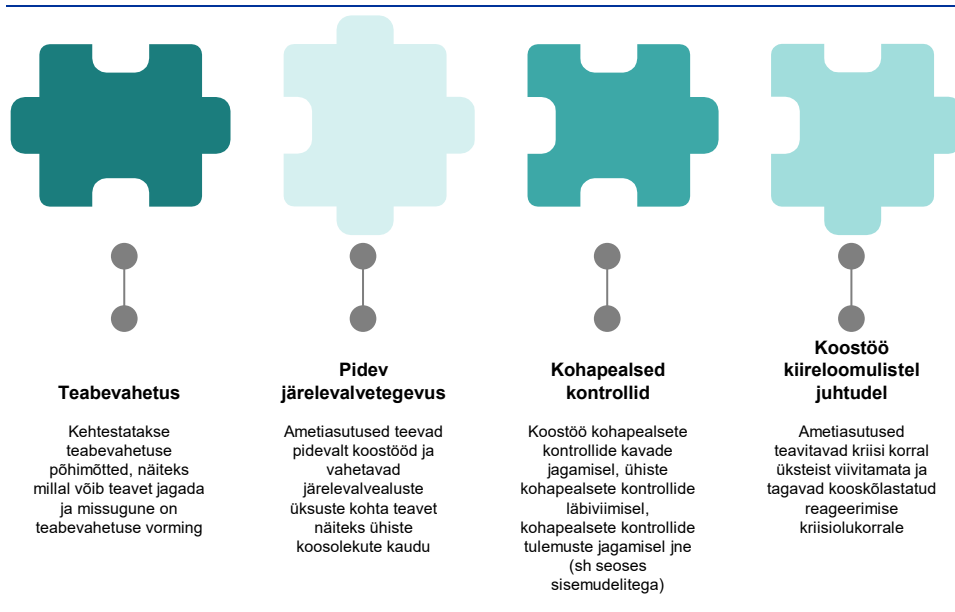
Kapitalinõuete direktiivi artiklid 55
ja 131

EKP ja ELi-välise riigi järelevalveasutuse kahepoolne koostöö eeldab erikokkulepete kehtestamist. Need võivad ulatuda mittekonfidentsiaalsetest sihtotstarbelistest aruteludest struktuurse koostööni, mis seatakse sisse vastastikuse mõistmise memorandumiga.

EKP sõlmib pangandusjärelevalveasutustega vastastikuse mõistmise memorandumid, et edendada tulemuslikku ja tõhusat koostööd. Memorandumid hõlbustavad korrapärast konfidentsiaalse teabe liikumist allkirjutanud asutuste vahel. Lisaks teabevahetusele hõlmavad need ka muud liiki koostööd.

Joonis 8

Vastastikuse mõistmise memorandumitel põhinev teabevahetus ja koostöö

EKP ja mitteosalevate liikmesriikide pädevad asutused sõlmisid [vastastikuse mõistmise memorandumit](#), milles kirjeldatakse üldiselt nende omavahelist koostööd järelvalveülesannete täitmisel kooskõlas ühtse järelvalvemehhanismi määruse artikli 3 lõikega 6. Memorandumite eesmärk on täpsustada teabevahetuskorda ja vajaduse korral konsulteerimismehhanisme. Neis kavandatakse ka menetlused koostöö tegemiseks kiireloomulistel juhtudel.

1.4.6

Koostöö muude järelvalveasutustega

[Finantskonglomeraatide direktiivi artiklid 6–17](#)

[SSMi raammääruse artikkel 18](#)

[Regulatiivsed tehnilised standardid, milles täpsustatakse riskikontsentratsiooni ja kontsernisestest tehingute määratlusi ning kooskõlastatakse nende täiendavat järelvalvet \(EL/2015/2303\)](#)

[Euroopa järelvalveasutuste ühissuunistes järelvalvealase tegevuse lähendamise kohta seoses finantskonglomeraatide järelvalve koordineerimise korra sidususega \(JC/GL/2014/01\)](#)

Nii nagu pangandusjärelvalve asutuste puhul, on ka teiste järelvalveasutuste üldine koostööraamistik sätestatud nende vahelistes kahe- ja mitmepoolsetes vastastikuse mõistmise memorandumites. Neis käsitletakse protsesse ja menetlusi konfidentsiaalse teabe jagamiseks näiteks tegevuslubade andmise, kohapealse ja kaugjärelvalve ning karistuste kohta. Vastastikuse mõistmise memorandumid tuginevad olemasolevatele parimatele tavadele ja edendavad koostöökultuuri organisatsioonide kõikidel tasanditel. Neis võib asutustevaheliste kontaktide soodustamiseks ette näha spetsiaalsete komiteede loomise, mis tegutseksid peamiste teabevahetust hõlbustavate ja järelvalvetegevust kooskõlastavate organitena.

EKP ja turujärelvalveasutuste vaheliste vastastikuse mõistmise memorandumite eesmärk on ka edendada tulemuslikku ja tõhusat koostööd ning hõlbustada konfidentsiaalse teabe korrapäraselt vahetamist krediidiasutuste kohta, mille üle teevad järelvalvet ka turuasutused.

EKP on sõlminud ka mitmepoolse kokkuleppe rohkem kui 50 rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelvalveasutusega Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP),

et sisse seada kindel teabevahetuse raamistik. Kokkuleppe kohaselt edastab EKP rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustele teavet, mis on nende jaoks asjaomaste järelevalveülesannete täitmisel asjakohane ja vajalik. Samuti küsib EKP rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt teavet, mis on asjakohane ja vajalik EKP usaldatavusnõuete täitmise tagamiseks.

1.4.7 Suhtlus Euroopa institutsioonidega

Ühtne järelevalvemehhanism teeb laiemas institutsioonilises raamistikus tihedat koostööd teiste Euroopa institutsioonide ja asutustega.

Euroopa Komisjon

ELi toimimise lepingu artiklid 4, 107 ja 108

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 53 jj

SSMi määruse artiklid 19, 26, 32 ja 37 ning põhjendus 32

Komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta finantskriisi kontekstis pankade kasuks võetavate toetusmeetmete suhtes (EL/2013/C 216/01)

Euroopa Komisjoni finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu peadirektoraat (DG FISMA) töötab välja ja viib ellu komisjoni poliitikat finantsteenuste valdkonnas, sealhulgas pangandussektori reguleerimisel ja muudes valdkondades, nagu kapitaliturud, kindlustusseltsid ja pensionifondid, kestlik rahandus ja makseteenused. Selleks vaatab komisjon õigusraamistiku korrapäraselt läbi ja esitab pärast finantssektoris toimunud muutuste arvessevõtmist ettepanekuid turgude lõimumise edendamise, finantsstabiilsuse tagamise, tarbijate ja investorite kaitse, finantskuritegevuse vastu võitlemise ning finantsjärelevalve tõhustamise kohta. Samuti võtab ta finantsteenuseid käsitlevate ELi õigusaktide täiendamiseks vastu delegeeritud õigusakte ja rakendusakte, sealhulgas Euroopa järelevalveasutuste koostatud tehnilisi standardeid, ning tagab ELi õigusaktide täieliku rakendamise. Koostöös Euroopa järelevalveasutustega, EKP ja muude asutustega jälgib FISMA peadirektoraat finantsstabiilsuse riske ja võtab vajalikke meetmeid.

EKP võib anda FISMA peadirektoraadile taotluse korral teavet regulatiivsetes küsimustes, mis on seotud EKP järelevalveülesannete korralduse ja täitmisega. EKP osaleb FISMA peadirektoraadi korraldatud avalikes konsultatsioonides enda pädevusse kuuluvates küsimustes, sealhulgas kehtivate õigusaktide läbivaatamise ettevalmistamisel. Euroopa Parlamendi või ELi nõukoguga konsulteerimise korral või omal algatusel võtab EKP vastu ka arvamusi komisjoni seadusandlike ettepanekute kohta. Seejärel võib EKP osaleda ELi nõukogu töörühmades toimuvates aruteludes ja suhelda Euroopa Parlamendiga, et aidata kaasa finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide ettevalmistamisele.

Euroopa Komisjon (ning FISMA peadirektoraat) on volitatud avaldama iga kolme aasta järel aruande SSMi määruse kohaldamise kohta („SSMi määruse läbivaatamine”), pöörates eriti tähelepanu võimalikule mõjule, mida määrus avaldab siseturu sujuvale toimimisele. Komisjon suhtleb EKPga peamiselt selleks, et koguda läbivaatamiste jaoks vajalikku taustteavet. Kooskõlas ametisaladuse ja teabevahetuse suhtes kohaldatavate õiguslike piirangutega esitab EKP komisjonile

kokkuvõtlikult ja summeeritud kujul i) EKP-siseseid korralduslikke ja järelevalvemenetlusi puudutavat teavet ning ii) järelevalvetegevust käsitlevat teavet.

Euroopa Komisjoni esindajale võidakse esitada kutse osaleda vaatlejana EKP järelevalvenõukogu istungitel. See tagab poliitikaküsimuste korrapärase arutamise Euroopa Komisjoniga, kellel puudub juurdepääs üksikute krediidasutustega seotud konfidentsiaalsele teabele.

Avaliku sektori vahendite kasutamisel tuleb järgida riigiabieeskirju ja teavitada Euroopa Komisjoni konkurentsi peadirektoraati. Konkurentsi peadirektoraadil on ainupädevus tagada, et riigiabi on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga ning et riigiabi andmine kiidetakse heaks rangetel tingimustel. Mõnikord võib riigiabi kontrollimine kattuda EKP kohustustega. Näiteks võib EKP nõuda asjaomastelt üksustelt selliste kohanduste tegemist, mis riigiabi saavate krediidasutuste puhul võivad olla sarnased nende restruktureerimiskavades sätestatud tingimustega, mille konkurentsi peadirektoraat on heaks kiitnud. Sel juhul on asutuste järjepideva tegevuse tagamiseks oluline EKP ja konkurentsi peadirektoraadi vaheline kooskõlastamine.

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) on ELi sõltumatu organ, mille ülesanne on teha järelevalvet finantssektorit ohustavate riskide üle Euroopa Liidus tervikuna. EKP toetab ESRNi sekretariaati ja EKP president on ESRNi haldusnõukogu eesistuja.

EKPd esindavad ESRNi haldusnõukogus ka EKP asepresident ja EKP järelevalvenõukogu esimees ning EKP osaleb ka ESRNi juhtkomitees ja tehnilises nõuandekomitees.

EKP ja ESRNi tihe koostöö soodustab teabevahetust ja on vastastikku kasulik: see suurendab ESRNi suutlikkust tõhusamalt tuvastada, analüüsida ja jälgida kogu Euroopa Liitu ohustavaid süsteemseid riske ning ühtse järelevalvemehhanismi raames saab kasutada ESRNi eriteadmisi kogu finantssüsteemi kohta, sealhulgas teiste finantsasutuste, turgude ja toodete kohta.

Euroopa Pangandusjärelevalve

Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) üks ülesandeid on koostada tehniliste standardite, suuniste ja soovitude eelnõusid ning küsimuste ja vastuste dokumente, et suurendada järelevalvetavade ühtsust ning tagada järelevalvetulemuste järjepidevus kogu Euroopa Liidus. EKP kui pangandusjärelevalve asutus järgib oma ülesannete täitmisel EBA eeskirju. EKP pangandusjärelevalve on kaasatud EBA tegevusse ja annab olulise panuse järelevalve lähendamisse, lõimides eri riikides toimuvat järelevalvet. Ühtset järelevalvemehhanismi esindavad EBA järelevalvenõukogus riiklikud pädevad asutused hääleõiguslike liikmetena ja EKP

hääleõiguseta liikmena; EKP osaleb liikmena ka muudes tööstruktuurides. Järgnevalt kirjeldatakse olulisi koostöövaldkondi.

- **Euroopa ühtsed eeskirjad ja Euroopa järelevalvekäsiraamat.** EBA kehtestab siduvad tehnilised standardid ja suunised, et täiendada ELi pangandussektori ühtseid eeskirju. Seda tehes püüab EBA ette näha järelevalvesüsteemi minimaalse ühtlustamise. Ühtlasi on EBA koostatud Euroopa järelevalvekäsiraamatu reguleerimisala laiem ja seda kohaldatakse kõigi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) järelevalveasutuste suhtes. Otsest järelevalvet tehes kohaldab ühtne järelevalvemehhanism EBA välja töötatud ühtseid eeskirju, Euroopa järelevalvekäsiraamatut ja suuniseid. Ühtseid järelevalvestandardeid ja -menetlusi rakendades saavutab ühtne järelevalvemehhanism järelevalvetavade lähenemise kõrge taseme osalevates liikmesriikides.
- **Stressitestimine.** EBA koostöös ESRNiga vastutab krediitiasutuste vastupanuvõime ELi-ülese hindamise algatamise ja üldise koordineerimise ning selleks ühtsete lähenemisviiside ja meetodite väljatöötamise eest. EKP vastutab osalevates liikmesriikides hindamiste korraldamise eest riiklike pädevate asutuste toetusel.
- **Teabevahetus.** EKP osaleb vastastikusel teabevahetuses EBAga.
- **Võrdleva hindamise mehhanism.** EKP toetab EBAt võrdleva hindamise ühtse metoodika väljatöötamisel, et tagada järjepidevus kõikides järelevalve alla kuuluvates üksustes ja järelevalvesuuniste järgimine.
- **Kriisijuhtimine ja muud järelevalveülesanded.** EBA vastutab mitmesuguste konkreetsete ülesannete täitmise eest kriisijuhtimise valdkonnas. Näiteks kui Euroopa Ülemkogu kuulutab välja eriolukorra, võib EBA välja anda ühtsele järelevalvemehhanismile suunatud soovitusi, et kooskõlastada ELi otsuseid ja mõnel juhul kohaldada neid vahetult üksikute krediitiasutuste suhtes. Peale selle on EBA volitatud tegutsema vahendajana teatavate päritoluriigi ja vastuvõtva riigi ametiasutuste vahelistes vaidlustes või ELi õiguse rikkumise korral. Pideva järelevalvega seotud ülesanded hõlmavad järelevalvekolleegiumide töö jälgimist nendes otsese osalemise kaudu.

Euroopa Finantsjärelevalve Süsteem

EKP teeb peale EBA koostööd ka teiste Euroopa järelevalveasutustega, st Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvega. Kui tegemist on kriisiga, mis puudutab finantskonglomeraati, segafinantsvaldusettevõtjat või teisi finantsvahendajaid ja mille mõju võib üle kanduda pangandussektorile või pangandussektorilt muule sektorile, tagavad ühtse järelevalvemehhanismi ja teiste Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemi kuuluvate asutuste vahelised täiendavad koostöökokkulepped tõhusa kavandamise, otsuste tegemise ja kooskõlastamise asjaomaste asutustega nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil.

Ühtne kriisilahenduskord

Ühtse kriisilahenduskorra määruse artiklid 7, 8 ja 34

Ühtse kriisilahendusnõukogu ja EKP vaheline vastastikuse mõistmise memorandum koostöö ja teabevahetuse kohta

Ühtne kriisilahenduskord kehtestati eesmärgiga tsentraliseerida olulised pädevused ja ressursid, et toime tulla krediitiasutuste maksejõuetusega osalevates liikmesriikides. Ühtne kriisilahenduskord täiendab ühtset järelevalvemehhanismi ning see tagab, et kui ühtse järelevalvemehhanismi alla kuuluval pangal on suuri raskusi, saab selle kriisilahendust hallata tõhusalt ning minimaalsete kuludega maksumaksjatele ja reaalmajandusele.

Pangandusjärelevalve asutuste ja pädevate kriisilahendusasutuste vahel on vaja teha tihedat koostööd ja vahetada teavet, et i) anda kriisilahendusasutustele kriisilahenduse kavandamiseks vajalikku krediitiasutusepõhist teavet, ii) parandada kõigi osapoolte valmisolekut tavaolukorras ning iii) suurendada nende suutlikkust tegutseda võimalikus kriisilukorras kiiresti ja tõhusalt. Eelkõige konsulteerib ühtne kriisilahendusnõukogu ühtse järelevalvemehhanismiga kriisilahenduskavade üle ja viimane esitab järelevalvealast teavet, et vältida ülesannete kattumist.

Euroopa stabiilsusmehhanism

SSMi määruse artiklid 3 ja 4 ning artikli 33 lõige 3

ESMi suunis krediitiasutuste otseseks rekapiitalseerimiseks rahalise abi andmise kohta

Euroopa Stabiilsusmehhanism (ESM) on stabiilsust toetav mehhanism, mille euroala liikmesriigid lõid eesmärgiga anda rahalist abi ESMi liikmetele, kellel on või keda ohustavad tõsised rahastamisprobleemid, eeldusel et abi andmine on hädavajalik euroala kui terviku ja selle liikmesriikide finantsstabiilsuse tagamiseks. ESM võib otsustada anda rahalist abi otseselt finantsasutuste rekapiitalseerimiseks, tingimusel et abikõlblikkuse kriteeriumid on täidetud ja ühtset kriisilahenduskorda käsitlevat määrust, sealhulgas selle kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise sätteid, kohaldatakse täielikult. Rekapiitalseerimisvahendi toimimiseks on vaja ühtse järelevalvemehhanismi, ESMi ja riikide kriisilahendusasutuste tõhusat koostööd ja usaldusväärset teabevahetust kooskõlas SSMi määruse artikliga 3. Kui rekapiitalseerimist vajab EKP otsese järelevalve alla kuuluv üksus, mis on sattunud raskustesse, vastutab EKP pangandusjärelevalve vajaliku teabe koostamise eest. Üksuste puhul, mis ei kuulu EKP otsese järelevalve alla, esitab ESMi juhatajate nõukogu taotluse, et EKP võtaks üle nende otsese järelevalve vastavalt SSMi määrusele.

ESMi toetus krediitiasutuse rekapiitalseerimiseks sõltub sellest, kas konkurentsi peadirektoraat on heaks kiitnud asjaomase krediitiasutuse restruktureerimiskava kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Seepärast peavad EKP pangandusjärelevalve, riiklikud pädevad asutused ja konkurentsi peadirektoraat tihedalt suhtlema, et tagada sujuv koostöö.

Euroopa Kontrollikoda

EKPSi põhikirja artikkel 27

EKP ja Euroopa Kontrollikoja vaheline vastastikuse mõistmise memorandum

Euroopa Kontrollikoda asutati ELi rahaliste vahendite auditeerimiseks. Auditeerimisel lähtub kontrollikoda ELi eelarvest ja poliitikast, eelkõige valdkondades, mis on seotud majanduskasvu ja töökohtade loomise, lisaväärtuse, avaliku sektori

rahanduse, keskkonna ja kliimameetmetega. Kontrollikoda auditeerib nii eelarve tulude kui ka kulude poolt.

EKP sõltumatust arvesse võttes on kontrollikoja auditeerimisvolitused EKP puhul piiratud tema juhtimise tulemuslikkuse hindamisega. Kontrollikoda võib oma pädevuse piires esitada tähelepanekuid, eelkõige eriaruannete vormis. Need võivad sisaldada soovitusi EKP pangandusjärelevalve toimimise kohta, eesmärgiga suurendada selle juhtimise tulemuslikkust. Samuti võib kontrollikoda avaldada mõne teise ELi institutsiooni taotlusel arvamusi. EKP teeb kontrollikojale kättesaadavaks auditiks vajaliku teabe ja võtab tema soovitude põhjal järelemeetmeid.

1.4.8

Mitmepoolne koostöö

[Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõige 4](#)

[EKPSi põhikirja artikkel 25](#)

[Nõukogu otsus riikide ametiasutuste konsulteerimise kohta Euroopa Keskpankaga seoses õigusaktide eelnõudega \(98/415/EÜ\)](#)

EKP osaleb mitme Euroopa ja rahvusvahelise organi töös, aga ka mitmepoolsete organisatsioonide korraldatud järelevalveasutuste rühmades. Nende osaluste kaudu, mis võivad toimuda eri vormides, saab EKP mõjutada panganduseeskirjade arengut rahvusvahelisel tasandil. Kui osalevad nii EKP kui ka riiklikud pädevad asutused, püüab EKP järelevalvepoliitika osakond nende seisukohad vajaduse korral kooskõlastada. Kui EKP ei osale, võivad teda esindada osalevad riiklikud pädevad asutused, kui see on otstarbekas.

Baseli pangajärelevalve komitee

Baseli pangajärelevalve komitee on peamine üleilmne krediitiasutuste usaldatavusnõudeid kehtestav asutus ja pangandusjärelevalve küsimuste koostööfoorum. Tema volitused hõlmavad krediitiasutustega seotud reguleerimise, järelevalve ja tavade tugevdamist kogu maailmas esmatähtsa eesmärgiga edendada finantsstabiilsust. Ehkki Baseli pangajärelevalve komitee tehtud otsustel ei ole ametlikku õiguslikku alust, peetakse nende vastuvõtmist liikmesriikide õigusesse vabatahtlikuks ja koostööpõhiseks kohustuseks. Alates 2008. aastast on G20 riikide riigipead ja valitsusjuhid samuti kohustunud Baseli pangajärelevalve komitee kehtestatud standardeid korrapäraselt rakendama. Baseli pangajärelevalve komitee jälgib rangelt nende rakendamist ning avaldab kevadel ja sügisel poolaastaruandeid, milles hinnatakse nende õiguslikku lõimimist liikmesriikides. Peale selle hindab Baseli pangajärelevalve komitee üksikutes liikmesriikides rakendatud õigusnormide vastavusse viimist oma standarditega ning nende mõju riskiga kaalutud varadele, kui neid kohaldatakse pankade suhtes. EKP ja mitu riiklikku pädevat asutust on Baseli pangajärelevalve komitee liikmed ning osalevad komitee ja selle allstruktuuride koosolekutel. EKP on ka Baseli pangajärelevalve komitee järelevalveorgani, st keskpankade presidentide ja järelevalveasutuste juhtide rühma liige. EBA ja Euroopa Komisjon osalevad Baseli pangajärelevalve komitees vaatlajatena.

Rahvusvaheline Valuutafond

Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) on rahvusvaheline organisatsioon, mille ülesanne on saavutada jätkusuutlik kasv ja jõukus kõigis osalevas 190 riigis. Selleks toetab ta finantsstabiilsust ja valuutakoostööd edendavat majandus- ja finantspoliitikat. Finantssektori hindamisprogrammi raames hindab IMF põhjalikult riigi finantssektorit. Selle käigus koostab IMF oma liikmesriikidele finantssüsteemi stabiilsuse hinnanguid. Alates 2018. aastast teeb IMF ka kogu euroala finantssektori hindamisi, mis hõlmavad ühtse järelevalvemehhanismi tulemuslikkuse hindamist Baseli pangajärelevalve komitee koostatud tõhusa pangandusjärelevalve üldpõhimõtete alusel. EKP on IMFi peamine vastaspool kõigis oluliste krediidasutuste järelevalvega seotud küsimustes, võttes arvesse keskpangale ühtse järelevalvemehhanismi määрусega antud põhikohustusi mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve valdkonnas. EKP pangandusjärelevalve raames koordineerib EKP järelevalvepoliitika osakond IMFi antavat teavet ja tegutseb peamise kontaktpunktina.

Euroala finantssektori hindamisprogramm kajastab Euroopa uut pangandusjärelevalve- ja kriisilahendusraamistikku. Ehkki riikide ametiasutustel on riigi tasandil hindamistes juhtroll, osaleb EKP aktiivselt oma ülesannete täitmisel seoses euroala finantssektori hindamisprogrammiga ja euroala riikide finantssektori hindamisprogrammidega. Euroala finantssektori hindamisprogrammide ja riiklike finantssektori hindamisprogrammide ulatuse piiritlemisel võetakse arvesse pangandusliidu õiguslikku, institutsioonilist ja tegevuslikku konteksti ning EKP/ühtse järelevalvemehhanismi ja riiklike pädevate asutuste ülesannete uut jaotust seoses oluliste ja vähem oluliste krediidasutustega.

EKP osalus riikides toimuvates hindamistes tagab riikidevahelise võrreldavuse ja finantssektori hindamisprogrammi pangandussektori komponendi järjepidevuse. See loob sünergiat ELi/euroala pangandussektori stressitestidega ja tagab, et ühtse järelevalvemehhanismi loomise tulemusena välja kujunenud mikro- ja makrotasandi pangandusjärelevalve raamistiku põhielemendid on täpselt kajastatud finantssektori hindamisprogrammi eri töösuundade poolt välja töötatud dokumentides. Samuti aitab see kindlaks teha valdkonnad, mida on vaja ühtset järelevalvemehhanismi hõlmavas raamistikus või liikmesriikide tasandil edasi arendada, et need vastaksid asjakohaselt IMFi soovitudele.

Peale finantssektori hindamisprogrammide korraldab IMF ühtses järelevalvemehhanismis osalevate riikidega igal aastal artikli IV kohaseid konsultatsioone, mille käigus IMFi töötajad külastavad nende riikide asutusi, et hinnata asjaomase riigi majanduslikku ja finantsolukorda ning poliitilisi probleeme. EKP pangandusjärelevalve osalus nendes konsultatsioonides on seotud mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve küsimustega.

Konsultatsioonid hõlmavad IMFi, EKP pangandusjärelevalve ja riiklike pädevate asutuste konverentskõnesid ühtse järelevalvemehhanismiga seotud küsimuste arutamiseks.

IMFi töötajad külastavad euroala artikli IV kohaste konsultatsioonidega seoses kaks korda aastas ka EKPd. Eespool nimetatud euroala finantssüsteemi hindamisprogrammi tulemusi võetakse arvesse euroala artikli IV kohaste konsultatsioonide finantssektori komponendis.

Finantsstabiilsuse nõukogu

Finantsstabiilsuse nõukogu (FSB) on rahvusvaheline organ, mis jälgib üleilmset finantssüsteemi, annab soovitusi ja edendab finantsstabiilsust rahvusvahelisel tasandil. Seoses sellega koordineerib ta oma liikmete tegevust regulatiivsete, järelevalvealaste ja muude finantssektorit puudutavate rangete põhimõtete väljatöötamisel. Selle liikmeteks on keskpangad, rahandusministeeriumid, maailma peamiste majandus- ja finantskeskuste finantsjärelevalveasutused, üleilmsed standardiloomed asutused ja rahvusvahelised finantsasutused. Finantsstabiilsuse nõukogu edendab võrdseid võimalusi, innustades asjaomaseid asutusi rakendama neid põhimõtteid sidusalt kõigis sektorites ja riikides. Vastavalt FSB täiskogu 21. juuni 2016. aasta otsusele on täiskogus, mis on FSB ainus otsustusorgan, esindatud ka EKP pangandusjärelevalve. Lisaks sellele on ta alates 2015. aastast järelevalvelise ja regulatiivse koostöö alalise komitee liige ning on alates 2017. aasta veebruarist osalenud järelevalveasutusena standardite rakendamise alalise komitee töös. EKP osaleb alalise kutse alusel korrapäraselt ka Euroopa piirkondliku nõuanderühma koosolekutel.

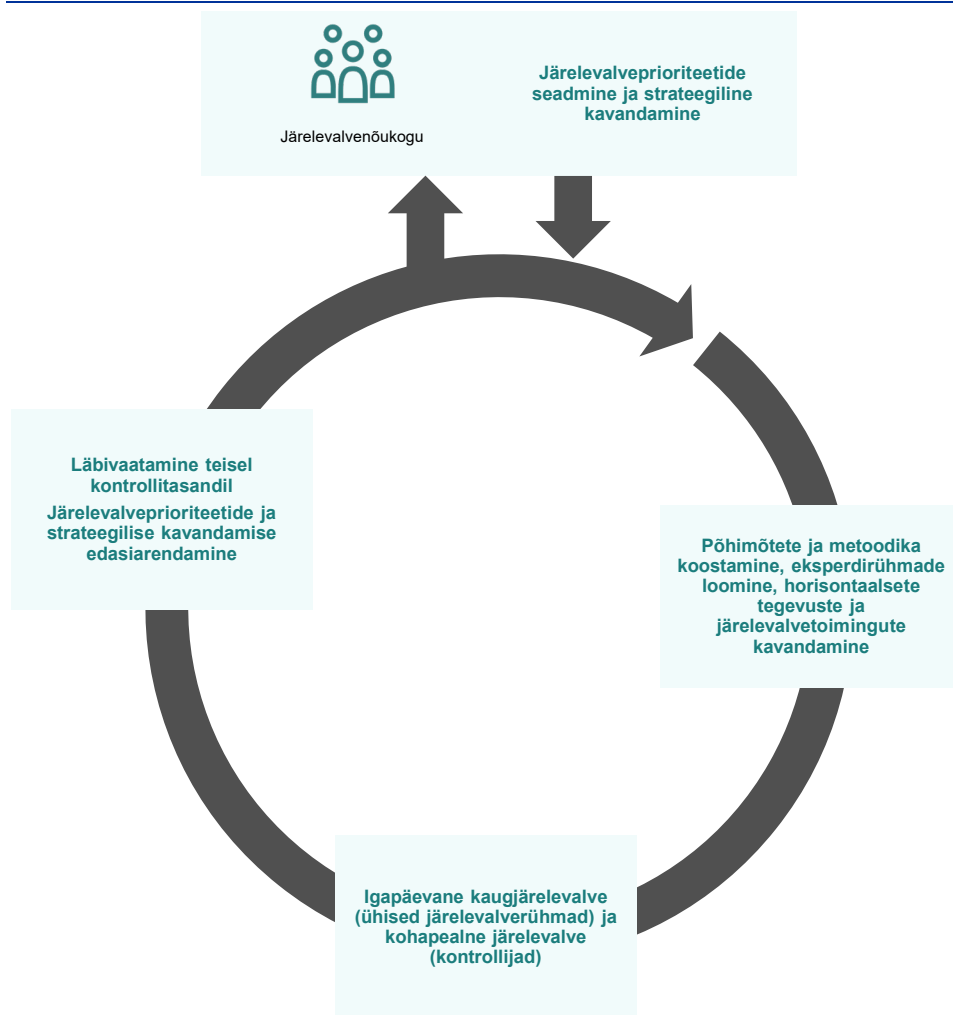
2 Järelevalvetsükkel

Pangandusjärelevalve protsessi saab vaadelda tsüklina, nagu on näidatud **joonisel 9**. Selles peatükis selgitatakse järelevalvetsükli eraldiseisvaid elemente.

Järelevalvetegevuse eelisvaldkonnad sõnastatakse kolmeaastasteks perioodideks järelevalveprioriteetides (vt jagu 2.1), mille määrab kindlaks järelevalvenõukogu. Prioriteetidid määratletakse igal aastal, võttes arvesse järelevalve alla kuuluvaid üksusi ohustavate peamiste riskide ja haavatavuste hinnangut. Uute riskisuundumuste kajastamiseks saab neid igal ajal läbi vaadata.

Joonis 9

Järelevalvetsükkel

Prioriteetides määratakse kindlaks järelevalvemetoodika ja -protsesside, näiteks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP) läbiviimise kord ning horisontaalsete erakorraliste tegevuste korraldamine (vt jagu 2.2). Sellest lähtutakse

igapäevases järelevalvetegevuses (vt jagu 2.3), mis hõlmab kogu suhtlust järelevalve alla kuuluvate üksustega ja nende tegevuse pidevat jälgimist. Järelevalvestandardite ja -metoodika praktilisel kohaldamisel saadud kogemused aitavad seejärel kavandada järelevalvetegevust järgmises tsüklis ning peamiste riskide ja haavatavuste analüüs määrab kindlaks edasised järelevalveprioriteedid (vt punkt 2.4.1). Järelevalvetulemuste tõhususe, kvaliteedi ja järjepidevuse tagamiseks toimib järelevalvestrateegia ja -riskide direktoraat teise kontrollitasandina (vt punkt 2.4.2). Direktoraat arutab ühiste järelevalverühmadega järelevalvetulemusi ning teeb ettepanekuid järelevalvepõhimõtete, -metoodika ja -standardite tõhustamiseks.

2.1 Järelevalveprioriteedid ja strateegiline kavandamine

Järelevalveprioriteetide seadmine ja sellega seotud strateegiline kavandamine on tõhusa järelevalve tagamiseks väga olulised. EKP pangandusjärelevalve tuvastab ja jälgib pidevalt järelevalve alla kuuluvaid üksusi ohustavaid riske ja nende haavatavusi. Selle hinnangu põhjal teeb EKP pangandusjärelevalve otsuse järelevalveprioriteetide kohta, mis määravad kindlaks EKP pangandusjärelevalve strateegilise suuna järgmiseks kolmeks aastaks (vt punkt 2.4.1).

Kuna majandus- ja finantskeskkond võib kiiresti muutuda, peab ühtne järelevalvemehhanism olema tulevikku suunatud ning valmis vajaduse korral prioriteete ja nendega seotud tööprogramme viivitamata kohandama. Järelevalveprioriteetidest tuleneva strateegilise juhtimise kõrval on riskipõhise järelevalve edendamisel üheks oluliseks elemendiks ka riskitaluvuse raamistik. Selle eesmärk on hõlbustada järelevalveprioriteetide kasutamist strateegiliseks kavandamiseks ja järelevalvealaste kontrolliprogrammide koostamiseks krediitiasutuste tasandil. Sel eesmärgil koondab riskitaluvuse raamistik järelevalvenõukogu poolt välja antud ülalt-allapoole suuniseid prioriteetsete riskide ja haavatavuste kohta ning ühise järelevalverühma poolt järelevalve alla kuuluva konkreetse üksuse prioriteetide kohta tehtud alt ülespoole asjakohasushinnangud. Alt ülespoole hindamised on olulised, sest nendega tagatakse järelevalves piisav tähelepanu pangaspetsiifilistele küsimustele ja riskidele.

Järelevalveprioriteetidega seotud järelevalvetegevuse edenemist jälgitakse korrapäraselt, et tagada prioriteetide tõhus rakendamine.

2.1.1 Riskide tuvastamine ja järelevalve

Järelevalveprioriteetide kohta kaalutletud otsuste tegemisel on väga oluline tuvastada, hinnata ja jälgida järelevalve alla kuuluvaid üksusi ohustavaid peamisi riske ning nende haavatavust selliste riskide suhtes.

Riskide tuvastamisel ja nende järelevalves lähtutakse ettevaatavast perspektiivist ning see hõlmab järgmist: i) pankade makrorahandusliku, regulatiivse ja tegevuskeskkonna analüüs; ii) pangandussektorit ohustavate peamiste riskide

terviklik tuvastamine ning iii) järelevalve alla kuuluvate üksuste selliste peamiste haavatavuste tuvastamine ja jälgimine, mis võivad pangandussektori usaldusväärsust negatiivselt mõjutada, kui nendega ei tegeleta. Hindamisel võetakse arvesse ka juba olemasolevaid leevendavaid tegureid, näiteks avaliku sektori toetusmeetmeid kriisiolukorras.

Järelevalvestrateegia ja -riskide direktoraat (D/SSR) koordineerib riskide ja haavatavuste hindamist tihedas koostöös riiklike pädevate asutuste, EKP pangandusjärelevalve teiste tegevusharude ja muude asjaomaste EKP tegevusharudega, sealhulgas makrotasandi usaldatavusjärelevalve funktsioonidega. Hindamisel kasutatakse suurt hulka allikaid, eelkõige EKP pangandusjärelevalve horisontaalsete funktsioonide tehtud riskipõhiseid analüüse, EKP iga-aastase stressitesti ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tulemusi ning ühistelt järelevalverühmadelt saadud teavet krediidasutuste kohta. Hindamise ettevalmistamisel kasutatakse olulise täiendava infoallikana ka majandus-, õigus- ja järelevalvekeskkonna asjakohaseid arengusuundumusi ning SSR direktoraadi kogutud turuteabe põhjal tehtud järeldusi.

2.1.2 Järelevalve kavandamise integreeritud protsess

Järelevalveprioriteetide iga-aastase läbivaatamise tulemusi võetak arvesse järgmise tsükli järelevalvetegevuse kavandamisel. See toimub EKP eri tegevusharusid kaasava integreeritud protsessina. Kavandamisprotsessi põhielementidena kavandatakse horisontaalseid tegevusi, kohapealseid kontrole ja ühiste järelevalverühmade tegevust. Ühiste järelevalverühmade tegevuse kavandamise käigus koostatakse iga olulise krediidasutuse jaoks järelevalvealane kontrolliprogramm. Selle käigus hinnatakse iga riski asjakohasust ja sellest tulenevat riskitaluvust. Riskitaluvuse taseme alusel on järelevalveasutustel õigus koostada töökavad, milles võetak arvesse nii järelevalveprioriteete kui ka konkreetse olulise krediidasutuse puhul tuvastatud kõige pakilisemaid probleeme ja millega tagatakse, et jõupingutused suunatakse valdkondadesse, kus järelevalvetegevus on kõige tõhusam. Seega on ühiste järelevalverühmade töökavades sisalduvad tegevused kohandatud olulise krediidasutuse riskiprofiilile ning need võivad hõlmata kohapealseid kontrole ja horisontaalseid tegevusi.

Järgmise järelevalvetsükli horisontaalsetesse tegevustesse kaasatakse valim olulisi krediidasutusi ning nende käigus käsitletakse pangandussektori peamisi riske ja haavatavusi, mis on järelevalveprioriteetide iga-aastase läbivaatamise käigus eelnevalt kindlaks tehtud.

Järelevalvetegevuse ja eeskätt kohapealsete missioonide kavandamisel konsulteeritakse korrapäraselt riiklike pädevate asutustega. Kavandamisprotsessi integreeritud lähenemisviis tagab selle, et horisontaalsete/üldiste kaugjärelevalve tegevuste ning kohapealsete kontrollide kavandamisel võetakse neid tegevusi vastastikku arvesse.

Töökavasid jälgitakse, et tagada, et neid rakendatakse eelduste kohaselt ja et need soodustaksid kindlaksmääratud järelevalveprioriteetide täitmist.

Järelevalveprioriteetide ja asjaomaste töökavade täitmisel tehtud edusammudest teavitatakse korrapäraselt järelevalvenõukogu.

2.2 Põhimõtete ja metoodika koostamine, eksperdirühmade loomine, horisontaalsete tegevuste ja järelevalvetoimingute kavandamine

Euroopa panganduse õigusraamistik järgib Baseli kokkuleppeid ja on ühtlustatud ühtsete eeskirjade kaudu, mida kohaldatakse kõikide ühtsel turul tegutsevate finantsasutuste suhtes. Ühtsed eeskirjad on pangandusliidu alus. Need koosnevad õigusaktidest, mida kõik finantsasutused (sh [kõik ühtse järelevalvemehhanismi riikides tegutsevad pangad](#)) peavad Euroopa Liidus järgima.

Tuginedes nimetatud õigusraamistikule ja järelevalvenõukogu poolt pidevalt tehtavale tööle järelevalveprioriteetide arendamisel, viiakse korrapäraselt läbi mitmeid horisontaalseid tegevusi. Horisontaaltasandi järelevalve peadirektoraat (DG/HOL) panustab järelevalvetöösse horisontaalsete riskide ja erialaste eksperditeadmistega ning teeb tihedat koostööd teiste tegevusharudega. HOL peadirektoraat toetab ühiseid järelevalverühmi, pakkudes erialast asjatundlikkust krediidiriski, kapitaliturgude, mitterahaliste riskide, ärimudelite, kapitali planeerimise ja kriisijuhtimise, stressitestide, järelevalvepoliitika ja järelevalvemeetodite kohta.

Järelevalvealaste riskiteadmistega osakonnad, nimelt ärimudelite, kapitali ja kriiside osakond, kapitaliturgude ja rahaliste vahendite halduse ekspertide osakond, krediidiriski ekspertide osakond ja mitterahaliste riskide ekspertide osakond vastutavad eksperdirühmade moodustamise eest, et toetada ühiseid järelevalverühmi, kui nad valmistavad ette konkreetseid horisontaalseid tegevusi ning süva- ja temaatilisi analüüse, mis on kooskõlas järelevalvenõukogu kinnitatud järelevalveprioriteetidega.

Stressitesti ekspertide osakond vastutab nii Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) ELi-ülese stressitesti kui ka ühtse järelevalvemehhanismi stressitestide eest.

HOL peadirektoraadi järelevalvepoliitika osakond vastutab poliitika kooskõlastamise ja arendamise eest ning tegeleb õigus- ja järelevalvepoliitika küsimustega.

Järelevalvemetoodika osakond arendab ja haldab korrapäraselt kasutusel olevaid järelevalvemeetodeid, eelkõige järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning ka oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste protsesse. Seda tehakse koostöös EBA ja teiste organisatsioonidega, kes osalevad järelevalvetavade, -meetodite ja -standardite väljatöötamises.

Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP) läbiviimiseks on Euroopa pangandusjärelevalve välja töötanud järelevalve alla kuuluvate üksuste riskide, juhtimiskorra ning kapitali- ja likviidsusolukorra pideva hindamise ühtse metoodika. SREP toimub igal aastal, kuid sellel on mitmeaastane hindamiskomponent, mida kohandatakse vastavalt iga ühise järelevalverühma

kindlaksmääratud riskitaluvusele (vt punkt 4.5). EKP kohaldab ühist SREPi metoodikat kõigi oluliste krediidasutuste suhtes. See hõlbustab samalaadsete krediidasutuste võrdlust ja laiahaardeliste läbivate analüüside tegemist. Seega tagab SREPi metoodika järelevalve alla kuuluvatele üksustele võrdsed tingimused, võttes samal ajal arvesse nende eripära.

SREPi kohaldatakse proportsionaalselt nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidasutuste suhtes, et tagada võimalikult rangete ja järjepidevate järelevalvestandardite järgimine.

Lisaks pidevale tegevusele võtab EKP ühtse järelevalvemehhanismi tegevuse juhtimise ja korraldamise peadirektoraadi kaudu ühekordseid järelevalvemeetmeid. SGO peadirektoraadi tegevuslubade osakond annab tegevuslubasid ja tegeleb olulise osaluse omandamisega, samal ajal kui jõustamise ja sanktsioonide osakond uurib järelevalve alla kuuluvate üksuste toime pandud usaldatavusnõuete kahtlustatavaid rikkumisi ning valmistab ette ettepanekud sanktsioonide ja täitemeetmete kehtestamiseks EKP või riiklike pädevate asutuste poolt. Sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise osakond täidab kontrollifunktsiooni ning vastutab otsuste tegemise eest kõigi EKP otsese järelevalve alla kuuluvate üksuste juhtorganite liikmete sobivuse kohta nii juhtimis- kui ka järelevalvefunktsiooni täitmisel.

Kõigi järelevalveülesannete nõuetekohaseks täitmiseks on loodud tehnoloogia ja innovatsiooni osakond ning ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaat, mis toetab järelevalvenõukogu ja selle struktuure, eelkõige nende otsustusprotsessi kvaliteedi ja tõhususe tagamisel.

2.3 Igapäevane järelevalve

Ühised järelevalverühmad täidavad peamisi järelevalveülesandeid koostöös EKP horisontaalsete funktsioonidega. See võib vajaduse korral hõlmata kohapealseid sekkumisi järelevalve alla kuuluvates krediidasutustes. Olenevalt konkreetse panga riskiprofiili hinnangust võib EKP kehtestada erinevaid järelevalvemeetmeid.

2.3.1 Ühised järelevalverühmad

Oluliste krediidasutuste igapäevast (peamiselt kaug)järelevalvet teevad ühised järelevalverühmad, kuhu kuuluvad nii riiklike pädevate asutuste kui ka EKP töötajad ning mida toetavad HOL peadirektoraadi horisontaalsed ja eriteadmisi omavad osakonnad ning riiklikes pädevates asutustes sarnaseid ülesandeid täitvad töötajad.

Järelevalvetegevuseks on olemas mitmesugused vahendid. Igapäevase järelevalve käigus analüüsivad ühised järelevalverühmad järelevalve alla kuuluvate üksuste järelevalvearuandlust, finantsaruandeid ja sisedokumente. Nad korraldavad korrapäraseid ja sihtotstarbelisi kohtumisi järelevalve alla kuuluvate üksuste eri tasandi töötajatega. Samuti tehakse heakskiidetud riskimudelite pidevat riskianalüüsi

ning analüüsitakse ja hinnatakse järelevalve alla kuuluvate üksuste finantsseisundi taastamise kavasid.

Nende tegevuste peamised tulemused kajastuvad iga-aastases SREPis (vt jagu 4.6), mida viivad läbi ühised järelevalverühmad.

Igapäevast järelevalvet tehakse kooskõlas punktis 2.1.2 kirjeldatud integreeritud järelevalvekavaga, mis määratakse kindlaks iga ühise järelevalverühma koostatud riskitaluvuse raamistiku alusel.

2.3.2 Kohapealsed kontrollid ja sisemudelitega seotud uurimised

Mitmesuguseid teemasid hõlmavaid kohapealseid kontrole tehakse korrapäraselt, eelkõige oluliste krediitiasutuste puhul. Nende eesmärk on teha põhjalik analüüs pankade olukorra kohta seoses selliste teemadega nagu riskid, sisekontrollisüsteemid, ärimudelid ja juhtimine.

Kohapealsete kontrollide ja sisemudelite uurimise peadirektoraat määrab kindlaks ja tagab kohapealse järelevalveprogrammi kavandamise ja elluviimise, mis hõlmab kohapealseid kontrole, sisemudelitega seotud uurimisi ja varade kvaliteedi hindamist. Samuti vastutab see kohapealse kontrolli tervikliku meetoodika kindlaksmääramise ja haldamise eest, tagab Euroopa pangandusjärelevalves ühtlustatud kohapealsed lähenemisviisid ning teeb koos teiste tegevusharudega kindlaks pangandussektori peamised riskid ja järelevalveprioriteedid.

Nende kohapealsete tegevuste tulemusel saadakse sõltumatud, järjepidevad ja kvaliteetsed hinnangud, mis täiendavad käimasolevat kaugjärelevalvet.

Kohapealsed kontrollid ja sisemudelitega seotud uurimised moodustavad olulise osa integreeritud järelevalvekavast (vt punkt 2.1.2), mille ühised järelevalverühmad on kindlaks määranud kooskõlas oma riskitaluvuse raamistikuga.

2.4 Pangandusjärelevalve tõhustamine: järelevalveprioriteetide ja teise kontrollitasandi määratlemine

Nagu eespool selles peatükis kirjeldatud, püüab EKP pidevalt leida võimalusi meetoodika, standardite, tegevuspõhimõtete ja määruste täiendamiseks. Potentsiaalsed võimalused tehakse kindlaks mitmesuguste kanalite kaudu, sealhulgas Euroopa pangandusjärelevalve osalusega rahvusvahelistel ja Euroopa foorumitel ning kasutades meetodite ja standardite praktilisest rakendamisest saadud kogemusi.

2.4.1 Järelevalveprioriteetide määratlemine

Järelevalveprioriteetide määratlemisel võetakse aluseks riskide tuvastamise ja jälgimise tulemused. Prioriteetides määratakse kindlaks järgmise järelevalvetsükli strateegilised eesmärgid ja peamised järelevalvetegevused, et käsitleda järelevalve alla kuuluvate üksuste haavatavusi ja leevendada võimalike riskide mõju. Prioriteetidid vaadatakse läbi igal aastal, kuid vajaduse korral saab neid ka aasta jooksul kohandada, et võtta arvesse muutusi riskikeskkonnas.

Järelevalvepoliitika ajakohastamisel kaalub Euroopa pangandusjärelevalve, kas on tehtud edusamme varasemate haavatavuste käsitlemisel ja kas järeelmeetmeid on vaja tõhustada, kuna pangad ei kõrvalda puudujääke kooskõlas järelevalveootustega.⁵

Järelevalveprioriteetidid on keskpika perioodi järelevalvestrateegia võtmelement. Need toimivad lähtepunktina, edendavad tulemuslikku ja järjepidevat integreeritud järelevalvekava ning toetavad ressursside tõhusamat jaotust. Järelevalveprioriteetidid mõjutavad ka riskitaluvuse taset Euroopa pangandusjärelevalve riskitaluvuse raamistikus.

Ühtlasi aitavad need riikide järelevalveasutustel määratleda proportsionaalsel viisil oma prioriteetidid vähem oluliste krediidasutuste järelevalves.

[Järelevalveprioriteetidid](#) ja korrapärase riskihindamise tulemused avaldatakse igal aastal EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

2.4.2 Teine kontrollitasand

Järelevalvestrateegia ja -riskide direktoraat toimib EKP sisekontrolli raamistikus teise kontrollitasandina, kuna on seotud EKP-le ühtse järelevalvemehhanismi määрусega antud ülesannetega.

Teise kontrollitasandi eesmärk on kaasa aidata järelevalvetulemuste tõhususele ja järjepidevusele ning teha ettepanekuid leevendavateks meetmeteks ja parandusteks EKP pangandusjärelevalves, võttes arvesse järelevalveprioriteete ja riskitaluvuse raamistikku.

Teine kontrollitasand on iga-aastases töökavas sisalduvate korduvate hindamiste ja temaatiliste hindamiste kombinatsioon. Korduvad tegevused hõlmavad järgmist:

- tehakse horisontaalseid analüüse ja SREPi võrdlusanalüüse, milles vaadatakse läbi individuaalsed riskinäitajad ja SREPi üldine punktisumma ning kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed näitajad, ning avaldatakse SREPi tulemused (vt punktid 4.5.5 ja 4.5.7);

⁵ Peale selle võetakse arvesse ka EBA koostatud Euroopa järelevalvealase kontrolliprogrammi üldisi prioriteete.

- jälgitakse, et järelevalve tulemuste ja meetmete suhtes võetakse koondtasandil järelmeetmeid ning et kavandatud eesmärgid saavutatakse õigel ajal;
- koordineeritakse Euroopa pangandusjärelevalve operatsiooniriski juhtimist.
- koordineeritakse Euroopa pangandusjärelevalve siseauditiga seotud küsimusi.

Temaatiliste läbivaatamiste eesmärk on aidata järelevalvenõukogul juhtida Euroopa pangandusjärelevalvet kooskõlas kokkulepitud riskiprioriteetidega ning jälgida järelevalvetegevuse kvaliteeti ja mõju nii vertikaalsel (ühised järelevalverühmad) kui ka horisontaalsel tasandil (metoodika ja protsessid).

Teise kontrollitasandiga tegeleb järelevalvestrateegia ja -riskide direktoraat iseseisvalt, kuid seda toetavad pidev dialoog ja koostöö EKP pangandusjärelevalve teiste peadirektoraatidega. Need keskenduvad pigem järelevalvetulemustele kui vastavuskontrollidele.

3 Kõigi järelevalve alla kuuluvate üksuste järelevalve

EKP järelevalveülesanded on erinevad olenevalt sellest, kas järelevalve alla kuuluv üksus on oluline või vähem oluline krediidasutus. Ühiste menetluste puhul on EKP siiski pädev sõltumata asjaomase krediidasutuse olulisusest. Neid menetlusi kirjeldatakse käesoleva peatüki esimeses osas. Teises osas käsitletakse menetlusi ja kriteeriumeid, mida kasutatakse krediidasutuste olulisuse korrapäraseks ja sihtotstarbeliseks hindamiseks.

3.1 Tegevuslubade, oluliste osaluste kavandatava omandamise ja üleeuroopaliste tegevuslubade taotlused

SSMi määruse artikli 4 lõike 1 punktid a ja c ning artiklid 14 ja 15

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 8, 18, 20, 22 ja 45

SSMi raammääruse artiklid 73, 79, 80 ja 85 ning V osa

Ühised menetlused, mille kohta EKP on otsuse teinud, hõlmavad uue tegevusloa andmise või selle pikendamise ning tegevusloa kehtetuks tunnistamise menetlusi (vt punkt 3.1.1). Muud ühised menetlused (vt punkt 3.1.2) käsitlevad krediidasutuses olulise osaluse kavandatud omandamise ja olulise osaluse edasise suurendamise heakskiitmist. Selles punktis kirjeldatakse ka menetlust üleeuroopalise tegevusloa andmiseks, mis võimaldab ühes liikmesriigis tegevusloa saanud krediidasutusel kasutada asutamisevabadust ja teenuste osutamise vabadust teistes Euroopa Liidu liikmesriikides (vt punkt 3.1.3).

3.1.1 Tegevusloa andmine, kehtetuks tunnistamine ja aegumine

Pangale tegevusloa andmine

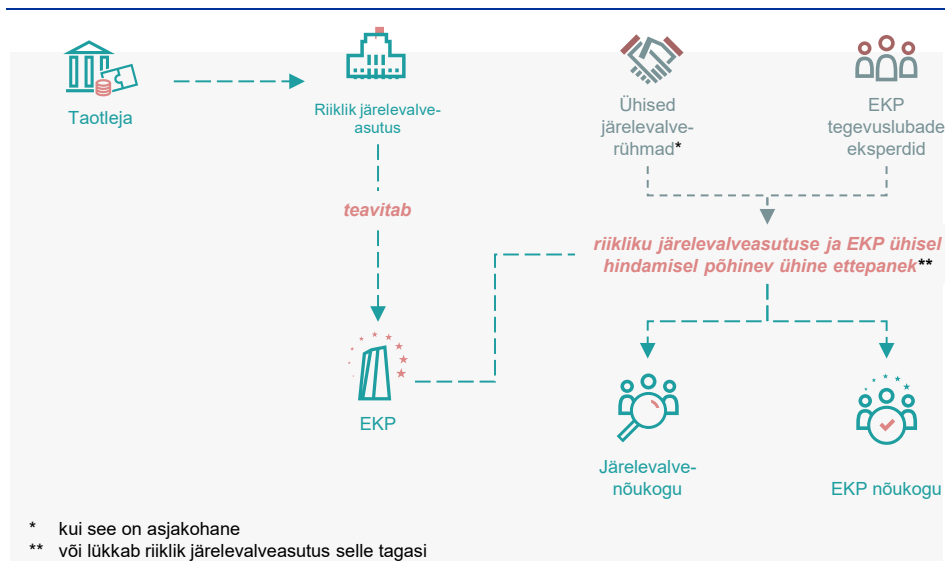
Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediidasutuse tegevuse alustamiseks osalevas liikmesriigis peavad krediidasutused taotlema tegevusluba.

Tegevusloataotlus tuleb esitada selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus krediidasutus asutatakse ning see peab olema kooskõlas riigi asjakohastes õigusaktides sätestatud nõuetega. Taotlust hinnatakse tagamaks, et turule sisenevad krediidasutustena ainult üksused, kes vastavad liikmesriigi ja ELi kohaldatavatele õigusnõuetele.

Krediidasutused taotlevad panga tegevusluba erinevatel asjaoludel.

Joonis 10

Tegevusloa andmise menetluse ülevaade

Ulatus

Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkt 1

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 8–16, 18, 20, artikli 56 punkt g, artikli 117 lõige 5 ja 1. lisa

SSMi määruse artikli 4 lõike 1 punkt a ja artikkel 14

SSMi raammääruse artiklid 73–84

Investeeringusühingute määrusega⁶ on muudetud kapitalinõuete määruuses sätestatud krediitdiasutuse mõistet. Nende muudatuste tulemusel hõlmab kapitalinõuete määruuses sätestatud krediitdiasutuse mõiste nüüd kahte kategooriat:

- krediitdiasutused, kellele on antud luba võtta avalikkuselt vastu hoiuseid või muid tagasimakstavaid vahendeid ning anda oma arvel laenu, edaspidi „klassikalised krediitdiasutused” (kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkti 1 alapunkt a);
- investeeringusühingud, kes osutavad konkreetseid investeerimisteenuseid ja järgivad teatavaid künniseid individuaalsel või konsolideerimisgrupi tasandil, edaspidi „1. klassi investeeringusühingud” (kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkti 1 alapunkt b).⁷

Kui taotleja on klassikaline krediitdiasutus, nagu on määratletud kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkti 1 alapunktis a, kohaldatakse EKP-le usaldatud krediitdiasutuse tegevusloa andmise menetlust kõikide tegevuste suhtes, mida teostavad üksnes klassikalised krediitdiasutused ja milleks on vaja tegevusluba. See hõlmab nii kapitalinõuete direktiivi I lisa kohaseid vastastikku tunnustatavaid tegevusi kui ka muid reguleeritud tegevusi, milleks on siseriikliku õiguse kohaselt nõutav

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/2033, 27. november 2019, mis käsitleb investeeringusühingute suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010, (EL) nr 575/2013, (EL) nr 600/2014 ja (EL) nr 806/2014 (ELT L 314, 5.12.2019, lk 1).

⁷ Selleks, et 1. klassi investeeringusühingut käsitataks krediitdiasutustena, ei pea ta võtma avalikkuselt vastu hoiuseid või muid tagasimakstavaid vahendeid ega oma arvel laenu andma (kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkti 1 alapunkt b).

pädeva asutuse luba. Ühtse järelevalvemehhanismi tegevusloa andmise menetlust kohaldatakse seega ka olukordades, kus klassikaline krediidasutus, kellel juba on tegevusloa, taotleb uue reguleeritud tegevuse alustamiseks oma tegevusloa laiendamist, kui sellise tegevusloa vajadus on sätestatud siseriiklikus õiguses.

Kui taotleja on 1. klassi investeerimisühing, nagu on määratletud kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkti 1 alapunktis b, määratakse investeerimisühingute direktiivi⁸ üle võtvates liikmesriikide õigusaktides kindlaks, kuidas need üksused saavad taotleda luba klassikaliste krediidasutuste põhitegevusaladeks, nagu hoiuste vastuvõtmine ja laenuandmine. Mõnes liikmesriigis võidakse siseriiklike õigusaktidega lubada 1. klassi investeerimisühingule juba antud tegevusloa laiendamist klassikalise krediidasutuse põhitegevustele. Seda ei tehta juhul, kui siseriikliku õiguse ülevõtmisega on ette nähtud, et 1. klassi investeerimisühingutele antud tegevusloa on eriluba, mida ei saa laiendada põhilistele pangandustegevustele. Sel juhul peaks 1. klassi investeerimisühing taotlema täiendavat luba, et tegutseda klassikalise krediidasutusena, kui ta soovib sellise pangandustegevusega tegeleda.

Klassikaliseks krediidasutuseks saamise taotlusi hindavad asjaomane riiklik pädev asutus ja EKP. Taotleja suhtleb selles protsessis riikliku pädeva asutusega. Riiklik pädev asutus hindab taotlust siseriiklikus õiguses sätestatud nõuete alusel, kaasates vajaduse korral asjaomase ühise järelevalverühma. EKP hindab taotlust ELi õiguse nõuete alusel. Riikliku pädeva asutuse ja EKP hindamised on omavahel tihedalt seotud. Ühine hindamine tagab taotluse esitanud üksuse vastavuse asjaomastele nõuetele, mis käsitlevad juhtimist, äritegevust, usaldatavust ja ärimudelit. Rahapesu ja terrorismi rahastamise riski hindamiseks tuleks konsulteerida rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutava pädeva järelevalveasutusega ja rahapesu andmebüroodega. Samuti tagab hindamine kohaldatavate siseriiklike nõuete täitmise. Nii riiklikul pädeval asutusel kui ka EKP-l on õigus nõuda, et taotleja esitaks hindamiseks vajalikku lisateavet. EKP ja riiklik pädev asutus jagavad omavahel kõiki taotlusega seotud andmeid.

Üldiselt kohaldatakse sama menetlust 1. klassi investeerimisühingute suhtes, võttes siiski arvesse mõningaid eripärasid. Näiteks on kapitalinõuete direktiivi artikli 8a lõikes 5 sätestatud, et „tegevusloa uuendamise korral tagab tegevuslubasid väljastav pädev asutus, et menetlus oleks võimalikult sujuv ja võetakse arvesse kehtivate lubadega seotud teavet.“. Kui taotleja vastab kõikidele siseriiklikus õiguses sätestatud tegevusloa andmise nõuetele, teavitab riiklik pädev asutus EKPd oma lõplikust hinnangust ja teeb seejärel EKP-le ettepaneku tegevusloa väljastada. Kui riiklik pädev asutus leiab hindamise käigus, et 1. klassi investeerimisühing ei vasta riigisisises õiguses sätestatud tegevusloa andmise nõuetele, lükkab ta taotluse tagasi.

EKP võib riikliku pädeva asutuse otsuse eelnõuga nõustuda või selle tagasi lükata. EKP otsus võib sisaldada taotlejale suunatud tingimusi, kohustusi ja soovitusi. Kui

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2019/2034, 27. november 2019, mis käsitleb investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet ning millega muudetakse direktiive 2002/87/EÜ, 2009/65/EÜ, 2011/61/EL, 2013/36/EL, 2014/59/EL ja 2014/65/EL (ELT L 314, 5.12.2019, lk 64).

EKP lükkab taotluse tagasi või kui positiivne otsus sisaldab taotlejaga eelnevalt kokku leppimata tingimusi või kohustusi, antakse taotlejale võimalus kasutada õigust olla ära kuulatud. EKP peab lõpliku otsuse tegema kümne tööpäeva jooksul pärast seda, kui riiklik pädev asutus esitas otsuse eelnõu, kuid seda tähtaega saab ühe korra pikendada veel kümne tööpäeva võrra.

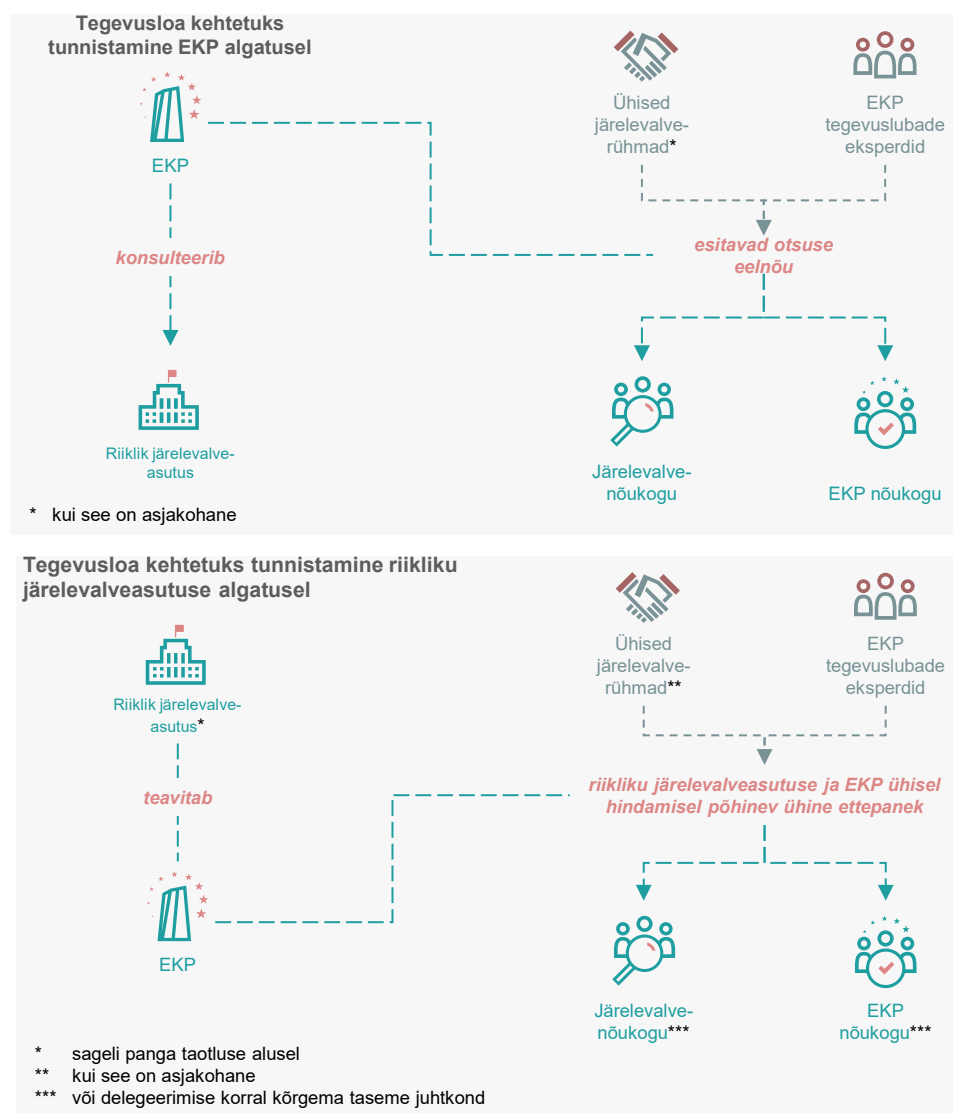
EKP teavitab riiklikku pädevat asutust EKP otsusest krediidasutuse tegevusloa taotluse kohta. Samuti teavitatakse Euroopa Pangandusjärelevalvet.

Tegevusloa kehtetuks tunnistamine

EKP võib krediidasutuse tegevusloa kehtetuks tunnistada enda algatusel või selle liikmesriigi riikliku pädeva asutuse ettepanekul, kus asjaomane krediidasutus on asutatud. Riikliku pädeva asutuse ja EKP koostöö selle menetluse raames on valdavalt sama mis tegevusloa andmise menetluses, kuigi esineb teatavaid erinevusi olenevalt sellest, kas kehtetuks tunnistamist taotles järelevalve alla kuuluv üksus või selle algatas järelevalveasutus (riiklik pädev asutus või EKP).

Joonis 11

Tegevusloa kehtetuks tunnistamise menetlus

Kui järelevalve alla kuuluv üksus on taotlenud oma tegevusloa kehtetuks tunnistamist näiteks põhjusel, et ta on pangandustegevuse lõpetanud, hindavad riiklik pädev asutus ja EKP, kas kohaldatavad eeltingimused tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks on nii liikmesriigi kui ka liidu õiguse kohaselt täidetud. Eelkõige tuleb selgelt ja vaieldamatult kinnitada, et üksus ei hoia enam hoiuseid ega muid tagasimakstavaid vahendeid.

Näiteks juhul, kui krediidi-asutus ei suuda enam täita usaldatavusnõudeid või oma kohustusi võlausaldajate ees või kui ta paneb toime kehtivate rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kohustuste tõsise rikkumise, võib EKP või riiklik pädev asutus alata tegevusloa kehtetuks tunnistamise. Sellisel juhul viiakse tegevusloa kehtetuks tunnistamise põhjendamiseks läbi täielik ja üksikasjalik hindamine, milles võetakse arvesse asjaomase krediidi-asutuse järelevalve ajalugu,

toimepandud rikkumiste tõsidust ja sellega seotud asjakohaseid huve, näiteks ohtu hoiustajatele. Kaasata võib ka kriisilahendusasutused või rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutava pädeva järelevalveasutuse. Kui tegevusloa kehtetuks tunnistamise algatab EKP, konsulteerib ta riikliku pädeva asutusega aegsasti enne otsuse tegemist. Järelevalve alla kuuluvale üksusele antakse tavaliselt võimalus olla ära kuulatud, enne kui EKP võtab vastu tegevusloa kehtetuks tunnistamise otsuse. Kui tuleb teha kiireloomuline otsus, võib EKP selle teha, ilma et peaks eelnevalt andma üksusele võimaluse olla ära kuulatud.

EKP teavitab tegevusloa kehtetuks tunnistamise otsusest krediidasutust ja riiklikku pädevat asutust. Samuti teavitatakse Euroopa Pangandusjärelevalvet.

Tegevusloa aegumine

Tegevusluba aegub siis, kui krediidasutuse tegevusluba lõpetab kehtivuse. Tegevusloa kehtivuse lõppemine võib olla tingitud konkreetsetest riiklikest ja õiguslikult määratletud asjaoludest, mis ei ole üldiselt seotud pädeva asutuse järelevalvealase kaalutusõiguse rakendamisega või tema otsusega.

Siseriikliku õiguse kohaselt võib tegevusloa aegumisega sarnane mõju esineda siis, kui krediidasutus lõpetab eksisteerimise, näiteks teise ettevõttega ühinemise tulemusena. Sel juhul lõpeb tegevusloa kehtivus samal ajal, kui krediidasutus lõpetab eksisteerimise. Nimetatud juhtudel kohaldatakse sama menetlust, mida kasutatakse tegevusloa aegumise korral.

EKP annab tegevusloa aegumisest teada vahetult asjaomasele üksusele. Samuti teavitatakse Euroopa Pangandusjärelevalvet. [Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalve alla kuuluvate üksuste nimekirja](#) ajakohastatakse vastavalt. Üldjuhul astub asjaomane riiklik pädev asutus vajalikke samme, et avaldada otsus vastavalt asjakohaste siseriiklike õigusnormide nõuetele.

3.1.2

Olulised osalused

SSMi määruse artikli 4 lõike 1 punkt c ja artikkel 15

SSMi raammääruse artiklid 85–88

Kapitalinõuete direktiivi artikli 3 lõige 1, artikli 3 lõige 33, artiklid 22–27, artikli 56 punkt g ja artikli 117 lõige 5

Ühissuunised finantssektoriga seotud olulise osaluse omandamise ja suurendamise usaldatavushindamiseks (JC/GL/2016/01)

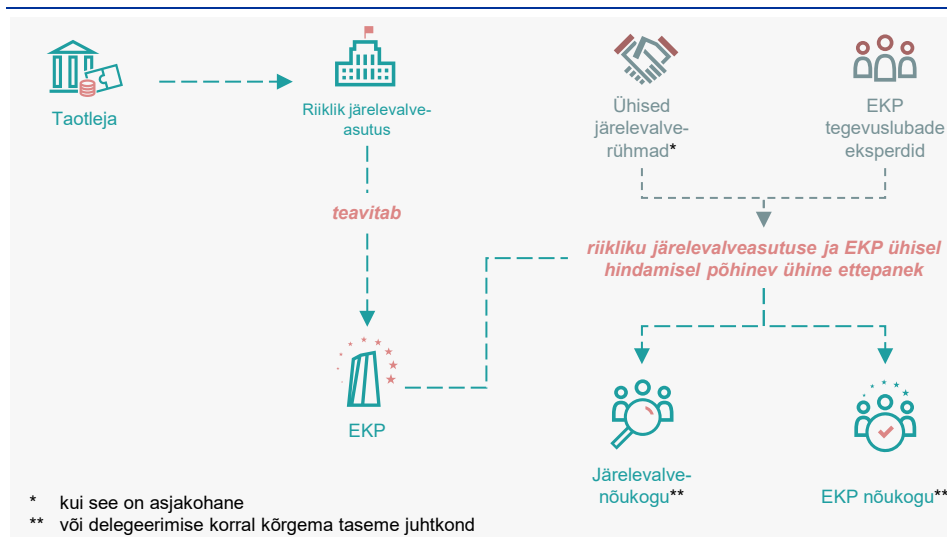
Suunised usaldatavusjärelvalve asutuste, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelvalveasutuste ning rahapesu andmebüroode vahelise koostöö ja teabevahetuse kohta direktiivi 2013/36/EL alusel (EBA/GL/2021/15)

Eelnõu EBA regulatiivsete tehniliste standardite kohta, millega luuakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise keskandmebaas ja täpsustatakse nõrkuste olulisust, kogutava teabe liiki, teabekogumise praktilist rakendamist ning teabe analüüsimist ja avalikustamist (EBA/RTS/2021/16)

Kui krediidasutuses olulise osaluse kavandatud omandamise või suurendamise tulemusena saavutatakse või ületatakse asjaomased künnised, tuleb kavandatud omandamisest või suurendamisest teatada selle osaleva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele, kus on asutatud krediidasutus, milles kavatakse olulist osalust omandada või suurendada. Riiklik pädev asutus teeb esialgse hindamise ja koostab EKP jaoks otsuse eelnõu. EKP viib koostöös riikliku pädeva asutusega läbi oma hindamise ja võtab kavandatud omandamise kohta vastu otsuse. See menetlus rõhutab EKP rolli kontrollifunktsiooni täitjana, et takistada sobimatutel ostjatel krediidasutuste omandamist.

Joonis 12

Menetluse ülevaade

Hindamise eesmärk on eelkõige tagada, et i) potentsiaalsel omandajal on hea maine, ii) potentsiaalsel omandajal on vajalik majanduslik usaldusväärsus, iii) omandatava krediidasutuse äritegevust suunava juhatuse kõigil liikmetel on igal ajal piisavalt hea maine ning oma ülesannete täitmiseks piisavad teadmised, oskused ja kogemused, iv) omandatav krediidasutus jätkab usaldatavusnõuete täitmist ning v) tehingut ei rahastata kuritegelikul teel saadud vahenditest või see ei suurenda omandatava krediidasutuse riskiprofiili seoses rahapesu ja terrorismi rahastamisega.

Ametlik hindamisperiood on kuni 60 tööpäeva alates täieliku teate kättesaamise kinnitamisest. Kui selle aja jooksul küsitakse potentsiaalselt omandajalt lisateavet, võib hindamisperioodi peatada kuni 20 tööpäevaks (reguleeritud omandajate korral) või teatavatel juhtudel kuni 30 tööpäevaks (reguleerimata omandajate ja ELi-välistes riikides asuvate omandajate korral).

Kui potentsiaalne omandaja kavatses omandada osaluse krediidasutuses, millel on krediidasutusest tütarettevõtjad teistes osalevates liikmesriikides või mis omab olulist osalust teistes osalevates liikmesriikides asutatud krediidasutustes, teeb EKP

tihedat koostööd kõigi otseselt ja kaudselt omandatavate krediidasutuste riiklike pädevate asutustega ja koordineerib protsessi, et kõigi kavandatud omandamiste kohta saaks teha otsused samal ajal.

Hindamiskriteeriumid on Euroopa tasandil ühtlustatud. Kapitalinõuete direktiivis on sätestatud kavandatud omandamise hindamise viis kriteeriumit, mille liikmesriigid on oma õigusaktidesse üle võtnud.

Potentsiaalse omandaja maine

Potentsiaalne omandaja peab olema vajalikul määral aus ja usaldusväärne, mida tõendab näiteks karistusregistrikannete või selliste kohtumenetluste puudumine, mis avaldaksid potentsiaalse omandaja mainele negatiivset mõju. Samuti peab omandaja olema kutsealaselt pädev, mida tõendab juhtimis- ja/või investeerimisalane kogemus finantssektoris.

Omandatava krediidasutuse juhtorgani potentsiaalsete uute liikmete maine, teadmised, oskused ja kogemused

Kui potentsiaalne omandaja kavatseb teha omandatava krediidasutuse juhtorganites muudatusi, tuleb olulise osaluse menetluse raames hinnata ka potentsiaalsete uute juhatuse liikmete sobivust ja nõuetekohasust.

Potentsiaalse omandaja majanduslik usaldusväärsus

Potentsiaalne omandaja peab olema suuteline kavandatud omandamist rahastama ja säilitama lähitulevikus usaldusväärse finantsstruktuuri. Selleks tuleb kindlaks teha, kes vastutab omandatava krediidasutuse toetamise eest pärast omandamist, aidates näiteks täita omandatava krediidasutuse võimalikke lisakapitalinõudeid.

Mõju omandatavale krediidasutusele

Omandatav krediidasutus peaks olema omandamise järel endiselt suuteline täitma usaldatavusnõudeid. Näiteks ei tohiks omandamise rahastamisaspektid seada tema kasumlikkust ebamõistliku surve alla, mis tuleneb ülemäärasest võlast, mille omandatav krediidasutus peab ise tagasi maksma. Samuti ei tohiks omandaja või selle grupi struktuur, mille osaks omandatav krediidasutus muutub, olla nii keeruline, et järelevalveasutus ei saa teha asjaomaste krediidasutuste tõhusat järelevalvet.

Rahapesu või terrorismi rahastamisega seotuse risk

Omandamiseks kasutatavad rahalised vahendid ei tohi olla saadud kuritegevusest või olla seotud terrorismiga. Hindamisel uuritakse ka seda, kas omandamine võib rahapesu või terrorismi rahastamise riske potentsiaalselt suurendada.

Nende riskide tuvastamine on rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutava pädeva järelevalveasutuse ülesanne. EKP hindab rahapesu ja terrorismi rahastamise riske usaldatavusnõuete seisukohast, tuginedes sisendile ja dokumentidele, mille on esitanud riiklik pädev asutus, kes teeb koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutava pädeva järelevalveasutusega ning rahapesu andmebüroodega. Alles pärast seda, kui asjaomane riiklik asutus on sellised rikkumised tuvastanud, saab EKP neid asjaolusid oma ülesannete täitmisel arvesse võtta.

EKP võib kehtestada riikliku pädeva asutuse ettepanekul või omal algatusel potentsiaalsele omandajale teatavad tingimused või kohustused, et tagada eespool nimetatud viie kriteeriumi täitmine. Kõik potentsiaalsele omandajale kehtestatud tingimused või kohustused peavad siiski olema seotud kõnealuse viie kriteeriumiga ja ei tohi minna nende täitmiseks vajalikust kaugemale. Kui potentsiaalne omandaja ei nõustu tingimuste või kohustustega või kui need võivad negatiivselt mõjutada tema õigusi, korraldatakse ära kuulamine, et anda potentsiaalsele omandajale võimalus esitada oma seisukohad. Samamoodi toimitakse siis, kui EKP kavatseb kavandatud omandamise vaidlustada.

3.1.3

SSMi määruse põhjendus 51, artikli 4 lõige 2, artikli 6 lõige 4 ja artikli 17 lõige 1

SSMi raammääruse artiklid 11–17

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 35–39

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles sätestatakse päritolu- ja vastuvõtva liikmesriikide pädevate asutuste poolt üksteisele esitatav teave (EL/524/2014)

Rakenduslikud tehnilised standardid, mis käsitlevad asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamise puhul esitatavat teavet (EU/1151/2014)

Rakenduslikud tehnilised standardid seoses teabevahetusega päritoluliikmesriigi ja vastuvõtva liikmesriigi pädevate asutuste vahel vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2013/36/EL (EL/620/2014)

Rakenduslikud tehnilised standardid seoses standardvormide, -mallide ja -menetlustega, mis käsitlevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL kohaseid teateid, mis on seotud asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamisega (EL/926/2014)

Üleeuroopalise tegevusloa andmine

Ühes liikmesriigis tegevusloa saanud krediidasutus võib kasutada üleeuroopalist tegevusluba ehk asutamisevabadust ja teenuste osutamise vabadust teistes Euroopa Liidu liikmesriikides. Üleeuroopalist tegevusluba saab kasutada kas filiaali asutamiseks või teenuste osutamiseks teises liikmesriigis. Üleeuroopalise tegevusloa korral tuleb teavitada asjaomase päritoluliikmesriigi pädevat asutust.

Üleeuroopalise tegevusloa andmine ühtse järelevalvemehhanismi riikides

Kui osaleva liikmesriigi oluline krediidasutus soovib asutada filiaali teises osalevas liikmesriigis, peab ta sellest teatama oma päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele ja esitama talle teavet kooskõlas kapitalinõuete direktiivi nõuetega. Päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus teavitab viivitamata EKPd. Seejärel hindab ühine järelevalverühm, kas filiaali asutamise nõuded on täidetud. Kui need on täidetud, esitab ta oma hinnangu järelevalvenõukogule, kes võtab selle teadmiseks. Ühtse järelevalvemehhanismi tegevuse juhtimise ja korraldamise peadirektoraat edastab seejärel asjaomase filiaaliga seotud üleeuroopalise tegevusloa teabe enne tähtaja möödumist olulisele krediidasutusele ning nii päritolu- kui ka vastuvõtva liikmesriigi riiklikele pädevatele asutusele. Pärast selle teate saatmist võib oluline krediidasutus asutada filiaali ja alustada tegevust. Kui ühine järelevalverühm leiab, et nõuded ei ole täidetud, teeb ta vastuväidete mitteesitamise menetluse raames negatiivse otsuse ja olulisele krediidasutusele antakse õigus olla ära kuulatud.

Kui vähem oluline krediidasutus soovib asutada filiaali teises osalevas liikmesriigis, peab ta sellest teatama oma päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele kooskõlas kapitalinõuete direktiivis sätestatud nõuetega. Päritoluliikmesriigi pädev asutus hindab, kas filiaali asutamise nõuded on täidetud, ja teeb asutusesisese otsustusmenetluse raames otsuse.

Kui nõuded ei ole täidetud, teavitab päritoluliikmesriigi pädev asutus taotluse esitanud asutust keeldumisest. Kui päritoluliikmesriigi pädev asutus teeb teate kättesaamise tähtaja jooksul positiivse otsuse või kui ei tehta vastupidist otsust, võib filiaali asutada ja tegevust alustada. Teavituskiri koos nõutava teabega tehakse kättesaadavaks selle osaleva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele, kus filiaal asutatakse, samuti esitab päritoluriigi pädev asutus selle EKP-le.

Iga osaleva liikmesriigi oluline krediidasutus, kes soovib esimest korda kasutada vabadust osutada teenuseid ja teeb seda teise osaleva liikmesriigi territooriumil, peab sellest teavitama oma päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust kooskõlas kapitalinõuete direktiivis sätestatud nõuetega. Päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus teavitab EKPd sellise teate saamisest ja edastab teate vastuvõtva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele. Kui vähem oluline krediidasutus soovib kasutada teenuste osutamise vabadust, peab ta sellest teatama oma riiklikule pädevale asutusele kooskõlas kapitalinõuete direktiivis sätestatud nõuetega. Teade tehakse kättesaadavaks EKP-le.

Mitteosaleva liikmesriigi krediidasutusele üleeuroopalise tegevusloa andmine tegevuseks osalevas liikmesriigis

Kui mitteosaleva liikmesriigi krediidasutus kavatseb asutada filiaali osalevas liikmesriigis, peab ta sellest teatama oma päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele. See riiklik pädev asutus hindab, kas üleeuroopalise tegevusloa andmise nõuded on täidetud. Kui nõuded on täidetud, teavitab päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus vastuvõtva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust. Selle teate saamisel teavitab vastuvõtva liikmesriigi riiklik pädev asutus EKPd, kes seejärel hindab filiaali olulisust.

Kui filiaal on oluline, koostab EKP ettepaneku olulisust käsitleva otsuse tegemiseks. Olulise filiaali üle teeb järelevalvet EKP, kes kehtestab vajaduse korral tingimused, mille alusel filiaal võib vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda. Ühtse järelevalvemehhanismi tegevuse juhtimise ja korraldamise peadirektoraat teavitab päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust, vastuvõtva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust ja taotluse esitanud krediidasutust.

Kui filiaali peetakse vähem oluliseks, palutakse järelevalvenõukogul kinnitada olulisuse hinnangut, mille on koostanud SGO peadirektoraadi tegevuslubade osakond. Vähem olulise filiaali üle teeb järelevalvet vastuvõtva liikmesriigi riiklik pädev asutus, kes kehtestab vajaduse korral tingimused, mille alusel filiaal võib vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda. Vastuvõtva liikmesriigi riiklik pädev asutus teavitab päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust ja taotluse esitanud krediidasutust.

Kui mitteosaleva liikmesriigi krediidasutus kavatseb osutada teenuseid osalevas liikmesriigis, teavitab ta sellest päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust, kes omakorda teavitab vastuvõtva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust. Teate saamisel teatab vastuvõtva liikmesriigi riiklik pädev asutus sellest EKP-le ja teavitab taotluse esitanud krediidasutust tingimustest, mille alusel saab teenuste osutamise vabadust kasutada kooskõlas siseriikliku õigusega ja üldistes huvides. EKP täidab selliste mitteosalevates liikmesriikides asutatud krediidasutuste puhul, kes kasutavad teenuste osutamise vabadust osalevates liikmesriikides, vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse ülesandeid.

Osaleva liikmesriigi krediidasutusele üleeuroopalise tegevusloa andmine tegevuseks mitteosalevas liikmesriigis

Oluline krediidasutus, kes soovib asutada filiaali või kasutada teenuste osutamise vabadust mitteosalevas liikmesriigis, peab oma kavatsusest teatama asjaomasele riiklikule pädevale asutusele. Riiklik pädev asutus teavitab selle teate saamisel EKPd, kes täidab päritoluliikmesriigi pädeva asutuse ülesandeid. Eelkõige hindab ühine järelevalverühm, kas filiaali asutamise nõuded on täidetud.

Kui nõuded on täidetud, valmistab ühine järelevalverühm koostöös ühtse järelevalvemehhanismi sekretariaadiga ette järelevalvenõukogu ettepaneku, et see võetaks teadmiseks (kirjaliku menetluse teel), või ettepaneku kõrgemale juhtkonnale,

kui menetlus vastab delegeerimiskriteeriumitele. SGO peadirektoraat teavitab positiivsest hindamistulemusest kolme kuu jooksul vastuvõtva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust, kes teatab seejärel taotluse esitanud krediidasutusele tingimused, mille alusel filiaal saab vastuvõtvas liikmesriigis üldistes huvides tegutseda. Kui ühine järelevalverühm leiab, et nõuded ei ole täidetud, koostab ta negatiivse otsuse, mille järelevalvenõukogu kiidab heaks ja EKP nõukogu võtab vastu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Kohaldatakse õigust olla ära kuulatud. Pärast otsuse vastuvõtmist teatab SGO peadirektoraat negatiivsest otsusest taotluse esitanud krediidasutusele ja päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele.

Kui vähem oluline krediidasutus soovib asutada filiaali mitteosalevas liikmesriigis, peab ta sellest kavatsusest teavitama päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust. Päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus teavitab mitteosaleva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust ja teeb teate samal ajal kättesaadavaks ka EKP-le.

Kui oluline krediidasutus soovib kasutada teenuste osutamise vabadust mitteosalevas liikmesriigis, saadab ühine järelevalverühm ühe kuu jooksul teate selle mitteosaleva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele, kus hakatakse teenuseid osutama. Kui vähem oluline krediidasutus soovib kasutada teenuste osutamise vabadust mitteosalevas liikmesriigis, peab ta oma kavatsusest teatama päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele, kes teavitab mitteosaleva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust ja teeb selle teate kättesaadavaks ka EKP-le.

Teavitamine filiaalidega ja teenuste osutamise vabadusega seotud muudatustest

Kui olulise krediidasutuse filiaalis tehakse muudatusi (nt täiendavate teenuste osutamine filiaali kaudu, filiaali poolt osutatud teenuste lõpetamine, filiaali tegevuse lõpetamine, filiaali juhtkonna muudatused või filiaali ametliku nime ja aadressi muutmine), peab selle osaleva liikmesriigi riiklik pädev asutus, kus asub olulise krediidasutuse peakontor, saatma teate vastuvõtva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele ja EKP-le.

Kui oluline krediidasutus teeb muudatusi teenuste osutamise vabaduse raames osutatavates teenustes, peab ta nendest teatama EKP-le. Vastuvõtva liikmesriigi riikliku pädeva asutuse teavitamine jääb riiklike pädevate asutuste tasandile. Kui vähem oluline krediidasutus teeb muudatusi oma mitteosalevas liikmesriigis asuvas filiaalis või seal teenuste osutamise vabaduse raames osutatavates teenustes, ei ole EKP teavitamine vajalik ja see menetlus jääb riiklike pädevate asutuste tasandile.

3.2 Krediidasutuste olulisuse hindamine

SSMi määruse artikli 6 lõige 4 ja lõike 5 punkt b

SSMi raammääruse artiklid 39–72

EKP vastutuse ulatus krediidasutuse järelevalve tegemisel sõltub krediidasutuse olulisusest, mis määratakse kindlaks kõrgeimal konsolideerimistasemel osalevates liikmesriikides. EKP on sisse seadnud protsessid, et hinnata järelevalve alla kuuluvate üksuste olulisust SSMi määruses sätestatud kriteeriumite alusel ning

kindlaks teha järelevalve alla kuuluvate üksuste staatuse muutumine olulisest vähem oluliseks ja vastupidi. Sellise muutumise korral tuleb järelevalvekohustused nõuetekohaselt üle anda EKP-lt riiklikele pädevatele asutustele või vastupidi, tagades asjaomase krediitiasutuse pideva ja tõhusa järelevalve. SSMi raammääruse kohaselt on EKP kohustatud pidama ja avaldama järelevalve alla kuuluvate üksuste nimekirja. Seda haldab tegevuslubade osakond, kes koordineerib ka järelevalve alla kuuluvate üksuste korrapäraseid ja erakorralisi olulisuse hindamisi tihedas koostöös ühiste järelevalverühmade ja riiklike pädevate asutustega.

3.2.1 Olulisuse hindamise kriteeriumid

Ühtse järelevalvemehhanismi määruks ja ühtse järelevalvemehhanismi raammääruks on esitatud viis kriteeriumit panga olulisuse hindamiseks: i) suurus, ii) majanduslik olulisus, iii) piiriülese tegevuse olulisus, iv) otsene avaliku sektori finantsabi ja v) kas pank kuulub oma riigi kolme kõige olulisema panga hulka.

Panga staatus muutub vähem olulisest oluliseks, kui on täidetud vähemalt üks eespool nimetatud kriteeriumitest. Samal ajal ei too mõne olulisuskriteeriumi ühekordne mittetäitmine kaasa olulise krediitiasutuse klassifitseerimist vähem oluliseks krediitiasutuseks. Selle asemel on ühtse järelevalvemehhanismi raammäärukses sätestatud, et ümberklassifitseerimiseks peavad pangal jääma asjaomased kriteeriumid täitmata kolmel järjestikusel kalendriaastal. Kolme aasta reeglga püütakse vältida järelevalvekohustuste kiiret või korduvat üleminekut riiklike pädevate asutuste ja EKP vahel. Sellest reeglist saab siiski kõrvale kalduda, kui see on põhjendatud ühtse järelevalvemehhanismi raammäärukses sätestatud erandlike asjaoludega.

Kui ükski viiest olulisuse kriteeriumist ei ole täidetud, on ühtse järelevalvemehhanismi määruks ja ühtse järelevalvemehhanismi raammäärukses sätestatud, et EKP võib igal ajal omal algatusel või riikliku pädeva asutuse taotlusel teha otsuse panga otsene järelevalve üle võtta, kui see on vajalik kõrgete järelevalvestandardite järjepideva kohaldamise tagamiseks. Peale selle võib EKP riikliku pädeva asutusega konsulteerides otsustada säilitada panga staatuse vähem olulise krediitiasutusena, kui leitakse, et riiklik pädev asutus saab teha panga üle otsest järelevalvet paremini kui EKP, isegi kui asjaomane pank täidab olulisuse kriteeriumeid.

3.2.2 Olulisuse hindamise menetlus

EKP hindab pankade olulisust ühtse järelevalvemehhanismi määruks ja ühtse järelevalvemehhanismi raammäärukses sätestatud kriteeriumite alusel nii korrapäraselt kui ka vajadust mööda.

Korrapärane või iga-aastane olulisuse hindamine hõlmab kõigi Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvate üksuste hindamist ning seda tehakse kord aastas. Iga krediitiasutust hinnatakse Euroopa pangandusjärelevalve kõrgeimal

konsolideerimistasemel, et teha kindlaks, kas krediidasutus täidab oma tavapärase äritegevuse tulemusel mõnda olulisuse kriteeriumit. Ühised järelevalverühmad hindavad olulisi krediidasutusi, et teha kindlaks, kas nad täidavad jätkuvalt mõnda olulisuse kriteeriumit, ning asjaomane riiklik pädev asutus hindab vähem olulisi krediidasutusi, et teha kindlaks, kas nad vastavad mõnele kriteeriumile. Seda protsessi koordineerib ja kontrollib SGO peadirektoraadi tegevuslubade osakond.

Erakorralised olulisuse hindamised hõlmavad selliste järelevalve alla kuuluvate üksuste hindamist, keda on mõjutanud väljaspool nende tavapärast äritegevust toimunud sündmused ja muudatused grupi struktuuris, näiteks ühinemised, omandamised, uute üksuste asutamine või tegevuslubade kehtetuks tunnistamine. Seetõttu on väga oluline, et kui toimub sündmus, mis võib mõjutada oluliste või vähem oluliste krediidasutuste staatust, teatab asjaomane ühine järelevalverühm või riiklik pädev asutus sellest tegevuslubade osakonnale, et oleks võimalik teha erakorraline olulisuse hindamine.

3.2.3 Järelevalve üleandmine

Kui EKP on teinud olulisuse korrapärase või erakorralise hindamise tulemusel otsuse järelevalve ülemineku kohta riiklikult pädevalt asutuselt EKP-le või vastupidi, hakatakse võtma rakendusmeetmeid. Sellega seoses teevad EKP ja asjaomased riiklikud pädevad asutused koostööd, et tagada volituste sujuv üleminek kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi raammäärusega. Ühtse järelevalvemehhanismi raammääruses on sätestatud ka see, kuidas EKP ja riiklik pädev asutus peaksid tegelema pooleliolevate menetlustega krediidasutuses, mille staatus muutub.

Kui riiklik pädev asutus annab järelevalve üle EKP-le, hakkab EKP vastutama asjaomase krediidasutuse otsese järelevalve eest ettenähtud aja jooksul. Selleks et EKP saaks järelevalvekohustused üle võtta, luuakse uus ühine järelevalverühm. Ühise järelevalverühma koosseis ja töötajad määratakse kindlaks enne järelevalve üleandmise ettevalmistuste algust.

Kui EKP annab järelevalve üle riiklikule pädevale asutusele, hakkab see asutus vastutama asjaomase krediidasutuse otsese järelevalve eest ettenähtud aja jooksul. Vastutus peamiste järelevalveülesannete täitmise eest läheb ühiselt järelevalverühmalt üle riiklikule pädevale asutusele.

3.3 Emaettevõtjana tegutsevate (sega)finantsvaldusettevõtjate heakskiitmine

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 21a riigisisesele õigusele üle võetud kujul

EKP roll (sega)finantsvaldusettevõtjate heakskiitmisel

Paljud järelevalvealused krediidasutused kuuluvad emettevõtja kontrolli alla. On oluline, et järelevalveasutused jälgiksid ka sellist emettevõtjat, eriti selleks, et teha kindlaks, kas ta kvalifitseerub iseseisvalt toimivaks finantsvaldusettevõtjaks või segafinantsvaldusettevõtjaks. Sellega tagatakse teise ettevõtja kontrolli all olevate pankade tõhus järelevalve ning kooskõlastatud ülevaade kogu grupid.

Seepärast peavad pärast viienda kapitalinõuete direktiivi (CRD V) kasutuselevõttu läbima heakskiidumenetluse ka (sega)finantsvaldusettevõtjad. Pärast heakskiitmist vastutab emaettevõtja konsolideeritud usaldatavusnõuete täitmise tagamise eest järelevalve alla kuuluv grupis. Varem vastutas tütarettevõtjast krediitiasutus usaldatavusnõuete täitmise tagamise eest konsolideeritud alusel. Emaettevõtjana tegutseva (sega)finantsvaldusettevõtja võib heakskiitmisest vabastada, kui õigusaktides sätestatud kumulatiivsed tingimused on täidetud ja grupi sees võtab vastutuse üle mõni teine ettevõtja.

Kui olulise pangandusgrupi üle teeb järelevalvet EKP, vastutab ta kõnealuste emaettevõtjana tegutsevate (sega)finantsvaldusettevõtjate heakskiitmise või nende heakskiitmisest vabastamise eest. Mõnel juhul teeb EKP ühise otsuse koos ühtse järelevalvemehhanismi välise pädeva asutusega. Vähem oluliste pangandusgruppide emaettevõtjate heakskiitmine või heakskiitmisest vabastamine kuulub nende gruppide üle järelevalvet tegevate riiklike pädevate asutuste vastutusalasse.

3.3.1 Kriteeriumid

Kriteeriumid, mida emaettevõtjana tegutsev (sega)finantsvaldusettevõtja peab heakskiidu saamiseks täitma, on järgmised:

- Järelevalve alla kuuluva grupi asjakohane sisekord ja ülesannete jaotus, mis võimaldab tõhusalt koordineerida kõiki tütarettevõtjaid, ära hoida või hallata grupisiseseid konflikte ning ellu viia kogu grupi hõlmavaid meetmeid.
- Konsolideerimisgrupi struktuur ei tohi takistada tõhusat järelevalvet tütarettevõtjast pankade või emaettevõtjana tegutseva (sega)finantsvaldusettevõtja üle. Sellega seoses on olulise tähtsusega emaettevõtja roll ja positsioon järelevalve alla kuuluv grupis ning aktsiate omamise üldine struktuur.
- Aktsionäride sobivuse ning juhtide sobivuse ja nõuetekohasusega seotud tingimused peavad olema täidetud.

Kui need kriteeriumid on täidetud, annab EKP oma heakskiidu ja kontrollib edaspidi pidevalt nende järgimist. Kui ta leiab, et kriteeriumid ei ole (enam) täidetud, võib ta kohaldada emaettevõtjana tegutseva (sega)finantsvaldusettevõtja suhtes järelevalvemeetmeid, et tagada või taastada tõhus järelevalve ja nõuetele vastavus.

Emaettevõtjana tegutsev (sega)finantsvaldusettevõtja saab vabastuse ainult juhul, kui ta vastab järgmistele kriteeriumitele:

- emaettevõtja põhitegevus on osaluse omandamine;
- emaettevõtja ei ole kriisilahendussubjekt;
- järelevalve alla kuuluva grupi mõni muu tütarettevõtja on määratud vastutavaks selle tagamise eest, et grupp täidab konsolideeritud alusel usaldatavusnõudeid;

- emaettevõtja ei tee otsuseid, mis mõjutavad kogu järelevalve alla kuuluvat gruppi;
- grupi tõhusale järelevalvele ei ole takistusi.

EKP hindab nende nõuete täitmist hoolikalt ja lubab erandeid ainult siis, kui kõik eespool nimetatud kriteeriumid on täidetud.

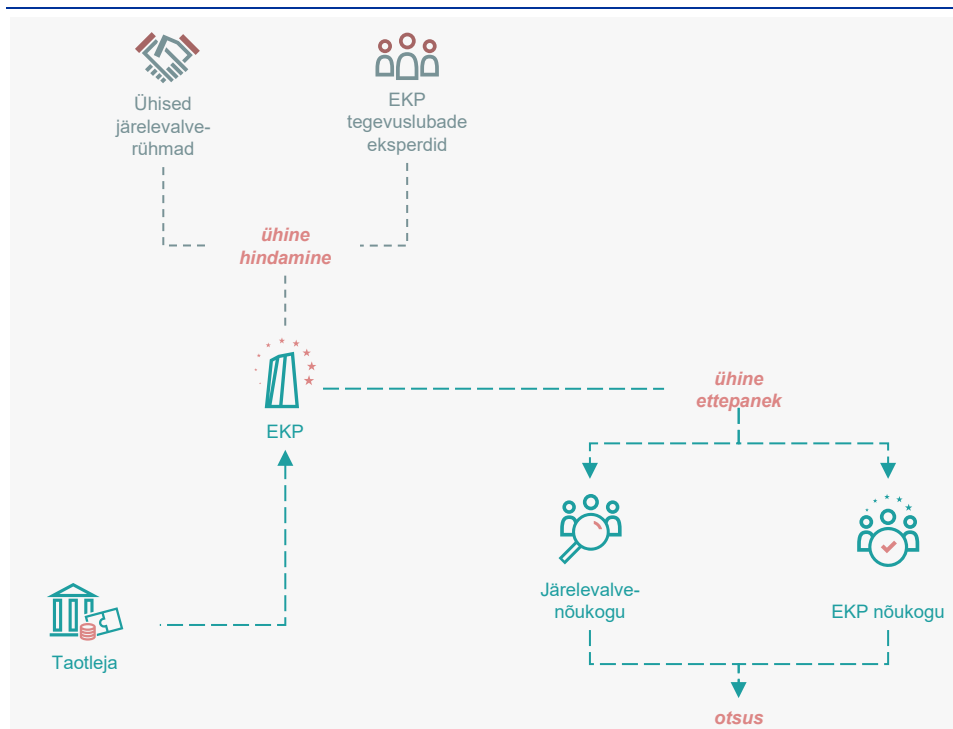
3.3.2 Ajakava

Kui EKP kavatses heakskiitmise või erandi tegemisest keelduda, teavitab ta taotlejat nelja kuu jooksul alates täieliku taotluse saamisest. EKP teeb igal juhul otsuse kuue kuu jooksul alates taotluse saamisest.

3.3.3 Protsess

Taotlejatel, kes hakkavad kuuluma olulistesse gruppidesse, soovitatakse taotluste esitamiseks kasutada [IMASi veebiportaali](#).

Joonis 13
Protsessi ülevaade

3.4 Järelevalveandmete kogumine

Kohapealseks ja üldiseks järelevalvetegevuseks on vaja koguda, töödelda ja analüüsida asjakohast teavet. Järelevalvetegevuse kooskõlastamine EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel ning suhtlus aruandvate üksustega tugineb teabe, sealhulgas andmete kättesaadavusele ja vahetusele. Pärast järelevalvealaste vajaduste kindlakstegemist ja menetluse kehtestamist järelevalve alla kuuluvatelt üksustelt andmete kogumiseks hindavad riiklikud pädevad asutused ja EKP saadud andmete kvaliteeti, et tagada nende vastavus miinimumstandarditele.

3.4.1 Järelevalvearuandluse vajaduse kindlaksmääramine

Kapitalinõuete määruse artiklid 6, 24, 99, 100, 101, 394, 415 ja 430

SSMi määruse artikkel 10 ja põhjendus 47

SSMi raammääruse artiklid 139, 140 ja 141

Pidevate järelevalveülesannete täitmiseks peab ühistele järelevalverühmadele olema õigeaegselt kättesaadav kogu asjakohane teave järelevalve alla kuuluvate üksuste kohta.

Regulatiivne aruandlus hõlmab standarditud teavet järelevalve alla kuuluvate üksuste finants- ja usaldatavusnõuete täitmise olukorra kohta ning suurt hulka korrapäraseid regulatiivseid andmeid ja aruandeid. Lisaks korrapärasele aruandlusele tegeletakse **täiendava andmete kogumisega**, et täita vajadust konkreetsete andmete järele.

HOL peadirektoraat ning järelevalvestrateegia ja riskide direktoraat teevad tihedat koostööd ühiste järelevalverühmadega ning neil on keskne roll järelevalvearuandluse vajaduste kindlakstegemisel ja protsesside koordineerimisel, mis on seotud nende vajaduste ülevõtmisega õigusaktidesse.

SSMi määruse põhjenduses 47 on sätestatud, et „[...] oma ülesannete tõhusaks täitmiseks peaks EKP saama nõuda kogu vajalikku teavet ning viia läbi uurimisi ja kohapealseid kontrole, vajaduse korral koostöös liikmesriikide pädevate asutustega. EKP-I ja riiklikel pädevatel asutustel peaks olema juurdepääs samale teabele, ilma et krediitiasutused peaksid esitama topeltaruandeid.”.

EKP võib nõuda, et füüsilised või juriidilised isikud esitaksid kogu teabe, mis on vajalik talle SSMi määrusega antud ülesannete täitmiseks, sealhulgas korrapärase ajavahemike tagant ja kindlaksmääratud kujul esitatav teave järelevalve või statistilistel eesmärkidel. EKP kogub järkjärgulise käsitusviisi kohaselt järelevalveandmeid peamiselt riiklikelt pädevatelt asutustelt. Kui EKP saab teavet otse juriidilistelt või füüsilistelt isikutelt, teeb ta selle kättesaadavaks asjaomastele riiklikele pädevatele asutustele. EBA-I on volitused ühtlustada järelevalvealast aruandlust ELis. Ühtse järelevalvemehhanismi raammääruses on siiski sätestatud, et kui see on vajalik EKP järelevalveülesannete täitmiseks, võib EKP nõuda järelevalve alla kuuluvatelt üksustelt täiendava järelevalvealase teabe esitamist, mis on ulatuslikum kui EBA poolt ühtlustatud teave. EKP võib täpsustada esitatava teabe liigid ning asjaomase teabe esitamise protsessid, vormingud, sageduse ja tähtsajad.

Eristatakse a) korrapärast aruandlust, mis põhineb EBA aruandlusraamistikul või EKP määrusel/otsusel, ning b) järelevalveotsustel põhinevat erakorralist aruandlust (või täiendavate andmete kogumist).

3.4.2 Korrapärane aruandlus

EKP määrus järelevalvelase finantsteabe aruandluse kohta (EKP/2015/13)

EKP otsus järelevalve alla kuuluvate üksuste poolt riiklikele pädevatele asutustele esitatud järelevalveandmete edastamise kohta Euroopa Kesk pangale (EKP/2023/18)

EKP otsus riiklike pädevate asutuste poolt Euroopa Kesk pangale esitatava järelevalve alla kuuluvate üksuste rahastamiskavade aruandluse kohta (EKP/2023/19)

Euroopa Komisjoni rakendusmäärused, millega sätestatakse **rakenduslikud tehnilised standardid** seoses krediitdiasutuste järelevalvelise aruandlusega, sisaldavad üksikasjalikke aruandlusnõudeid omavahendite ja finantsteabe kohta (sealhulgas ühtse aruandluse (COREP) ja finantsaruandluse (FINREP) raamistikud, likviidsuskattekindluse, stabiilse netorahastamise kindluse, riskide kontsentreerumine ja finantsvõimenduse määr). Täiendavad aruandlusnõuded on sätestatud erinevates EBA suunistes ja otsustes. **EBA aruandlusraamistik** hõlmab kõiki EBA rakenduslikke tehnilisi standardeid, suuniseid ja otsuseid järelevalvelise aruandluse kohta. Igas EBA aruandlusraamistiku õigusaktis on sätestatud eri aruandlusnõuete ulatus ja vorm koos andmete esitamise sageduse ja kuupäevadega ning selgete määratlustega. Samuti täpsustatakse, kuidas võtta kapitalinõuete määrukses sätestatud kohustuslikud nõuded üle nii, et need kajastuksid analüüsitavates andmetes. Selleks on koostatud erinevad vormid, mille krediitdiasutused peavad täitma ja esitama oma riiklikele pädevale asutusele. Järgjärgulise käsitusviisi raames edastab riiklik pädev asutus seejärel andmed EKP-le. EBA aruandlusraamistik on suurim aruandlusnõuete kogum, mida kasutatakse ELi tasandil krediitdiasutuste ja investimisühingute järelevalvelasel hindamisel, aga ka kriisilahenduses.

EKP määrus järelevalvelase finantsteabe aruandluse kohta laiendab rakenduslikes tehnilistes standardites sätestatud aruandlusnõudeid, et tagada järjepidevus ja parandada osalevates liikmesriikides asutatud järelevalve alla kuuluvate üksuste võrreldavust. Eelkõige laieneb finantsteabe korrapärase ühtlustatud aruandluse nõue seeläbi ka krediitdiasutuste konsolideeritud aruannetele, mille suhtes kohaldatakse riiklikku raamatupidamisraamistikku, ja individuaalsel alusel esitatavatele aruannetele (nt järelevalve alla kuuluvate eraldiseisvate krediitdiasutuste aruanded).

HOL peadirektoraat tegeleb järelevalvearuandluse küsimustega, mis puudutavad järelevalvevajaduste määramist ja nende vajaduste kajastamist õigusaktides. EKP statistika peadirektoraadi pangandusjärelevalve andmete osakond aga vastutab asjaomaste andmete kogumise, koostamise ja levitamise menetluste rakendamise eest.

3.4.3 Ad hoc või täiendav andmete kogumine

Lisaks korrapärastele järelevalvelastele andmetele kogub EKP täiendavaid andmeid konkreetsete teabevajaduste täitmiseks.

Näiteks *ad hoc* andmete kogumine ehk **lühiajaline analüüs** töötati välja selleks, et täiendada Euroopa pangandusjärelevalve SREPi raames kättesaadavat teavet, ja

seda kasutatakse 2. samba eesmärgil. Lühiajalist analüüsi nõutakse oluliste krediidasutuste kohta (kõrgeimal konsolideerimistasemel) ja oluliste krediidasutuste tütarettevõtjate kohta, kelle ühised järelevalverühmad on kindlaks määranud, tuginedes SSMi määruse artiklile 10. EKP teavitab krediidasutusi lühiajalisest analüüsist kirja teel. Lühiajalises analüüsis käsitlemist vajavad valdkonnad vaadatakse läbi igal aastal enne SREPi algust.

Andmete kogumine lühiajalise analüüsi raames toimub kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. Esitatavate andmepunktide ulatus sõltub krediidasutuse keerukusest. Seega tuleb väiksematel üksustel esitada lühiajalise analüüsi erinevatel andmevormidel vähem andmeid. Ühtlasi koostatakse tavaliselt kaks korda igas aruandetsüklis aruanded andmete kvaliteedi kohta: esialgne ülevaade peatselt pärast andmete esitamise kuupäeva ja kokkuvõttev aruanne üldjuhul kuus kuni kaheksa nädalat pärast seda kuupäeva, kuna selleks ajaks on kogutud koondandmed peaaegu lõplikud. Järelevalve tegijad saavad lühiajalise analüüsi andmetele juurdepääsu vähem kui 24 tundi pärast andmete esitamist, sest keskses andmeesitusplatvormis (CASPER) töödeldakse ja valideeritakse andmed viivitamatult. Seejärel uuendatakse uuesti esitatud andmeid ja ajakohastatud näitajaid iga päev või vajaduse korral sagedamini.

EKP kogub ka täiendavaid andmeid, mida eespool kirjeldatud andmekogumised ei hõlma. Need hõlmavad näiteks järelevalveasutuste tööks ja temaatilisteks analüüsideks vajalikku teavet. Peale selle võib krediidasutustele juhtumipõhiselt kehtestada konkreetseid individuaalseid aruandlusnõudeid. DG/HOL osaleb koos statistika peadirektoraadi pangandusjärelevalve andmete osakonnaga aruandlusvajaduste ja -vormide kavandamisel ja rakendamisel. Täiendavate andmete kogumise aluspõhimõtte kohaselt tuleb kogumisel järgida kehtivaid ajakohaseid aruandlusstandardeid, mis on sätestatud EBA aruandlusraamistikus, millega tagatakse kindel ühtlustatud alus. EKP kasutab ja kohaldab neid standardeid täies mahus. Uute andmete kogumist algatades kontrollib EKP alati, kas nõutavad andmed on juba kättesaadavad või kas järelevalveasutustel on võimalik neid saada, ilma et see tekitaks pankadele täiendavat aruandluskoormust. EKP pangandusjärelevalve kataloogib selle töö hõlbustamiseks kõik mikrotasandi usaldatavusjärelevalve andmenõuded, leevendades seeläbi järelevalve alla kuuluvate krediidasutuste aruandluskoormust ja vältides topeltaruandlust.

Kui täiendavad aruandlusnõuded stabiliseeruvad, teeb EKP ettepaneku muuta vastavalt EBA aruandlusraamistikku, et vähendada täiendavat andmete kogumist.

3.4.4 Järelevalveandmete töötlemine

Regulatiivse aruandluse andmed, mis põhinevad EBA aruandlusraamistikul või EKP määrusel järelevalvealase finantsteabe aruandluse kohta, edastatakse aruandvalt krediidasutuselt EKP-le riikliku pädeva asutuse kaudu, kes kogub andmeid oma riigis asuvatelt järelevalve alla kuuluvatelt üksustelt. Seda järkjärgulist käsitusviisi ei järgita siiski rakenduslike tehniliste standardite puhul, mis käsitlevad omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude ning kogu kahjumikatmisvõime nõuete

avalikustamist või nendega seotud aruandlust. Selleks et vältida pankade topeltaruandlust riiklikele pädevatele asutustele ja riiklikele kriisilahendusasutustele, kogutakse neid andmeid Ühtse Kriisilahendusnõukogu kaudu, kes saab oma andmed riiklikelt kriisilahendusasutustelt. Statistika peadirektoraadi pangandusjärelevalve andmete osakonna ülesanne on koguda EBA aruandlusraamistikust, sealhulgas laiendatud FINREPist andmeid, mille riiklikud pädevad asutused või Ühtne Kriisilahendusnõukogu laadivad XBRL-vormingus üles järelevalvega seotud pangandusandmete süsteemi (SUBA). Kui andmed on SUBA süsteemi edukalt vastu võetud ja üles laaditud (st andmefailid vastavad EBA ja EKP andmeesituseeskirjadele), alustab süsteem andmete hindamist, tehes automaatselt põhjaliku andmete valideerimise. Andmete valideerimisel on kolm eesmärki. Esiteks kontrollitakse EBA valideerimiseeskirjade alusel eelkõige järjepidevust ja täpsust asjaomase mooduli või kahe eri mooduli raames. Need avaldatakse korrapäraselt [EBA aruandlusraamistikke käsitleval veebilehel](#). Teiseks kontrollib EKP andmete täielikkust, et kindlaks teha moodulist puuduvad või sellesse ootamatult lisatud vormid. Kolmandaks rakendab EKP esitatud andmete suhtes täiendavaid andmekvaliteedi kontrole, mis on välja töötatud koostöös riiklike pädevate asutustega (vt punkt 3.4.5 andmekvaliteedi hindamise kohta). Paranduste saamisel korraldatakse eespool kirjeldatud korrapäraselt andmete edastamise ja andmekvaliteedi kontrolli protsessi. Lisaks eespool kirjeldatule teeb EKP oma andmekvaliteedi hindamise raamistiku piires ka täiendavaid kontrole. Peale selle katsetab pangandusjärelevalve andmete osakond tegevust, mille kohaselt peavad pangad oluliste andmete uuesti esitamise korral esitama üksikasjalikud selgitused. Veel ühe uue tegevuse eesmärk on suurendada krediidasutuste juhtorganite aruandekohustust, nõudes neilt, et nad allkirjastaksid tegevusaruande, mis sisaldab kokkuvõtet järelevalvelise aruandlusega seoses tuvastatud andmekvaliteedi probleemidest.

Regulatiivse aruandluse andmeid levitatakse nii ühtse järelevalvemehhanismi väliselt kui ka siseselt. Kooskõlas EBA otsustega pädevate asutuste aruandluse kohta EBA-le saadetakse suurem osa EBA aruandlusraamistiku andmetest EBA-le kohe pärast nende kättesaamist. Kehtestatud on järkjärguline käsitusviis, mis aitab vältida andmete kahekordset esitamist riiklike pädevate asutuste poolt nii EKP-le kui ka EBA-le ning tagab riiklike pädevate asutuste, EKP ja EBA andmebaaside täieliku vastavuse.

SUBA kaudu saadud järelevalveandmed tehakse Euroopa pangandusjärelevalve siseselt kättesaadavaks eri vormingutes ja erinevate vahendite kaudu. Oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste andmemoodulid, mis on päeva jooksul SUBAse sisestatud, teisendatakse öösel eri vorminguteks ning laaditakse üles ühtse järelevalvemehhanismi teabehaldussüsteemi ja selle aruandlussüsteemi (IMAS). See protsess võimaldab järelevalveasutustel saada juurdepääsu kõnealustele andmetele järgmisel päeval pärast nende laekumist EKP-le. Ühtlasi ajakohastatakse oluliste ja vähem oluliste krediidasutuste kõik riskinäitajad kohe, kui SUBAse laaditakse üles vähemalt üks arvutusi mõjutav moodul.

3.4.5 Andmekvaliteedi hindamine

Asjakohaste ja kvaliteetsete andmete kättesaadavus on tähtis nii järelevalve alla kuuluvatele krediidasutustele kui ka järelevalveasutustele. Andmete kvaliteet ja asutusesisene riskide koondamise suutlikkus on usaldusväärse riskipõhise otsuste tegemise ja seega ka nõuetekohase riskijuhtimise olulised eeltingimused. Andmete kvaliteedi esmase hindamise eest vastutavad riiklikud pädevad asutused. Võimalike vigade tuvastamiseks ja standardse kvaliteedihinnangu andmiseks kohaldatakse oluliste krediidasutuste esitatud andmete suhtes lisaks EBA poolt kindlaks määratud ühtlustatud valideerimiskontrollidele ka [täiendavaid andmekvaliteedi kontrole](#), mille EKP on välja töötanud koostöös riiklike pädevate asutustega. EKP vastutab andmete teise hindamise järelevaatamise eest. See hõlmab korrapäraselt jälgimist ja kõigi selliste küsimustega seotud uurimisi, mida andmekvaliteedi esimese hindamise käigus ei lahendatud. EKP teeb ka täiendavaid kontrole, mida mõnel juhul saab teha ainult täieliku andmekogumi alusel, näiteks samalaadsete gruppide analüüsid, usutavuskontrollid ja riikidevahelised võrdlused. Kooskõlas järkjärgulise käsitlusviisiga võtab EKP riiklike pädevate asutuste kaudu teistkordse hindamise käigus leitud vigade ja usaldatavusprobleemide korral krediidasutuste suhtes järelmeetmeid.

EKP hindab andmete kvaliteeti kindlaksmääratud kriteeriumite alusel:

- **Õigeaegsus:** ajavahemik andmete esitamise tähtaja ja selle kuupäeva vahel, mil need tegelikult EKP-le esitati.
- **Täpsus:** aruandluses kajastatud väärtuse lähedus asjaomasele järelevalvealasele mõistele. Järelevalvestatistikas tähendab täpsus vigade puudumist ja aruandluses kajastatud väärtuste täpset vastavust iga andmepunkti aluseks olevale mõistele. Praktikas kvantifitseeritakse täpsuse kriteeriumit, kontrollides andmete eri allrühmade vaheliste loogiliste seoste täitmist (nt eri vormide vahel) ning nende vastavust krediidasutusega seostatud põhiandmetele ja muudele avaldatud andmetele.
- **Täielikkus:** nõutava teabe kättesaadavus. Puuduvate andmete tuvastamiseks kontrollitakse andmete täielikkust.
- **Usaldusväarsus:** konkreetse andmepunkti muudetud väärtuste lähedus esialgu avaldatud väärtusele. See kriteerium põhineb andmete olulise uuesti esitamise määratlusel ja seda analüüsitakse uuesti esitamist käsitlevates uuringutes.
- **Usaldatavus:** kontrolli eesmärk on tuvastada erandid aruandes kajastatud andmetes. Selleks vaadatakse läbi asjaomase muutuja aegread, et hinnata, kas väärtused lahknevad oluliselt tavapärasest või kas väärtused on eriti suured (või väikesed) võrreldes teiste samalaadsete krediidasutustega.

EKP statistika peadirektoraat koostab nende kriteeriumite põhjal erinevad näidikud ja aruanded, sealhulgas iga olulise krediidasutuse puhul kord kvartalis esitatava aruande andmete kvaliteedi kohta. Ta jagab andmete kvaliteedi aruandeid ka riiklike pädevate asutustega ning teavitab neid muutustest. Aruanded esitatakse ühisele

järelevalverühmale, kes kasutab neid andmete kvaliteedi jälgimiseks. Kui aruandest ilmnevad olulised probleemid andmete kvaliteedis ja ühine järelevalverühm tuvastab proportsionaalse analüüsi järel regulatiivsete nõuete rikkumise, võtab ta järelevalvemeetmeid. Näiteks võib järelevalve alla kuuluvale üksusele esitada tegevusjuhise või korraldada kohtumise krediitiasutuse juhtkonnaga. Teise võimalusena võib ühine järelevalverühm teha järelevalvenõukogule ja EKP nõukogule ettepaneku kasutada [järelevalvevolitusi](#). Aruande tulemusi võetakse tõenäoliselt arvesse ka asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse riskide hindamisel, et üksuse olukorda täiendavalt analüüsida.

4 Oluliste krediidasutuste järelevalve

Pangandusjärelevalve algab järelevalvealases kontrolliprogrammis (SEP) kindlaks määratud korrapäraste järelevalvetegevuste kavandamisega. SEPis kirjeldatakse pideva järelevalve ja kohapealsete kontrollidega seotud ülesandeid ja tegevusi, võttes arvesse olemasolevaid ressursse. EKP üks peamisi ülesandeid pangandusjärelevalves on tuvastada ja hinnata peamisi riske ja haavatavusi, mis ohustavad Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvaid üksusi. Selle põhjal määratakse kindlaks järelevalveprioriteedid ja saadud teavet kasutavad ühised järelevalverühmad oma igapäevases töös.

Pidev järelevalve hõlmab mitmesuguseid korrapäraseid või ühekordseid tegevusi, mille eesmärk on hinnata juhtorganite liikmete sobivust, kontrollida usaldatavusnõuete täitmist, analüüsida riskiprofiili ja läbi viia SREPi. Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvate oluliste krediidasutuste puhul täidavad neid ülesandeid ühised järelevalverühmad. Peale pideva järelevalve võib olla vajalik vaadata põhjalikult läbi teatud teemad, korraldades selleks kohapealse kontrollkäigu (nt kontrolli või sisemudeli uurimise). Kohapealset kontrolli teeb tavaliselt kontrollirühm, mis on küll organisatsiooniliselt sõltumatu, kuid teeb tihedat koostööd asjaomase ühise järelevalverühmaga.

Erinevate järelevalvetegevuste tulemuseks on üldjuhul järelevalve alla kuuluvale üksusele suunatud järelevalvemeetmed. Järelevalvetegevustele ja -otsustele järgneb tavaliselt mitu korrapärast etappi, nagu nõuete täitmise jälgimine ja vajaduse korral sanktsioonide kehtestamine.

4.1 Operatsiooniline kavandamine

4.1.1 Proportsionaalsuse määramine järelevalves

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 97 ja 99

Järelevalve peab olema nii riskipõhine kui ka proportsionaalne asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse liigiga. Seega tuleb erinevate krediidasutuste järelevalveks mõeldud Euroopa pangandusjärelevalve üldiste ressursside jaotamisel lähtuda neist kahest eesmärgist. Selle tulemusel kehtestatakse erinevad järelevalvetasemed: erilaadsete krediidasutuste üle tehakse eri sageduse ja ulatusega järelevalvet. Krediidasutuse üldise riskiprofiili ja järelevalvealase tegevuse taseme vahel on otsene seos.

Oluliste krediidasutuste järelevalvetaseme määramisel lähtutakse kahest aspektist.

Ühelt poolt arvestatakse krediidasutuse suurust ja keerukust. Neid kahte näitajat võetakse muu hulgas arvesse järelevalve alla kuuluvate üksuste klastritesse liigitamisel. Esimesse klastrisse kuuluvad seejuures suurimad ja keerukaima struktuuriga krediidasutused.

Teiselt poolt peetakse silmas ka krediidasutuse sisemist riskitaset, mille määravad ühised järelevalverühmad iga-aastase SREPi käigus tehtud viimase üldise riskihindamise põhjal. Kokkuvõttes saadakse iga järelevalve alla kuuluva üksuse kohta punktisumma ühest neljani, kusjuures neli näitab kõrgeimat riskitaset. Hindamisprotsessi kirjeldatakse üksikasjalikult jaos 4.6.

4.1.2

Järelevalvealase kontrolliprogrammi koostamine

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 97, 98 ja 99

Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning meetodikate kohta (EBA/GL/2014/13)

Olulise krediidasutuse SEP hõlmab pideva järelevalve tegevusi, mida teevad ühised järelevalverühmad väljaspool järelevalve alla kuuluvat üksust, ja kohapealseid tegevusi, mida teevad ekspertide töörühmad järelevalvealuses üksuses.

Ühine järelevalverühm koostab igal aastal SEPi iga tema järelevalve alla kuuluva olulise krediidasutuse kohta. SEPis kirjeldatud tegevused lähtuvad kehtivatest regulatiivsetest nõuetest, järelevalvekäsiraamatust ja järelevalveprioriteetidest.

Samuti võivad ühised järelevalverühmad vajaduse korral igal ajal täita ühekordseid ülesandeid, mis ei ole SEPis loetletud, eelkõige selleks, et reageerida kiiresti muutuvale riskitasemele ühes krediidasutuses või üldisemalt kogu süsteemi tasandil.

Aasta alguses esitavad ühised järelevalverühmad järelevalve alla kuuluvatele üksustele SEPi ülevaate, st esialgse kokkuvõtte peamistest kavandatud järelevalvetegevustest (kohapealsed ja muud), mis nõuavad krediidasutuste otsest osalust.

SEPi lihtsustatud ülevaade hõlmab kolme komponenti.

1. Järgmiseks aastaks ühiste järelevalverühmade poolt kavandatavad **väljaspool järelevalve alla kuuluvat üksust tehtavad tegevused**, näiteks SREP ja süvaanalüüsid ühiste järelevalverühmade valitud teemal olulisi krediidasutusi puudutavate konkreetsete probleemide käsitlemiseks.
2. **Kohapealsed tegevused**, näiteks kohapealsed kontrollid ja sisemudelitega seotud uurimised.
3. Peale selle sisaldab SEP ka loetelu **andmenõuetest**, mida aasta jooksul eeldatakse (nii erakorralised kui ka korrapärased).

Poole aasta möödudes esitatakse järelevalve alla kuuluvale üksusele ajakohastatud SEPi ülevaade, kus kajastatakse võimalikke muutusi.

4.2

Riskianalüüsid põhiriskide ja -haavatavuste tuvastamiseks ning hindamiseks

EKP üks peamisi ülesandeid pangandusjärelevalves on tuvastada ja hinnata peamiseid riske ja haavatavusi, mis ohustavad Euroopa pangandusjärelevalve alla

kuuluvaid üksusi. Selle põhjal määratakse kindlaks järelevalveprioriteedid ja saadud teavet kasutavad ühised järelevalverühmad oma igapäevases töös. Võimalike ja olemasolevate riskide tuvastamist ning korrapäraselt jälgimist (vt punkt 4.2.1) täiendavad põhjalikud või temaatilised analüüsid valitud teemadel (vt punkt 4.4.3), stressitestid (vt punkt 4.2.2) ning olemasolevate või eelseisvate regulatiivsete algatuste mõjuhindangud (vt punkt 4.2.3).

4.2.1 Riskide tuvastamine

SSMi määruse artiklid 3, 4 ja 10

Järelevalve alla kuuluvaid üksusi ohustavate kõige olulisemate riskide hindamine ja eelkõige uute võimalike riskide varajane tuvastamine on tähtis eeldus pangandusjärelevalve tõhusaks rakendamiseks. Ühtlasi on see heaks lähtepunktiks korrapärase strateegilise kavandamise protsessis, mille käigus määratletakse järelevalveprioriteedid. Sel eesmärgil teeb ühtse järelevalvemehhanismi strateegiliste riskide ja analüüsi osakond horisontaalseid analüüse ja annab üldhinnangu osalevates liikmesriikides esinevatele põhiriskidele ja -haavatavustele. Osakonna ülesandeks on:

1. tuvastada võimalikud riskid ja jälgida järelevalve alla kuuluvaid üksusi ohustavate riskide muutumist;
2. koostada erinevas vormingus ja eri sagedusega horisontaalseid süvaanalüüse, mis hõlmavad kõiki asjakohaseid riskikategooriaid ja teemasid;
3. nõustada ja toetada ühiseid järelevalverühmi ning teisi osakondi nende järelevalvetegevuses, sealhulgas välja kujundada ja pakkuda jälgimis- ja analüüsivahendeid, viia läbi vastastikuseid analüüse põhiriskide valdkonnas ning toetada riskianalüüse.

Euroopa pangandusjärelevalve riskianalüüsides kasutatakse ühistelt järelevalverühmadelt saadud otsest teavet krediitdiasutuste kohta ja muude EKP tegevusharude koostatud analüüse, näiteks makrotasandi usaldatavusjärelevalve analüüse.

Iga-aastane riskide hindamine (SREP) toimub tihedas koostöös riiklike pädevate asutuste ekspertide ja horisontaalseid funktsioone täitvate osakondadega. Hindamise ja muu pideva analüütilise töö tulemusi jagatakse korrapäraselt ühiste järelevalverühmadega.

Riskide ja haavatavuste analüüsi tulemusi võetakse arvesse üldises strateegilises kavandamises ja üldise järelevalvealase kontrolliprogrammi koostamisel (vt jagu 4.1). Neid täiendavad ühiste järelevalverühmade tehtud süvaanalüüsid, stressitestid (vt punkt 4.2.2), olemasolevate või tulevaste õigusnormide mõjuhindangud (vt punkt 4.2.3) ja mõned temaatilised analüüsid (vt punkt 4.4.3).

4.2.2 Stressitestimine

SSMi määruse artikli 4 lõike 1 punkt f

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 100

EBA määruse põhjendus 43 ning artiklid 21, 22 ja 32

Stressitestid on oluline vahend üksiku riski või riskide kombinatsiooni mõõtmiseks etteantud stsenaariumite alusel. EKP pangandusjärelevalves vastutab mikrotasandi usaldatavusjärelevalve stressiteste hõlmavate horisontaalsete ülesannete täitmise eest stressitesti ekspertide osakond. Oluliste krediidasutuste jaoks tähendab see muu hulgas kapitalinõuete direktiivi artiklis 100 ette nähtud iga-aastaste järelevalvealaste stressitestide tegemist, et hõlbustada SREPi. Samuti tehakse Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvates üksustes iga kahe aasta järel EBA algatatud ja koordineeritud stressitestide käigus põhjalikke maksevõime stressiteste. Nendel aastatel, kui ELi-ülest stressitesti ei toimu, korraldab EKP pangandusjärelevalve temaatilisi stressiteste, milles keskendutakse konkreetsetele järelevalveprioriteetidele (näiteks pangaportfelli intressirisk 2017. aastal, likviidsusrisk 2019. aastal, kliimarisk 2022. aastal ja küberkerksus 2024. aastal). Ettenägematu finants- ja makromajandusliku arengu korral tehakse mõnikord sihipäraseid andmepõhiseid stressiteste (nt 2020. ja 2022. aastal tehtud haavatavuse analüüsid), et hinnata olulisi riske ja haavatavusi.

Need ülesanded hõlmavad stressitestide metoodika ja vormide väljatöötamist, kvaliteedi tagamise strateegia kujundamist ja rakendamist krediidasutuste stressitesti prognooside kontrollimiseks ning asjakohaste mudelite ja IT-infrastruktuuri arengu järelevalvet. Vajaduse korral tehakse koostööd EKP muude osakondade, EBA ja/või riiklike pädevate asutustega.

Sageli täiendavad mikrotasandi usaldatavusjärelevalve stressiteste makrotasandile laiendatud testid, mis on suunatud pigem süsteemiüleste mõjude kui üksikute pankade hindamisele ja neid tehakse ülalt-alla põhimõttel (ilma järelevalvealuste üksuste osaluseta). Eelkõige püütakse nende abil mõista tagasimõju või võrgustike mõju. Tagasimõju võib ilmneda näiteks juhul, kui keskkonnas toimuvad ebasoodsad muutused tingituna stressistsenaariumist, mis avaldab negatiivset mõju laenamisele. Sellise stsenaariumi korral tekib võrgustiku mõju näiteks krediidasutustevaheliste laenamis- või rahastamiseoste kaudu. Nii tagasimõju kui ka võrgustiku mõju käsitletakse tihti ülalt-alla põhimõttel toimivate mudelite abil, mis on koostatud makrotasandi usaldatavusjärelevalve ja finantsstabiilsuse analüüside jaoks. Need täiendavad mikrotasandil toimivaid alt ülespoole suunatud stressiteste, milles pangad kasutavad tavaliselt enda mudeleid ja mille eesmärk on kajastada suure tundlikkusega riske ning tagada krediidasutuste tulemuste võrreldavus. Testitulemuste võrreldavus on iseäranis oluline aspekt, sest üldjuhul kasutatakse saadud tulemusi SREPi protsessis.

Süsteemiüleses stressitestimises osalemise kõrval teeb stressitesti ekspertide osakond ka tundlikkusanalüüse ja muid kvantitatiivseid hindamisi, mida võetakse arvesse järelevalvealases otsustusmenetluses. Ühtlasi töötab osakond ühistele järelevalverühmadele välja vahendeid kapitali ja likviidsuse kontrollimiseks, et toetada pankade enda kapitali- ja likviidsusprognooside hindamist, näiteks ICAAPI, ILAAPI ning kapitali planeerimise ja finantsseisundi taastamise kavandamise kontekstis.

4.2.3 Kvantitatiivsed mõju-uuringud

Euroopa pangandusjärelevalve peab järelevalve alla kuuluvaid krediidasutusi ohustavate riskide tuvastamise ja jälgimise käigus hindama ka seda, kuidas ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvad asutused järgivad kehtivaid mikro- ja makrotasandi usaldatavusmeetmeid ning kavandatavaid regulatiivseid algatusi.

Järelevalvepoliitika osakond osaleb korduvas jälgimises eesmärgiga teha kindlaks, mil määral järelevalve alla kuuluvad üksused täidavad olemasolevaid ja kavandatavaid mikro- ja makrotasandi usaldatavusnõudeid. Ühtlasi viib osakond läbi valikulisi kvantitatiivseid mõju-uuringuid muude järelevalvealaste ja regulatiivsete algatuste kohta

4.3 Juhtorganite liikmete sobivuse hindamine (sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine)

4.3.1 Eesmärgid

Krediidasutuse juhtorgan peab olema oma kohustuste täitmiseks sobiv ning selle koosseis peab toetama krediidasutuse tõhusat juhtimist ja tasakaalustatud otsuste tegemist. See mõjutab nii krediidasutuse enda ohutust ja usaldusväärsust kui ka pangandussektorit laiemalt, kuna suurendab üldsuse usaldust euroala finantssektori juhtimises osalevate isikute vastu.

Järelevalve alla kuuluvatel üksustel lasub esmane vastutus selle eest, et valida ja määrata oma juhtorganisse isikud, kes vastavad sobivuse ja nõuetekohasuse nõuetele („sobivus”). Nad peavad täitma enda hoolsuskohustust ja hindama juhtorgani liikmeid mitte üksnes enne nende ametissenimetamist, vaid pidevalt (nt juhul, kui juhtorgani liikme kohustused on oluliselt muutunud, või üldisemalt, kui pärast esialgset hindamist ilmnevad uued faktid, mis võivad mõjutada sobivuse hindamist). Järelevalve alla kuuluvad üksused peavad tagama, et asjaomased isikud teevad seejuures täielikult ja läbipaistvalt koostööd. Kui pärast esialgset sobivuse hindamist tehakse juhtorgani liikme kohta tõsisemaid tähelepanekuid, peab asjaomane üksus kõnealuse juhtorgani liikme sobivust uuesti hindama ning teavitama vastavat riiklikku pädevat asutust ja EKPd uutest faktidest. Ühtlasi on EKP-I õigus igal ajal algatada juhtorgani liikme sobivuse ümberhindamine.

4.3.2 Ulatus

EKP on kohustatud tegema otsuseid EKP otsese järelevalve alla kuuluvates krediidasutustes (olulised krediidasutused), sealhulgas (sega)finantsvaldusettevõtjates, ning tegevusloa andmise või olulise osaluse omandamise korral ka vähem olulistes krediidasutustes juhtimisfunktsiooni (tegevjuhid) ja järelevalvefunktsiooni (mitte-tegevjuhid) täitvate juhtorgani liikmete

sobivuse kohta. Korraliste ametissenimetamiste eest vähem olulistes krediidasutustes (st väljaspool tegevusloa andmise või olulise osaluse omandamise menetlust) vastutab riiklik pädev asutus.

EKP on kohustatud täitma kontrollifunktsiooni. Tema ülesanne on tagada, et järelevalve alla kuuluvad olulised üksused täidavad töökindla üldjuhtimise korra kehtestamise nõudeid, sealhulgas krediidasutuste juhtimise eest vastutavate isikute sobivuse ja nõuetekohasuse nõudeid. EKP-l on ka otsene pädevus kasutada liikmesriigi õigusega antud järelevalvevolitusi (mida ei ole ELi õiguses sõnaselgelt mainitud) seoses olulistes krediidasutustes põhifunktsioonide täitjate ja filiaali juhtide ametisse nimetamise heakskiitmisega liikmesriigi õiguses sätestatud tingimustel ja piires.

4.3.3 Õigusraamistik

Kapitalinõuete määrus

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 88, 91 ja 121

SSMi määrase artiklid 4, 6 ja 9

SSMi raammäärase artiklid 93 ja 94

EKP kohaldab järelevalveülesannete täitmisel kogu asjakohast liidu õigust ja kui kõnealusteks liidu õigusaktideks on direktiivid, neid direktiive riigisisesesse õigusesse ülevõtvaid õigusakte. Sobivusnõuded on lühidalt kokku võetud kapitalinõuete direktiivis. Direktiivis käsitletakse sobivuse ja nõuetekohasuse standardite sisu, kuid ei täpsustata erinevate kriteeriumite üksikasju ega seda, millist järelevalvemenetluse liiki tuleb järgida.

Seega kohaldab EKP ühtse järelevalvemehhanismi raames sobivuse ja nõuetekohasuse otsuste tegemisel kapitalinõuete direktiivi rakendavates siduvates riiklikes õigusnormides sätestatud sisulisi sobivuse ja nõuetekohasuse nõudeid. Kuna kapitalinõuete direktiivi sobivuse ja nõuetekohasuse nõudeid tuleb käsitada minimaalse ühtlustamisena, on euroala riikides kasutatud selle ülevõtmisel erinevaid lähenemisviise. Mõned riigid on läinud kapitalinõuete direktiivi nõuetest ka kaugemale.

Riigisiseste õigusaktide kõrval järgib EKP samuti EBA koostatud sobivuse hindamise suuniseid ning sisejuhtimise suuniseid. Need jätavad riiklikele pädevatele asutustele ja EKP-le teatud võimaluse lisada nõuetele täiendavaid üksikasju. EKP võtab sobivuse ja nõuetekohasuse hindamisel arvesse nimetatud suunistes sisalduvaid mõisteid ja põhimõtteid.

Praktikas peavad krediidasutuse juhtorgani liikmete sobivuse hindamise regulatiivseid nõudeid kohaldama riiklikud pädevad asutused. Õigusnõuete kohaldamise järjepidevuse tagamiseks on vaja selgitada nende nõuete tõlgendamist ning välja töötada ühtsed järelevalvetavad ja -protsessid.

Sel eesmärgil on EKP koos riiklike pädevate asutustega välja töötanud sobivuse ja nõuetekohasuse kriteeriumid ning järelevalvetavasid ja -protsesse käsitlevad põhimõtted, milles selgitatakse üksikasjalikumalt, kuidas Euroopa pangandusjärelevalve kohaldab üksikjuhtumi põhiselt kapitalinõuete direktiivi ja EBA suuniseid. Need põhimõtted võetakse vastu kooskõlas EBA suunistega ja ilma, et need piiraks riigisisese õiguse kohaldamist. Kui ei ole vastukäivaid siduvaid riiklike õigusnorme, peavad EKP ja riiklikud pädevad asutused neist põhimõtetest kinni

pidama. Riiklikud pädevad asutused on kohustunud võimaluse korral tõlgendama ja välja töötama riiklikke õigusnorme kooskõlas nende põhimõtetega.

Eespool nimetatud EKP põhimõtteid ja järelevalvetavasid on üksikasjalikumalt selgitatud EKP juhendis sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise kohta, mis on kättesaadav EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

4.3.4 Hindamiskriteeriumid

Juhtorgani liikmete sobivust ja nõuetekohasust hinnatakse viie kriteeriumi alusel: i) kogemus, ii) maine, iii) huvide konflikt ja sõltumatus, iv) ametiülesannete täitmisele pühendatav aeg ning v) kollektiivne sobivus.

Kogu sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise protsessi vältel lähtutakse proportsionaalsuse põhimõttest, mis tähendab, et sobivuskriteeriumite kohaldamine peaks olema kooskõlas üksuse suurusega ning selle tegevuse laadi, ulatuse ja keerukusega, aga ka konkreetse ametikohaga. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamine sobivuskriteeriumite suhtes ei saa kaasa tuua sobivusstandardite langetamist, kuid selle tulemusel võidakse kasutada erinevaid lähenemisviise hindamismenetluses või sobivuskriteeriumite kohaldamisel (nt seoses teadmiste, oskuste ja kogemuste taseme või valdkondadega või juhtimisfunktsiooni täitvate juhtorgani liikmete ja järelevalvefunktsiooni täitvate juhtorgani liikmete ametiülesannete täitmisele pühendatava ajaga). Seetõttu sõltub hindamine kõigil juhtudel individuaalsest analüüsist ja järelevalvehinnangust.

Tõsised tähelepanekud (sh rahapesu või pettusega seotud või kohapealsetest kontrollidest või kohtumenetlustest tulenevad muud tähelepanekud) võivad mõjutada juhtorgani liikme sobivust, isegi kui üksikute rollide ja kohustuste ning tuvastatud asjaolude vahel puudub otsene seos. Igalt juhtorgani liikmelt eeldatakse, et neil on piisav arusaamine ärivaldkondadest, mille eest iga liige on koos teiste juhtorgani liikmetega kollektiivselt vastutav, ja et nad panustavad nendesse ärivaldkondadesse, isegi kui üksikule liikmele pannakse ainuisikuline vastutus konkreetsete valdkondade eest. Seega võidakse igat juhtorgani liiget pidada isiklikult vastutavaks, kui ta ei täida kollektiivset vastutust probleemide nõuetekohase lahendamise eest (isiklik vastutus).

4.3.5 Kogemus

Juhtorgani liikmetel peavad olema piisavad teadmised, oskused ja kogemused oma kohustuste täitmiseks. Mõiste „kogemus“, mida kasutatakse edaspidi laias tähenduses, hõlmab nii praktilist erialast kogemust, mis on omandatud eelmistel ametikohtadel, kui ka teoreetilist kogemust (teadmised ja oskused), mis on omandatud õpingute käigus ja koolitustel.

Kõikidelt juhtorgani liikmetelt eeldatakse vähemalt teoreetilist panganduskogemust, mis võimaldab neil mõista krediitiasutuse tegevust ja peamisi riske. Juhtimisfunktsiooni täitva juhtorgani liikmelt nõutava kogemuse pikkus ja laad võivad erineda järelevalvefunktsiooni täitva juhtorgani liikmelt nõutava kogemuse pikkusest

ja laadist, eriti juhul, kui neid funktsioone täidavad eraldiseisvad organid. Vajalikuks võidakse pidada lisakogemust, arvestades konkreetseid asjaolusid, näiteks ametikohta, millele kandideeritakse, üksuse laadi, suurust ja keerukust või muid tegureid, mida tuleb konkreetisel juhul arvesse võtta (nt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine, IKT- ja turvarisk, kliima- ja keskkonnariskid jne).

4.3.6 Maine

Juhtorgani liikmetel peab olema igal ajal piisavalt hea maine. Juhtorgani liikme mainet loetakse heaks, kui puuduvad objektiivsed ja tõendatavad alused vastupidise väitmiseks, võttes eelkõige arvesse asjakohast kättesaadavat teavet käesolevas punktis loetletud tegurite ja olukordade kohta.

Hindamisele kuuluva juhtorgani liikme maine loetakse heaks, kui puuduvad tõendid vastupidise kohta ja ei ole põhjust tema heas maines põhjendatult kahelda. Kui juhtorgani liikme isiklik või tööalane käitumine annab alust kahelda tema võimes tagada krediitdiasutuse kindel ja usaldusväärne juhtimine, peab järelevalve alla kuuluv üksus ja/või hindamisele kuuluv juhtorgani liige sellest teavitama pädevat asutust, kes hindab asjaolude olulisust.

Poleliolev, aga ka lõpetatud kriminaal- või haldusmenetlus võib mõjutada hindamisele kuuluva juhtorgani liikme ning järelevalve alla kuuluva üksuse mainet isegi siis, kui juhtorgani liige on nimetatud või nimetatakse ametisse muus liikmesriigis/riigis kui see, kus asjasse puutuvad sündmused toimusid. Poleliolev menetlus võib mõjutada ka liikme suutlikkust pühendada piisavalt aega oma ülesannete täitmisele ja hindamisel tuleb seda arvesse võtta.

4.3.7 Huvide konflikt

Juhtorgani liikmed peavad olema suutelised tegema usaldusväärseid, objektiivseid ja sõltumatuid otsuseid (st tegutsema lähtuvalt sõltumatuse põhimõttest). Sõltumatust võivad mõjutada isiklikud, ametialased, rahalised või poliitilised huvide konfliktid.

Järelevalve alla kuuluval üksusel peavad olema juhtimispõhimõtted mis võimaldavad tegelikke, potentsiaalseid (st mida on võimalik mõistlikult ette näha) või näilisi (st üldsuse poolt tajutavaid) huvide konflikte kindlaks teha, avalikustada, leevendada, juhtida ja ennetada. Huvide konflikt esineb juhul, kui juhtorgani liikme huvid võivad negatiivselt mõjutada järelevalve alla kuuluva üksuse huve.

Huvide konflikti olemasolu ei tähenda iseenesest, et juhtorgani liiget ei saa tunnistada sobivaks. See on nii ainult juhul, kui huvide konfliktist tuleneb oluline risk ja kui huvide konflikti ei ole võimalik järelevalve alla kuuluva üksuse kirjalike põhimõtete alusel ennetada, asjakohaselt leevendada või juhtida.

Kui riigisisene materiaa lõigus sisaldab sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise kontekstis lisaks konkreetseid formaalseid sõltumatuse kriteeriumeid juhtorgani

teatud liikmete kohta (nn sõltumatud direktorid), tuleb ka neid kriteeriumeid arvesse võtta.

4.3.8 Ametiülesannete täitmisele pühendatav aeg

Kõik juhtorgani liikmed peavad pühendama piisavalt aega oma ülesannete täitmisele krediitdiasutuses. Aega, mille juhtorgani liige saab pühendada oma ülesannete täitmisele, võivad mõjutada mitmesugused tegurid, näiteks juhtkonnakohtade arv (kvantitatiivne hindamine). Lisaks sellele tuleb hinnata kvalitatiivseid tegureid.

Kapitalinõuete direktiivi kohaselt võib olulise krediitdiasutuse juhtorgani liikmel olla üks koht tegevjuhtkonnas koos kahe kohaga mitte-tegevjuhtkonnas või neli kohta mitte-tegevjuhtkonnas. Sellest reeglist on siiski kaks erandit: i) teatud juhtudel loetakse mitu juhtkonnakohta üheks juhtkonnakohaks (eelisarvestusega ametikohad), st juhtkonnakohad samas konsolideerimisgrupis või samasse krediitdiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemi kuuluvates krediitdiasutustes või juhtkonnakohad üksustes, milles krediitdiasutusel on oluline osalus; ii) juhtkonnakohad organisatsioonides, mis ei taotle põhiliselt ärilisi eesmärke.

Aega, mille juhtkonna liige saab pühendada oma ametiülesannete täitmisele, mõjutavad kvalitatiivsed tegurid, nagu i) üksuste suurus ja olukord, kus tal on juhtkonnakoht, samuti nende tegevuse laad, ulatus ja keerukus; ii) üksuste asukoht või asukohariik ning iii) muud ametialased või isiklikud kohustused ja asjaolud (nt kohtuasi, milles juhtorgani liige osaleb või leevendava tegurina sünergia olemasolevate volituste või ametikohtade vahel). Kui järelevalve alla kuuluv üksus hindab, kas juhtorgani liige suudab pühendada oma ametikohustuste täitmisele piisavalt aega, peaks ta arvesse võtma ka pideva õppimise ja arenemise vajadust ning vajadust ettenägematute asjaolude korral kasutatavate puhvrite järele. Ettenägematud asjaolud hõlmavad peale krediitdiasutusega seotud kriisilukordade ka asjaolusid, mis võivad ootamatult mõjutada ametiülesannete täitmisele pühendatavat aega (nt kohtuasjad).

4.3.9 Kollektiivne sobivus

Järelevalve alla kuuluval üksusel lasub esmane kohustus tuvastada lüngad kollektiivses sobivuses, viies selleks läbi juhtorgani enesehindamise (näiteks sobivusmaatriksi alusel). Järelevalve alla kuuluv üksus peab ühist järelevalverühma lünkadest teavitama ja neid temaga arutama, sest juhtorgani kollektiivse sobivuse järelevalve on üldjuhtimise pideva järelevalve küsimus. Juhtorgani liikme sobivuse ja nõuetekohasuse esialgsel hindamisel on üks kriteerium see, kuidas konkreetne isik vastab kollektiivse sobivuse nõudele. Hindamisel võetakse nõuetekohaselt arvesse juhtorgani mitmekesisust ja pangapõhiseid asjaolusid ning panga riskiprofiilist tulenevaid vajadusi, mis on kindlaks tehtud pideva järelevalve käigus.

4.3.10 Hindamisprotsess

EKP teeb otsuseid ainult olulistes krediidasutustes toimuvate ametissenimetamiste kohta, välja arvatud juhul, kui need moodustavad osa tegevusloa andmise või olulise osaluse omandamise menetlusest (neid menetlusi viiakse läbi nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidasutuste puhul).

Ametissenimetamisest teatab oluline krediidasutus (või erandkorras ka hindamisele kuuluv juhtorgani liige) asjaomasele riiklikule pädevale asutusele, kasutades selleks riiklikku teavitustvormi. Seejärel teavitab riiklik pädev asutus EKPd. Hindamisprotsess ning sellega seotud suhtlus asjaomaste üksuste ja järelevalveasutuste vahel toimub võimaluse korral spetsiaalse digiplatvormi (portaali) kaudu. Riiklik pädev asutus ja EKP koos koguvad vajalikku teavet, viivad läbi hindamise ja esitavad otsuse tegemiseks üksikasjaliku ettepaneku.

EKP võtab vastu ametliku otsuse pärast igat sobivuse ja nõuetekohasuse hindamist. Kui see on asjakohane, tehakse otsus siseriiklikes õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul. Juhtorgani liiget peetakse sobivaks ja nõuetekohaseks või mitte. EKP-l on siiski õigus lisada positiivsele otsusele lisasätteid (st tingimusi või kohustusi ja erandkorras soovitusi). Kui probleeme ei saa nende vahendite abil nõuetekohaselt lahendada, tuleb teha negatiivne otsus. EKP-l on volitus kõrvaldada mis tahes ajal ametist järelevalve alla kuuluva olulise üksuse juhtorgani liikmed, kes ei vasta sobivusnõuetele.

Järelevalve alla kuuluvat üksust (või erandjuhul juhtorgani liiget) teavitatakse EKP otsusest. Kui see on asjakohane, peavad järelevalve alla kuuluv üksus ja hindamisele kuuluv juhtorgani liige täitma kõiki muid siseriiklikes õigusaktides sätestatud nõudeid, näiteks riiklikus registris registreerimise nõuet.

Juhtorgani liige ja järelevalvealune üksus võivad taotleda otsuse läbivaatamist vaidlustusnõukogus või kaevata selle edasi otse Euroopa Liidu Kohtusse.

4.4 Pideva järelevalve tegemine

Oluliste krediidasutuste pidevat järelevalvet teevad ühised järelevalverühmad EKP ja riiklike pädevate asutuste horisontaalsete osakondade toetusel. Pidev järelevalve tähendab korrapäraste ja sihtotstarbeliste meetmete võtmist ning hõlmab SEPi rakendamist (vt jagu 4.1) ja SREPi tegemist (vt jagu 4.5). Ühtlasi tagavad ühised järelevalverühmad koostöö kohapealse kontrolli meeskondadega ja suhtlevad riigi järelevalveasutustega.

Ühised järelevalverühmad koguvad krediidasutuste kohta pidevalt teavet ja tagavad kestva järelevalvealase dialoogi.

4.4.1 Teabe kogumine

Ühine järelevalverühm kasutab krediidasutuse riskiprofiili pidevaks hindamiseks mitmesuguseid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid teabeallikaid. Ühised järelevalverühmad on ühtses järelevalvemehhanismis ühtseks kontaktpunktiks suhtluses järelevalve alla kuuluvate üksuste ja teiste järelevalveasutustega. Ühise järelevalverühma koordinaator vastutab teabe levitamise eest kõikide asjaomaste osapoolte vahel. Kogu teave talletatakse ühtse järelevalvemehhanismi teabealdussüsteemis.

Ühtse kontaktpunkti põhimõttest on õiguslikel ja tehnilisel põhjusel siiski erandeid. Enamiku kvantitatiivse teabe kogumiseks on kehtestatud eraldi menetlusnormid. Korrapäraseks aruandluseks, näiteks COREPi ja FINREPi puhul, kasutatakse olemasolevaid aruandlusplatvorme ja -menetlusi (vt jagu 3.4).

Üldjuhul võib EKP nõuda dokumentide esitamist ning küsida järelevalve alla kuuluvatelt üksustelt kirjalikke ja suulisi selgitusi sellise teabe kohta. Selle näiteks on siseandmed ja tegevusaruanded, tegevuspõhimõtted, riskiaruanded, siseauditi aruanded, strateegiad või äriplaanid ja kapitalikavad. EKP võib kasutada konkreetsete küsimuste ja riskide jälgimiseks ka järelevalvetevõtmise käigus kogutud täiendavaid andmeid ning välistelt teenuseosutajatelt saadud teavet.

4.4.2 Pidev järelevalvealane dialoog

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 10, 97, 104 ja 105

Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning meetodikate kohta (EBA/GL/2014/13)

Ühised järelevalverühmad korraldavad igapäevase järelevalve käigus korrapäraseid ja erakorralisi kohtumisi järelevalve alla kuuluvate üksuste eri tasandi töötajatega. Pideva järelevalvealase dialoogi pidamine on äärmiselt tähtis riskide varajaseks tuvastamiseks ja parandusmeetmete õigeaegseks võtmiseks. Samuti suurendab järelevalvealane dialoog järelevalve alla kuuluvate üksuste ja järelevalveasutuste ühist arusaama selliste järelevalvemenetluste nagu SREP ja stressitestid põhielementidest ja tulemuste peamistest teguritest. Ühtlasi peavad krediidasutused järelevalvealase dialoogi raames teatama järelevalveasutustele õigeaegselt riskide ja turgudega seotud pidevatest ja olulistest suundumustest.

SEPi koostamise iga-aastase protsessi raames valmistavad ühised järelevalverühmad ette iga järelevalve alla kuuluva üksusega toimuvate peamiste kohtumiste aastakava. Aastakava on paindlik ja seda saab ajakohastada kogu aasta vältel. Peale selle võib järelevalveasutuse või asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse taotlusel korraldada sihtotstarbelisi kohtumisi. Riiklik pädev asutus ja krediidasutuse kohalik juhtkond võivad ühtse järelevalvemehhanismi väliste järelevalveülesannete käsitlemiseks kohtuda siiski ka ühist järelevalverühma kaasamata, kuid teda sellest teavitades.

Korrapäraseid kohtumisi korraldatakse nii grupi juhtkonna kui ka oluliste tütarettevõtjate juhtkonnaga. Üldjuhul kohtutakse vähemalt kord aastas tegevjuhi, riskijuhi ja finantsjuhiga ning järelevalve alla kuuluva üksuse nõukogu esimehe ja siseauditi juhiga nii grupi kui ka asjaomaste tütarettevõtjate tasandil. Lisaks sellele võidakse korraldada kohtumisi peamiste äriiliinide ning vastavus- ja tugiosakondade juhtidega, aga ka temaatilisi kohtumisi tehnilisel tasandil.

Ühise järelevalverühma koordinaator korraldab tavaliselt kohtumise krediidasutuse juhtorganiga, et tutvustada SREPi järeldusi ja SREPi otsuse eelnõu aluseks olevaid põhjendusi. See on järelevalvealase dialoogi põhielement, mis võimaldab krediidasutusel aru saada, kuidas teda on hinnatud ja millised valdkonnad vajavad parandamist.

Aeg-ajalt korraldab EKP sektori esindajatega täiendavaid kohtumisi, näiteks tegevjuhtide seminare spetsiaalsetel teemadel.

4.4.3 Ühtse järelevalvemehhanismi temaatilised analüüsid

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 99

SSMi määruse artikkel 4, artikli 6 lõige 1, artikli 9 lõige 1 ja artikkel 10

EKP teeb horisontaalseid tegevusi ja temaatilisi analüüse teemadel, mis mõjutavad üldjuhul mitmes riigis tegutsevaid krediidasutuste gruppe, kes kasutavad erinevaid ärimudelid ning on erineva suuruse ja keerukusega (nt [juhtimise ja riskivalmiduse temaatiline analüüs](#)). Krediidasutuste valim temaatiliseks analüüsiks koostatakse vastavalt riskitaluvusele, mille asjaomane ühine järelevalverühm on kindlaks määranud iga järelevalvealuse üksuse kohta. See võimaldab usaldusväärset horisontaalset analüüsi ja võrdlusanalüüsi. Selle eesmärk on saada väärtuslikku teavet osalevates liikmesriikides täheldatud riskitegurite kohta. Sealjuures hõlmavad üldised temaatilised analüüsid kõiki järelevalve alla kuuluvaid üksusi, horisontaalsed tegevused aga ainult kindlat arvu üksusi. Faktide kindlakstegemisele keskendudes püütakse temaatilise analüüsi abil saada valitud teemadel põhjalikke teadmisi. Olenevalt teemast ja järeldustest võib temaatilise analüüsi tulemusi kasutada ühtse järelevalvemehhanismi suuniste väljatöötamiseks, parimate tavade kindlakstegemise ja/või edendamise toetamiseks või isegi krediidasutusepõhiste kvalitatiivsete ja/või kvantitatiivsete meetmete võtmiseks. Temaatilise analüüsi valimisse kaasatud krediidasutuste puhul võetakse analüüsi tulemusi arvesse iga-aastases SREPis.

Temaatilise analüüsi teemad määrab järelevalvenõukogu, kes kiidab heaks järgmise aasta järelevalveprioriteedid, millest lähtudes tuvastatakse põhjalikku hindamist vajavad teemad. Temaatilise analüüsi võimalike teemade kindlakstegemist koordineerib järelevalvestrateegia ja -riskide direktoraat koostöös ühtse järelevalvemehhanismi teiste sidusrühmadega, nagu peadirektoraadid, ühised järelevalverühmad või EKP muud tegevusharud, riiklike pädevate asutuste horisontaalsed osakonnad ja rahvusvahelised asutused (nt EBA ja Baseli pangajärelevalve komitee), ning see peab olema kooskõlas järelevalvenõukogu määratletud järelevalveprioriteetidega.

Ühised järelevalverühmad edastavad teabe tehtud järelduste või parandamist vajavate valdkondade kohta spetsiaalse kirja või järelevalveotsusega. Avastatud puuduste tõsidusest olenevalt võib nõuda tegevuskava koostamist või konkreetsete parandusmeetmete võtmist. Pangandussektorile võib edastada temaatilise analüüsi koondtulemused, andes välja järelevalveootusi sisaldava dokumendi.

4.4.4

Korrapärase regulatiivse analüüsi protsessid

Kapitalinõuete direktiiv

Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning meetodikate kohta (EBA/GL/2014/13)

Korrapärane regulatiivne analüüs hõlmab kapitalinõuete määrusest ja direktiivist ning pankade maksevõime taastamise ja kriisilahenduse direktiivist tulenevaid järelevalveülesandeid. Need hõlmavad näiteks krediidiasutuste finantsseisundi taastamise kavade ning tasustamispoliitika, 3. samba raames avalikustatava teabe nõuetele vastavuse ja dividendide jaotamise põhimõtete korrapärast hindamist.

Iga ühine järelevalverühm peab näiteks koguma teavet järelevalve alla kuuluva krediidiasutuse tasustamispoliitika ja -tavade kohta ning läbi viima mõtestatud analüüsi, et hinnata vastavust kapitalinõuete direktiivi asjaomastele nõuetele. Seda hinnangut võetakse arvesse SREPi otsustes (vt jagu 4.5).

Seoses usaldusväärse tasustamispoliitika kohaldamisega peavad ühised järelevalverühmad hindama järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste taotlusi, mis käsitlevad eelneva heakskiidu saamist töötajate vabastamisele krediidiasutuse riskiprofiili olulise mõjutamise eeldusest (nn kindlaksmääratud töötajad) või muutuvtasu osakaalu suurendamist võrreldes põhitasuga. Esimesel juhul võtab EKP nõukogu järelevalvenõukogu ettepanekul vastu EKP otsuse (järgides EKP otsustusprotsessi). Viimasel juhul ei pea pädev asutus tavaliselt spetsiaalset otsust tegema, kui on ette näha, et kapitalibaas püsib kindlana. Ühised järelevalverühmad on ka kohustatud hindama, kas järelevalve alla kuuluvad üksused täidavad 3. samba avalikustamisnõudeid, mis tulenevad kapitalinõuete direktiivist ja määrusest, EBA suunistest ja riigi õigusnormidest. Sellega seoses hindavad ühised järelevalverühmad nii avalikustatud dokumente kui ka krediidiasutusesisest korda ja tavasid, mis reguleerivad avalikustamisega seotud otsuseid ja tegevusi. Selle hindamise tulemusi võidakse arvesse võtta ka SREPi otsuses.

4.5

Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess

4.5.1

Raamistik

SREP on paindlik ja kohandatav, et tagada riskipõhine järelevalve. Praktikas tähendab see, et SREPi elementide iga-aastase hindamise sagedus, ulatus ja põhjalikkus võivad varieeruda olenevalt järelevalvetasemest ja panga konkreetsetest asjaoludest.

Kooskõlas EBA suunistega järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning meetodikate kohta (EBA suunised SREPi kohta) hõlmab kasutatav meetodika järgmist:

- Iga ühine järelevalverühm hindab tema järelevalve alla kuuluvat üksust nelja põhielemendi alusel: ärimudeli analüüs, sisejuhtimine, kapitaliga seotud riskid ning likviidsuse ja rahastamisega seotud riskid (vt punkt 4.5.4). Hindamine põhineb üldjoontes eelnenud aasta lõpu seisuga kogutud andmetel. Seega põhineb 2023. aasta SREPi hindamistsükkel 2022. aasta lõpu seisuga kogutud

EBA suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning järelevalvelise stressitestimise ühiste menetluste ning meetodikate kohta (EBA/GL/2022/03)

EBA regulatiivsete tehniliste standardite ja rakenduslike tehniliste standardite eelnõu järelevalvekolleegiumide kohta (EBA/RTS/2014/16 ja EBA/ITS/2014/07)

andmetel. Esialgset võrdlusanalüüsi võetakse arvesse SREPi tulemuses, mis sisuliselt kujutab endast loetelu peamistest haavatavustest või järelevalvealastest tähelepanekutest, mille lahendamiseks tuleb võtta kvalitatiivseid ja/või kvantitatiivseid järelevalvemeetmeid. Asjaomase aasta SREPi hindamistsükli tulemuste põhjal võetakse vastu SREPi otsus, mida kohaldatakse järgmisel aastal. See tähendab, et 2023. aasta SREPi hindamistsükli tulemused kajastuvad SREPi otsustes, mida kohaldatakse 2024. aastal.

- Teise kontrollitasandi tehtud võrdlusanalüüs (vt punkt 4.5.5), mida kasutatakse hinnangu täiendamiseks ja valideerimiseks.
- SREPi hindamise tulemusi käsitlev mitteametlik ja ametlik teabevahetus järelevalve alla kuuluvate üksustega. Esmalt teavitatakse olulist krediiciasutust SREPi tulemusest (järelevalvealase dialoogi raames) mitteametlikult ning seejärel edastatakse ametlikult SREPi otsus (vt punkt 4.5.6). Kooskõlas Euroopa pangandusjärelevalve täieliku läbipaistvuse põhimõttega tehakse SREPi tulemused agregeeritud kujul avalikult kättesaadavaks (vt punkt 4.5.7).

Kooskõlas EBA asjakohaste regulatiivsete tehniliste standarditega teostab EKP SREPi kas vastuvõtva riigi või asukohariigi järelevalveasutusena (vt punkt 4.5.8).

Mitmeaastane hindamine

Ühised järelevalverühmad võivad erinevaid riskivaldkondi hinnata mitme aasta jooksul ja seda nimetatakse mitmeaastaseks hinnanguks. Iga-aastase hindamise minimaalset taset nimetatakse põhihinnanguks. Seda täiendavad mitmeaastase hindamise käigus analüüsitavad lisakomponendid. Need komponendid jagunevad mooduliteks, mis määratakse kindlaks iga riskivaldkonna puhul kasutatavas metoodikas.

4.5.2 Tagasivaatav ja ettevaatav perspektiiv

SREPi eesmärk on hinnata krediiciasutuste sisemist riskitaset, nende positsiooni võrreldes samalaadsete krediiciasutustega ja nende haavatavust välistegurite suhtes.

Järelevalveasutused peavad võtma õigel ajal kõik vajalikud meetmed, et tagada krediiciasutuse tulevane elujõulisus. Seega peavad nad oma hinnangus kohaldama ka ettevaatavat lähenemisviisi. Seepärast hinnatakse SREPi käigus krediiciasutuse elujõulisust 12kuulise perioodi jooksul ning keskmises ja pikas perspektiivis, tuginedes mitmesugustele nii tagasi- kui ka ettevaatavatele kvantitatiivsetele ja kvalitatiivsetele andmetele.

Selle hindamise peamiseks sisendiks on varasemad suundumused, kuna usaldusväärsed andmed on üldiselt laialdaselt kättesaadavad ja võivad anda ülevaate tulevase arengu suundumustest. Seda tuleb täiendada ettevaatava

teabega, mis muu hulgas hõlmab näiteks makseviivituse tõenäosust, makseviivitusest tingitud kahju, krediidasutuste kapitali ja likviidsuse planeerimist ning krediidasutuste enda ja järelevalvealaseid stressiteste.

Ettevaatavat perspektiivi võetakse arvesse riskihindamissüsteemis. 1. elementi (jätkusuutlikkuse hinnang) ning 3. ja 4. elementi (ICAAP/ILAAP) analüüsitakse ettevaatavalt, keskendudes lähitulevikule. 3. ja 4. elemendi raames tehtavad stressitestid lähtuvad pikemast perspektiivist, nt kolm kuni viis aastat.

4.5.3 Terviklik lähenemisviis

SREPi eesmärk on saada võimalikult täpne ülevaade krediidasutuse riskiprofiilist, võttes arvesse kõiki asjakohaseid riske ja nende maandamismeetmeid. Krediidasutuse riskiprofiil on paratamatult mitmetahuline ja paljud riskitegurid on omavahel seotud. See kehtib ka võimalike järelevalvemeetmete kohta, mida saab riskide maandamiseks võtta. Seepärast tuleb SREPi üldise hinnangu koostamisel ja SREPi otsuse ettevalmistamisel analüüsida kõiki nelja SREPi elementi koos.

Võimalike täiendavate kapitalinõuetega seoses laiendatakse terviklikku lähenemisviisi, et analüüsida põhjalikumalt üksikuid riskitegureid, kuna järelevalve alla kuuluva üksuse üldises järelevalvealases hinnangus arvestatavad tegurid avaldavad üksuse täiendavatele kapitalinõuetele erinevat mõju.

4.5.4 Hindamise ülevaade

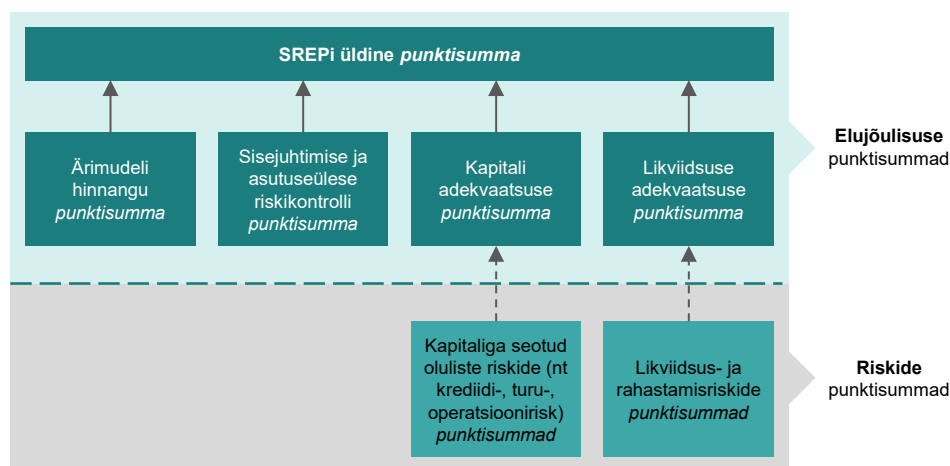
Riskihindamissüsteem toetab ühiseid järelevalverühmi nende igapäevases järelevalvetöös. Seda kasutatakse 1. elemendi (ärimudel), 2. elemendi (sisejuhtimine ja riskijuhtimine), 3. elemendi (kapitaliga seotud riskid) ja 4. elemendi (likviidsuse ja rahastamisega seotud riskid) pidevas analüüsis.

Nende nelja elemendi ja üldise SREPi järelevalvealase hindamise tulemus esitatakse sõnalise põhjendusena ja punktisummades. Põhjenduses annab ühine järelevalverühm ülevaate oma hinnangu aluseks olevatest põhiteguritest ning peamistest tuvastatud puudustest ja nende võimalikust mõjust krediidasutuse elujõulisusele. Kirjeldust toetavad tabelites ja joonistel esitatud arvnäitajad.

Punktisummasid kasutatakse peamiselt selleks, et teha kokkuvõtte järelevalveasutuste seisukohtadest ning hõlbustada kõrgetasemelist sektoritevahelist võrdlust ja teabevahetust nii ühtse järelevalvemehhanismi kui ka asjaomase krediidasutuse tasandil. Neid ei tohiks segi ajada muude reitinguandmetega, näiteks nendega, mida reitinguagentuurid või krediidasutused kasutavad võla tagasimaksmise suutlikkuse või makseviivituse tõenäosuse hindamiseks.

Joonis 14

Ülevaade punktisumma arvutamise raamistikust

Riskielemente hinnatakse nii kvantitatiivsest (riskitase)⁹ kui ka kvalitatiivsest (riskikontroll)¹⁰ perspektiivist.

Iga perspektiivi puhul viiakse hindamine läbi kolmes üksteist täiendavas etapis¹¹.

Joonis 15

Riskitaseme ja riskikontrolli hindamise kolm täiendavat etappi

Esimene etapp hõlmab andmete kogumist ja iga riski alakategooria olulisuse hindamist, teises etapis toimub objektiivsetel näitajatel põhinev automaatne

⁹ „Olemusliku riskiga seotud kaalutlused“ kooskõlas EBA suunistega järelvalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning järelvalvelise stressitestimise ühiste menetluste ning meetodikate kohta.

¹⁰ „Juhtimise ja riskikontrolliga seotud kaalutlused“ kooskõlas EBA suunistega järelvalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP) ning järelvalvelise stressitestimise ühiste menetluste ning meetodikate kohta.

¹¹ On olemas ka erandid, näiteks kapitali adekvaatsuse hindamine, mis koosneb vaid 1. ja 3. etapist.

hindamine ja kolmandas etapis teeb ühine järelevalverühm oma eksperdiotsuse. Need kolm etappi moodustavad riskihindamise loogilise järjestuse.

Riskipõhise hindamise käigus uuritakse krediitdiasutuse portfelli sisemist riskitaset ja võetakse arvesse mitut eri tegurit, sealhulgas krediitdiasutuse positsiooni teiste samalaadsete krediitdiasutuste suhtes ja kõiki makromajanduslikke tegureid, mis võivad mõjutada tema riskiprofiili. Krediitdiasutuse riskide olulisust võetakse arvesse kahel peamisel põhjusel: i) selleks, et tuvastada tegevused ja riskid, mis on kriitilise tähtsusega krediitdiasutuse suutlikkuse seisukohalt tagada usaldusväärne juhtimine ja riskikate ning ii) selleks, et järelevalvetegevus ja -otsused keskenduksid tegevustele, millega kaasnevad riskid krediitdiasutuse tegutsemissuutlikkusele nii lühiajaliselt (elujõulisus) kui ka keskmises kuni pikas perspektiivis (jätkusuutlikkus) ning suutlikkusele neid riske katta ja juhtida.

Riskipõhisel hindamisel võetakse arvesse kõiki asjakohaseid olulisuse hinnanguid ja automaatselt kinnistumise etappe ning erinevat kvalitatiivset ja kvantitatiivset teavet, mis täiendab standardseid hinnanguid. Sellise hinnangu tulemus koosneb sõnalisest kokkuvõttest ja punktisummast.

Tavapärased punktisummad riskitaseme hindamiseks¹²

1 = madal risk. Olemuslikku riskitaset arvesse võttes puudub märgatav risk, mis avaldaks olulist mõju grupi või selle üksuste usaldatavusnõuetekohastele elementidele.

2 = keskmiselt madal risk. Olemuslikku riskitaset arvesse võttes on olemas vähene risk, mis avaldaks olulist mõju grupi või selle üksuste usaldatavusnõuetekohastele elementidele.

3 = keskmiselt kõrge risk. Olemuslikku riskitaset arvesse võttes on olemas keskmiselt suur risk, mis avaldaks olulist mõju grupi või selle üksuste usaldatavusnõuetekohastele elementidele.

4 = kõrge risk. Olemuslikku riskitaset arvesse võttes on olemas suur risk, mis avaldaks olulist mõju grupi või selle üksuste usaldatavusnõuetekohastele elementidele.

Riskikontrolli hindamise käigus analüüsitakse i) krediitdiasutuse sisejuhtimise/riskijuhtimise ning ii) riskitegurite tasandil kehtestatud riskiohje ja kontrollimehhanismide piisavust ja asjakohasust. Muu hulgas hinnatakse, kuidas krediitdiasutused jälgivad oma riskipositsioone, tuvastavad vajalikke meetmeid ning hindavad asutusesiseste põhimõtete, korralduste ja piirangute asjakohasust. Hinnatavad kategooriapõhised riskikontrolli mehhanismid peavad olema kooskõlas üldise sisejuhtimise/riskijuhtimisega krediitdiasutuse tasandil.

Riskikontrolli puhul hindab ühine järelevalverühm juhtimis- ja kontrolliraamistiku praktilist toimimist. See hõlmab riskijuhtimis- ja kontrolliraamistiku asjakohasuse läbivaatamist, pidades silmas krediitdiasutuse tegevuse laadi ja keerukust (ärimudel,

¹² Punktisummade 2 ja 3 puhul on kasutusele võetud märgid „+“ ja „-“.

organisatsiooniline struktuur jne) ning seda, mil määral see raamistik on osa krediitiasutuse tegevusprotsessidest. Ühised järelevalverühmad hindavad iga riskikontrolli alakategooriat, tehes kindlaks punktisumma aluseks olevad põhjused (peamised tugevused ja puudused, maandavad tegurid ja muud asjakohased parandustegurid).

Tavapärased punktisummad riskikontrolli hindamiseks¹³

1 = tugev kontroll. Juhtimise, korralduse ja kontrollimehhanismide kvaliteeti arvesse võttes puudub märgatav risk, mis avaldaks olulist mõju grupi või selle üksuste usaldatavusnõuetekohastele elementidele. Riskijuhtimise ja -kontrolli tase on kõrge. Riskijuhtimise ja -kontrolli raamistik on selgelt määratletud ning täielikult kooskõlas krediitiasutuse tegevuse laadi ja keerukusega.

2 = piisav kontroll. Juhtimise, korralduse ja kontrollimehhanismide kvaliteeti arvesse võttes on vähene risk, mis avaldaks olulist mõju grupi või selle üksuste usaldatavusnõuetekohastele elementidele. Riskijuhtimise ja -kontrolli tase on aktsepteeritav. Riskijuhtimise ja -kontrolli raamistik on asjakohaselt määratletud ning piisavalt kooskõlas krediitiasutuse tegevuse laadi ja keerukusega.

3 = nõrk kontroll. Juhtimise, korralduse ja kontrollimehhanismide kvaliteeti arvesse võttes on keskmiselt suur risk, mis avaldaks olulist mõju grupi või selle üksuste usaldatavusnõuetekohastele elementidele. Riskijuhtimise ja -kontrolli tase on nõrk ning vajab parandamist. Riske ei maandata ega kontrollita piisavalt, mis tähendab ülemäära jätkuriski. Riskijuhtimise ja -kontrolli raamistik on halvasti määratletud või ei ole piisavalt kooskõlas krediitiasutuse tegevuse laadi ja keerukusega.

4 = ebapiisav kontroll. Juhtimise, korralduse ja kontrollimehhanismide kvaliteeti arvesse võttes on suur risk, mis avaldaks olulist mõju grupi või selle üksuste usaldatavusnõuetekohastele elementidele. Riskijuhtimise ja -kontrolli tase on väga madal ning vajab äärmuslikku ja/või kohest parandamist. Riske ei maandata või maandatakse vaid ebapiisavalt ning need on halvasti kontrollitud. Riskijuhtimise ja -kontrolli raamistik ei ole määratletud või ei ole kooskõlas krediitiasutuse tegevuse laadi ja keerukusega.

Kategooria riskitaseme ja riskikontrolli hinnangu kombineerimisel saadakse koondhinnang.

Pärast nelja elemendi hindamist määravad järelevalveeksperdid SREPi üldise punktisumma skaalal ühest neljani. Kooskõlas EBA suunistega SREPi kohta kajastab SREPi üldine punktisumma järelevalveasutuse hinnangut krediitiasutuse üldisele elujõulisusele, mis põhineb koondseisukohale elujõulisust ohustavatest riskidest (iga hindamiselemendi meetodika üksikasju vt pangandusjärelevalve veebilehe asjakohasest rubriigist).

SREPi üldises punktisummas tuleks arvesse võtta üksikute riskide hindamise tulemust: suurem punktisumma näitab suuremat riski krediitiasutuse elujõulisusele

¹³ Punktisummade 2 ja 3 puhul on kasutusele võetud märgid „+“ ja „-“.

tulenevalt tema riskiprofiili ühest või mitmest osast, milleks võivad olla ärimudel, sisejuhtimise raamistik ja konkreetsed maksevõime või likviidsusega seotud riskid.

Seejärel saab ühine järelevalverühm SREPi üldist punktisummat kohandada, kohaldades piiratud hinnangut, mis põhineb i) ühise järelevalverühma teadmistel krediidasutuse kohta, ii) samalaadsete krediidasutuste võrdlustel (ka varajase võrdlusanalüüsi raames) ja SREPi võrdlusanalüüsil (vt punkt 4.5.5), iii) makromajanduslikul keskkonnal, milles krediidasutus tegutseb, iv) krediidasutuse kapitali/likviidsuse planeerimisel, et tagada kapitalinõuete määrase ja kapitalinõuete direktiivi täielik rakendamine, ning v) ühtse järelevalvemehhanismi riskitaluvusel. Ühine järelevalverühm võib soovida kajastada SREPi üldises punktisummas SREPi käigus tuvastatud puudusi, mida ta peab krediidasutuse seisukohalt eriti oluliseks.

Selle eesmärk on anda terviklik hinnang krediidasutuse riskiprofiilile ja määrata vajaduse korral kindlaks kõige asjakohasemad järelevalvemeetmed (mis on vormistatud SREPi otsuses, vt punkt 4.5.6), näiteks omavahendite nõuded, likviidsusnõuded või muud kvalitatiivsed järelevalvemeetmed.

4.5.5 SREPi tulemuste võrdlusanalüüs

Samal ajal kui järelevalveasutused teevad SREPi hindamisi ning enne järelevalvealast dialoogi ja SREPi otsuste lõplikku vormistamist viiakse teisel kontrollitasandil läbi järelevalvetulemuste võrdlusanalüüs.

Tulemuste läbivaatamise eesmärk on toetada ühiseid järelevalverühmi ning tagada SREPi tulemuste järjepidevus ja tõhusus, lähtudes võrdsete võimaluste tagamisest ja kõigi järelevalve alla kuuluvate üksuste õiglasest kohtlemisest. Võrdlusanalüüsis keskendutakse järelevalveasutuste riskihinnangutele, individuaalsetele riskinäitajatele ja SREPi üldisele punktisummale ning kvalitatiivsetele ja kvantitatiivsetele teguritele. See viiakse läbi eri võrdlusrühmade lõikes kooskõlas SREPi metoodikaga, kajastades ärimudelite eripärasid, ning kooskõlas strateegiliste prioriteetide ja riskitaluvuse raamistikuga. Kui järelevalveasutused leiavad kitsaskohti, millega pangad peavad tegelema, aitab võrdlusanalüüs määrata sarnaste haavatavustega pankade jaoks järjepidevad järelevalvemeetmed, jälgides, et varasemad meetmed täidetakse õigeaegselt.

Kokkuvõttes on võrdlusanalüüsi mõte täiendada järelevalvehinnangut lisaks ühise järelevalverühma enda vaatele horisontaalse võrdleva vaatenurgaga. Võimalikke vastuolusid arutatakse ühiste järelevalverühmadega, et arutelu SREPi tulemuste üle algaks samas tsükli. Selle arutelu põhjal võivad ühised järelevalverühmad järelevalvetulemusi kohandada.

4.5.6 Järelevalvealane dialoog ja SREPi otsused

Ühised järelevalverühmad algatavad järelevalvealase dialoogi, edastades järelevalve alla kuuluvale üksusele hindamise esialgsed tulemused ning kavandatavad kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed meetmed. Järelevalvealane dialoog on väga oluline,

et tagada järelevalvemeetmete läbipaistvus ja prognoositavus ning võimaldada olulistel krediidasutustel anda tagasisidet enne SREPi lõppjäreldest.

SREPi otsus tehakse SSMi määruse artikli 16 alusel ning see väljastatakse pärast ärakuulamist (vt SSMi raammääruse artikli 22 lõige 1 ja artikkel 31). Aruanne peab olema nõuetekohaselt põhjendatud (vt SSMi määruse artikli 22 lõige 2 ja SSMi raammääruse artikkel 33).

SREPi otsused võtab vastu EKP nõukogu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames järelevalvenõukogu esitatud otsuste lõplike eelnõude alusel ning need võivad hõlmata järgmist.

Omavahendite nõuded

- SREPi kogukapitalinõue, mis koosneb esimese samba omavahendite miinimumnõuetest (8%) ja teise samba täiendavate omavahendite nõuetest
- kombineeritud puhvri nõuded

Krediidasutusepõhised kvantitatiivsed likviidsusnõuded

- kehtivast miinimumnõudest kõrgem likviidsuskattekindaja
- pikemad toimetulekuperioodid
- riigi tasandi meetmed

Muud kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed järelevalvemeetmed

- SSMi määruse artikli 16 lõike 2 kohased täiendavad järelevalvemeetmed (nt õigus piirata krediidasutuse äritegevust, nõuda riskide vähendamist, piirata dividendide jaotamist või nõuda selle eelnevat heakskiitu, ning kehtestada täiendava või sagedasema aruandluse nõuded)
- 2. samba soovituslikud nõuded, väljendatuna esimese taseme põhiomavahendite suhtarvu lisanõudena

2. samba finantsvõimenduse määra nõuded ja soovituslikud nõuded

- Nagu omavahendite nõuete puhul, võib EKP pangandusjärelevalve kehtestada ka finantsvõimenduse määrale 2. samba nõude ja 2. samba soovitusliku nõude.

Kapitali- ja likviidsusnõuded

Kui SREPi hinnangust selgub, et olulise krediidasutuse rakendatud korrad, strateegiad, protsessid ja mehhanismid ning tema omavahendid ei taga riskide usaldusväärset juhtimist ega kaetust, võib EKP kehtestada 2. samba nõuded ja 2. samba soovituslikud nõuded ning asutusepõhise 2. samba kapitalinõude ja 2. samba soovitusliku nõude finantsvõimenduse määra kohta. EKP kehtestatavad 2. samba soovituslikud nõuded ja 2. samba soovituslikud nõuded finantsvõimenduse

määra kohta ületavad siduvate (miinimum- ja täiendavate) kapitalinõuete taset ning need lisanduvad kombineeritud puhvritele. Kui järelevalve alla kuuluv üksus ei täida oma 2. samba soovituslikke nõudeid, ei võta järelevalveasutus automaatselt meetmeid ning sellest ei tulene piiranguid väljamakstavale summale. Sellele vaatamata jälgib EKP tähelepanelikult krediidasutusi, kes ei täida 2. samba soovituslikke nõudeid, ning kaalub, kas ja milliseid meetmeid võtta konkreetsete asjaoludega tegelemiseks.

Likviidsusmeetmeid võib kehtestada ka juhul, kui esineb olulisi riske, mis ei ole kaetud likviidsuskattekindajaga, ning EKP hinnangul ei maanda krediidasutus neid riske piisavalt.

Kvalitatiivsed nõuded

Lisaks kvantitatiivsetele meetmetele võidakse pankadelt nõuda mitmesuguste kvalitatiivsete meetmete rakendamist.

4.5.7 SREPi tulemuste avaldamine

Iga-aastane SREPi tsükkel lõpeb SREPi koondtulemuste, pangapõhiste 2. samba kapitalinõuete ja finantsvõimenduse määraga seotud 2. samba kapitalinõuete avaldamisega EKP pangandusjärelevalve veebilehel. Neid tutvustatakse teemakohasel pressikonverentsil, mida juhib EKP järelevalvenõukogu esimees. Kõigil SREPi otsuse saanud olulistel krediidasutustel palutakse anda nõusolek enda 2. samba kapitalinõuete ja finantsvõimenduse määraga seotud 2. samba kapitalinõuete avaldamiseks. SREPi koondtulemuste avaldamise eesmärk on teavitada avalikkust SREPi järelevalvetsükli olulistest arengusuundumustest, sealhulgas SREPi punktisummade ning kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete nõuete muutustest, ning jagada teavet peamiste järelevalveprobleemide ja -meetmete kohta.

4.5.8 EKP kui vastuvõtva riigi järelevalveasutus

Kui EKP tegutseb vastuvõtva riigi järelevalveasutusena, järgib ühine järelevalverühm päritoluriigi järelevalveasutuse antud ja heaks kiidetud ajakava ning vorme. Konsolideeritud järelevalvet tegev asutus juhatab kolleegiumi koosolekuid ja teavitab kõiki kolleegiumi liikmeid nende toimumisest, peamistest aruteluteemadest ja kaalumisel olevatest meetmetest.

Ühine järelevalverühm peab koostama vähemalt riskide hindamise ja likviidsusriskide hindamise aruanded järelevalve alla kuuluvate üksuste kohta, võttes aluseks kogu kättesaadava teabe. Pärast seda esitatakse need aruanded päritoluriigi järelevalveasutusele. Asjaomaste aruannete kavanditele tuginedes koostab ühine järelevalverühm esialgsed seisukohad kapitali ja likviidsuse

kvantifitseerimise ning kvalitatiivsete meetmete kohta, mida arutatakse seejärel kolleegiumi koosolekutel.

Päritoluriigi järelevalveasutus esitab ühisele järelevalverühmale pangagrupi riskide ja likviidsuse hindamise lõplikud aruanded. Nende alusel koostab ühine järelevalverühm järelevalve osa ühisotsustest ning see esitatakse päritoluriigi järelevalveasutusele. Kui päritoluriigi järelevalveasutus on andnud oma hinnangu, jagatakse ühisotsuse eelnõu ühise järelevalverühmaga.

Pärast õiguslikku kontrolli ja kvaliteedikontrolli esitab ühine järelevalverühm ühisotsuse eelnõu ja EKP rakendusotsuse eelnõu heakskiitmiseks järelevalvenõukogule. Heakskiitmise järel tehakse EKP rakendusotsuse eelnõu teatavaks järelevalve alla kuuluvale üksusele ja algab ärakuulamisperiood. Vajaduse korral teavitatakse järelevalve alla kuuluvaid üksusi otsuste eelnõudest nende riigikeeles. Seejärel hindab ühine järelevalverühm saadud märkusi ning lepib päritoluriigi järelevalveasutusega kokku märkuste hinnangus ja ühisotsuse eelnõu muudatustes. Selleks osalevad ühise järelevalverühma liikmed päritoluriigi järelevalveasutuse korraldatavatel kolleegiumi koosolekutel.

Pärast kokkuleppe saavutamist saadab ühine järelevalverühm lõpliku ühisotsuse järelevalvenõukogule heakskiitmiseks ning seejärel EKP nõukogule lõplikuks vastuvõtmiseks kooskõlas vastuväidete mitteesitamise menetlusega. Kui ühisotsus on vastu võetud, teatab EKP olulisele krediidasutusele oma lõplikust rakendusotsusest ning päritoluriigi järelevalveasutusele EKP kokkuleppest ühisotsuse kohta. Päritoluriigi järelevalveasutus teavitab ühisotsusest emaettevõtjat.

4.6 Sisemudelite pidev jälgimine

[Kapitalinõuete direktiivi artikkel 101](#)

[SSMi määruse artikkel 16](#)

[Mudelite pidev jälgimine](#)

[Juhend kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste kohta](#)

Sisemudelite pideva jälgimise eesmärk on kontrollida, kas oluline krediidasutus täidab regulatiivseid nõudeid seoses sisemudelitega, mida kasutatakse miinimumkapitalinõuete arvutamiseks kooskõlas kapitalinõuete määrusega. Regulatiivsed nõuded puudutavad mudeli riskitundlikkust ja valideerimist, mudeliga seotud riski juhtimist, mudeli kohandamist, mudeliga seotud protsesse ja mudeli võrdlusanalüüsi. EKP peab korrapäraselt hindama, kas oluline krediidasutus kasutab hästi välja töötatud ja ajakohaseid sisemudelite meetodeid. Sisemudelite pideva jälgimise käigus saadud teavet võetakse arvesse krediidasutuse pideval hindamisel ja SREPi otsuses.

Ühtlasi aitab see täita kapitalinõuete direktiivi artiklis 101 sätestatud nõudeid, mille kohaselt vaatavad pädevad asutused regulaarselt, ent vähemalt iga kolme aasta järel läbi, kas krediidasutused järgivad sisemudelitele kehtestatud nõudeid. Seda nõuet täidetakse järgmiste tegevuste kaudu:

- sisemudelite pidev jälgimine, mis tugineb peamiselt järelevalveanalüüsidele ja hõlmab spetsiaalseid kohtumisi järelevalve alla kuuluva üksusega, ning
- sisemudelitega seotud uurimised, mida tehakse peamiselt kohapealsete kontrollide käigus.

Kui mudeli pideva jälgimise analüüsi käigus tuvastatakse puudujääke, esitatakse need otse krediidiasutusele või algatatakse sisemudeli täiendav uurimine, et koguda piisavalt tõendeid järelevalvemeetmete võtmise põhjenduseks (nagu on sätestatud SSMi määruse artiklis 16). Asjakohases seaduses sätestatud juhtudel võidakse viimase võimalusena kasutada jõustamis- ja sanktsioonide kehtestamise volitusi.

Sisemudelite pideva jälgimise hinnangud tuleb teha vähemalt pangagrupi kõrgeimal konsolideerimistasemel järelevalve alla kuuluvas üksuses. Kui heakskiidetud sisemudelit kasutava pangagrupi päritoluriigi järelevalveasutus asub väljaspool Euroopa Liitu, edendatakse temaga dialoogi sisemudeli jälgimise tõhustamiseks.

Mudelite pidev jälgimine on püsiv õigusnõue (vastavalt kapitalinõuete direktiivi artiklile 101). Üldjuhul ei eelda pideva jälgimise analüüsid aktiveerunud käivitajate olemasolu.

Sisemudelite pideval jälgimisel on palju komponente ja hindamisi saab teha igale komponendile asjakohase sagedusega.

Mudelite pidev jälgimine peab vähemalt kord aastas hõlmama:

- hinnangut selle kohta, kuidas oluline krediidiasutus täidab mudelite heakskiitmist käsitlevate EKP otsustega kehtestatud õigusnõudeid, järelevalvealaseid tingimusi, piiranguid ja kohustusi (nt parandusmeetmed), ning selle kohta, kuidas krediidiasutus järgib talle kehtestatud rakenduskavasid ja muid mudeliga seotud järelevalvemeetmeid;
- vajaduse korral järeltestimise tulemuste analüüsi ja aegridade analüüsi krediidiasutuste puhul, kellel on lubatud kasutada sisemudeleid tururiski omavahendite nõuete arvutamiseks (kapitalinõuete määruse artikli 368 lõike 1 punkt f ja artikkel 369);
- olulise krediidiasutuse sisemudeli valideerimise analüüsi;
- vajaduse korral iga-aastase võrdlusprotsessi tulemuste hinnangut (kapitalinõuete direktiivi artikkel 78);
- mudeli ebaoluliste muudatuste ja laienduste hinnangut;
- vajaduse korral krediidiasutuse muude sisemudeleid käsitlevate sisearuannete hinnangut.
- Sisemudelite pidev jälgimine hõlmab iga krediidiasutuse kohta vähemalt ühte järelevalvealast kohtumist aastas. Sellise kohtumise kava võib näiteks sisaldada olemasolevate sisemudelite jätkuva asjakohasuse tõendite läbivaatamist, pidades silmas krediidiasutuse hiljutist äristrateegiat, kavandatavaid mudeli muudatusi ja muid käimasolevaid projekte, mis on erinevate riskikategooriate sisemise modelleerimise seisukohalt olulised.

4.7 Kohapealsete kontrollide tegemine

Juhend kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste kohta

Vt [Juhend kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste kohta](#).

4.8 *Ad hoc* taotluste ja teadete hindamine

Selles jaos kirjeldatakse protsesse, mille kaudu järelevalveasutus saab olulisele krediitiasutusele tema taotluse korral anda teatud lubasid. Olulised krediitiasutused peavad esitama kogu asjakohase teabe. Taotlused peavad vastama asjakohastes õigusaktides (st ELi õiguses või seda üle võtvates riigisisestes õigusaktides) sätestatud järelevalvenõuetele.

4.8.1 Kapitaliinstrumendid

Esimese taseme põhiomavahendite hulka kuuluvate kapitaliinstrumentide emiteerimine

Kapitalinõuete määruse artikli 26 lõige 3 ja artiklid 27–29

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles käsitletakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite ja kõlblike kohustuste nõudeid (EL/241/2014)

Järelevalve alla kuuluvad üksused võivad liigitada kapitaliinstrumente CET1 instrumentideks alles pärast seda, kui pädev asutus on andnud selleks loa. Olulise krediitiasutuse taotluse korral võtab EKP vastu eraldiseisva järelevalveotsuse loa (tingimusliku) andmise või sellest keeldumise kohta.

Kui oluline krediitiasutus on esitanud kõik vajalikud dokumendid, kontrollib ühine järelevalverühm nende vastavust asjakohastele õigusaktidele. Pärast kogu vajaliku teabe saamist saadab ühine järelevalverühm olulisele krediitiasutusele kinnituse, et esitatud dokumendid on täielikud. Vajaduse korral palutakse esitada täiendavat teavet. Seejärel hindab ühine järelevalverühm vastavust asjakohastele õigusaktidele ja kontrollib, kas kapitaliinstrument on lisatud EBA avalikku CET1 instrumentide loetellu. Kui dokument ei ole EBA avalikus loetelus, konsulteerib EKP enne mis tahes otsuse vastuvõtmist EBAGA.

Hiljem emiteeritud instrumendid, mille puhul oluline krediitiasutus on juba saanud loa liigitada need CET1 instrumentideks, võib kajastada esimese taseme põhiomavahendites, järgides spetsiaalset teatamiskorda. Üksikasjalikum teave on esitatud [EKP juhendis liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse kasutamise kohta](#).

Vahe- või aastakasumi kajastamine esimese taseme põhiomavahendites

Kapitalinõuete määruse artikli 26 lõige 2

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles käsitletakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite ja kõlblike kohustuste nõudeid (EL/241/2014)

EKP otsus tingimuste kohta, mille korral krediitiasutused võivad kajastada aruandeperioodi vahelkasumit või aastakasumit esimese taseme põhiomavahendites (EKP/2015/4)

Oluline krediitiasutus võib kajastada vahe- või aastakasumit esimese taseme põhiomavahendites enne asutuse ametlikku otsust, millega kinnitatakse asutuse aasta lõplik kasum või kahjum, ainult juhul, kui selleks on saadud eelnev heakskiit. Heakskiit põhineb otsusel EKP/2015/4 tingimuste kohta, mille kohaselt krediitiasutused võivad kajastada vahe- või aastakasumit esimese taseme põhiomavahendites (nn raamotsus), või kapitalinõuete määruse artikli 26 lõikel 2.

Kui järelevalve alla kuuluv üksus soovib tugineda otsusele EKP/2015/4, peab ta esitama EKP-le adresseeritud ametliku kirja, kasutades asjakohast vormi, ning esitama otsuse EKP/2015/4 lisas loetletud teabe ja dokumendid. Ühine järelevalverühm teavitab asjaomast olulist krediitiasutust sellest, kas esitatud dokumendid sisaldavad otsuses EKP/2015/4 nõutud teavet, kas nimetatud otsuses sätestatud tingimused on täidetud ning kas krediitiasutus võib kajastada vahe- või aastakasumit oma esimese taseme põhiomavahendites.

Kui taotlus ei vasta otsuses EKP/2015/4 sätestatud tingimustele või krediitiasutus esitab taotluse juhtumi kohta, mida nimetatud otsuses ei käsitleta, hindab ühine järelevalverühm taotlust saada luba vahe- või aastakasumi kajastamiseks esimese taseme põhiomavahendites eraldiseisvalt, järgides olenevalt olukorrast kas tavapärase otsuste tegemise menetlust või delegeerimismenetlust.

Omavahenditesse kuuluvate instrumentide vähendamine

SSMi raammääruse artiklid 77 ja 78

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles käsitletakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite ja kõlblike kohustuste nõudeid (EL/241/2014), artiklid 27–32

EKP võib järelevalve alla kuuluva üksuse taotluse korral anda loa omavahendite vähendamiseks. Esmalt teeb ühine järelevalverühm kindlaks, et krediitiasutus on esitanud kõik asjakohased dokumendid, nagu on loetletud komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 241/2014. Kui loa taotlemise hindamiseks vajalik teave on ühisele järelevalverühmale juba kättesaadav, võib ta mitte nõuda krediitiasutuselt selle osa dokumentide esitamist. Otsuse omavahendite vähendamise taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta teeb EKP, kes teavitab sellest krediitiasutust.

Täiendavate esimese taseme omavahendite ja teise taseme omavahendite hulka kuuluvate instrumentide järelhindamine

Kapitalinõuete määruse põhjendus 75 ning artiklid 52–55, 63 ja 65

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles käsitletakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite ja kõlblike kohustuste nõudeid (EL/241/2014)

Kapitalinõuete määruses ei sätestata, et täiendavate esimese taseme omavahendite (AT1) ja teise taseme omavahendite (T2) hulka kuuluvate instrumentide eelnev heakskiitmine on kohustuslik. See ei piira siiski kohaldatavate riigisiseste õigusaktide alusel täiendavatesse esimese taseme omavahenditesse või teise taseme omavahenditesse kuuluvate instrumentide suhtes kehtivate nõuete rakendamist.¹⁴ Kui riigisisestes õigusaktides nõutakse eelnevat heakskiitu, on EKP pädevuses see asjaomasele järelevalve alla kuuluvale üksusele anda. Muudel juhtudel teeb EKP

¹⁴ Alates 2023. aasta septembrist nõuavad AT1 ja T2 instrumentide eelnevat heakskiitmist asjaomase riigisisese õiguse kohaselt järgmised riigid: Bulgaaria, Horvaatia, Luksemburg, Portugal ja Sloveenia.

AT1 ja T2 instrumentide järelhinnangu, mille üksikasjad on toodud [avalikes suunistes kapitaliinstrumentide täiendavateks esimese taseme omavahenditeks ja teise taseme omavahenditeks kvalifitseerumise läbivaatamise kohta](#).¹⁵

4.8.2 Erandid kapitali- ja likviidsusnõuete kohaldamisel

Kapitalinõuete määruse artiklid 7 ja 8

EKP määrus liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse kasutamise kohta (EKP/2016/4)

EKP-I on volitus kehtestada erand kapitalinõuete määruse II–IV osas, VII osas, VIIA osas ja VIII osas sätestatud usaldatavusnõuete kohaldamisest (kapitalinõuete määruse artikli 7 lõiked 1 ja 3). Samuti on EKP-I volitus kehtestada erand kapitalinõuete määruse VI osas sätestatud likviidsusnõuete kohaldamisest krediidiasutuse ja tema kõigi tütarettevõtjate või neist mõne suhtes ning käsitleda neid ühe likviidsusalagrupina, kui õiguslikud tingimused on täidetud (kapitalinõuete määruse artikkel 8). Järelevalve alla kuuluva üksuse taotluse korral võtab EKP vastu eraldiseisva järelevalveotsuse erandi kehtestamise või sellest keeldumise kohta.

Järelevalve alla kuuluv üksus peab esitama erandi taotlemise ametliku vormi ja kõik asjakohased tõendavad dokumendid, nagu on kirjeldatud EKP juhendis liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutusõiguse kasutamise kohta. Ühine järelevalverühm kontrollib kõigepealt, kas taotlus on kooskõlas asjakohaste õigusaktidega ning sisaldab kogu teavet ja kõiki tõendavaid dokumente, nagu on sätestatud EKP juhendis. Pärast kogu vajaliku teabe nõuetekohast esitamist saadab ühine järelevalverühm olulisele üksusele kinnituse, et esitatud dokumendid on piisavad. Vajaduse korral palutakse esitada täiendavat teavet.

Seejärel hindab ühine järelevalverühm, kas kõik kapitalinõuete määrukses ja EKP (mittesiduv) juhendis sätestatud asjakohased kriteeriumid on täidetud. Keerulistel juhtudel pakuvad tuge EKP horisontaalsed ja eriteadmisi omavad funktsioonid. Lõpliku otsusega võidakse erandi heakskiitmisele kehtestada lisatingimusi.

4.8.3 Grupisesed finantstoetused

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artiklid 19, 20 ja 22

EBA regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu konsolideerimisgrupi finantstoetuse andmise tingimuste kohta (EBA/RTS/2015/08)

EBA suunised konsolideerimisgrupi finantstoetuse andmise tingimuste kohta (EBA/GL/2015/17)

Enne grupisesse finantstoetuse lepingu sõlmimist peab oluline krediidiasutus taotlema EKP luba. EKP annab loa leping sõlmida või keelab selle olenevalt sellest, kas leping vastab pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis toodud tingimustele, nagu on selgitatud EBA regulatiivsetes tehnilistes standardites ja EBA suunistes.

Enne lepingu alusel finantstoetuse andmist peab toetust anda sooviva pangagrupi juhtorgan teatama EKP-le ja EBA-le põhjendatud otsuse ja antava finantstoetuse üksikasjad ning saatma asjakohase lepingu koopia. Ühine järelevalverühm hindab andmete vastavust eespool nimetatud õigusnormidele. Eelkõige hindab ühine järelevalverühm, kas finantstoetuse andmise eesmärk on grupi finantsstabiilsuse säilitamine või taastamine. Ühine järelevalverühm edastab taotluse kõigi lepingus

¹⁵ Võttes arvesse määrusest (EL) 2019/876 tingitud muudatusi, on EKP ajakohastanud avalikes suunistes sisalduvaid vorme, et kajastada hiljuti kehtestatud kõlblikuskriteeriumeid. Ajakohastatud vorm on esitatud [kapitaliinstrumentide täiendavateks esimese taseme omavahenditeks ja teise taseme omavahenditeks kvalifitseerumise läbivaatamist käsitlevate avalike suuniste muudetud lisades](#).

osaleda soovivate ühtse järelevalvemehhanismi väliste tütarettevõtjate pädevatele asutustele eesmärgiga vastu võtta ühisotsus. Ühine järelevalverühm teavitab ka ühtset kriisilahendusnõukogu, edastades grupi heakskiidetud finantslepingud ja nende muudatused, et oleks võimalik hinnata mõju grupi kriisilahenduskõlblikkusele.

Seejärel tehakse lõplik otsus.

4.8.4 Väärtpaberistamisega seotud riski ülekandmise jälgimine

Kapitalinõuete määruse artiklid 244, 245 ja 250

Kapitalinõuete direktiivi artikli 98 lõige 3

EBA suunised krediidiriski olulise osa ülekandmise kohta (EBA/GL/2014/05)

EBA suunised väärtpaberistamise tehingute jaoks kaudse toetuse pakkumise kohta (EBA/GL/2016/08)

Kapitalinõuete määruuses kehtestatakse tingimused, mille kohaselt võetakse arvesse väärtpaberistamise tehingu algatanud krediidasutuse teostatud riski olulise osa ülekandmist. Arvessevõtmise protsessi täpsustatakse EBA suunistes krediidiriski olulise osa ülekandmise kohta.

Väärtpaberistamise tehingu algatajad, kes on algatanud või kavatsevad algatada sellise väärtpaberistamise tehingu struktureerimise, mille puhul neil on kavas:

- võtta riski olulise osa ülekandmist arvesse kooskõlas kapitalinõuete määruse artikli 244 lõikega 2 või artikli 245 lõikega 2, või
- taotleda luba kooskõlas kapitalinõuete määruse artikli 244 lõikega 3 või artikli 245 lõikega 3,

peaksid teatama EKP-le oma kavatsusest vähemalt kolm kuud enne tehingu eeldatavat lõppkuupäeva kooskõlas [EKP avalike suunistega krediidiriski olulise osa ülekandmise arvessevõtmise kohta](#). Väärtpaberistamise tehingu algatajad peavad esitama ka dokumentide lõplikud versioonid hiljemalt 15 päeva jooksul pärast tehingu lõppkuupäeva.

Ühine järelevalverühm hindab esitatud dokumentide põhjal tehingut ja kolmandatele isikutele üle kantud krediidiriski. Ta võib ka paluda krediidasutusel esitada muid tehingu hindamiseks vajalikke andmeid, näiteks konkreetse tehingu eritunnused.

Kuna riski olulise osa ülekandmise tingimused peavad olema täidetud kogu väärtpaberistamise tehingu vältel, vaatab EKP pidevalt läbi kõik väärtpaberistamise tehingud, mille puhul tehingu algataja kohaldab riski olulise osa ülekandmist, et kindlaks määrata tehingu algatanud krediidasutuse kapitalinõuded. Kui tehingu algatanud krediidasutus kasutab riski olulise osa ülekandmise tõendamiseks kapitalinõuete määruse artikli 244 lõikes 2 või artikli 245 lõikes 2 kirjeldatud kvantitatiivseid teste, tuleb EKP-l teha eraldiseisev otsus ainult juhul, kui väärtpaberistamise tehing ei vasta enam riski olulise osa ülekandmise tingimustele ja tehing lükatakse tagasi.

Kui väärtpaberistamise tehingu algataja taotleb heakskiitu vastavalt kapitalinõuete määruse artikli 244 lõikele 3 või artikli 245 lõikele 3, võetakse riski olulise osa ülekandmist arvesse alles pärast seda, kui EKP on vastu võtnud sellekohase eraldiseisva otsuse.

Kapitalinõuete määruse artikli 250 lõikes 1 sätestatakse väärtpaberistamise kaudse toetuse üldine keeld, mis kehtib tehingu algatajast krediidasutustele, kes on kohaldanud kapitalinõuete määruse artikli 247 lõikeid 1 ja 2 või müünud instrumente oma kauplemisportfelli, mistõttu nad ei pea enam hoidma omavahendeid nimetatud instrumentidega seotud riskide katteks ega tohi investorile tekkiva võimaliku või tegeliku kahju vähendamiseks toetada väärtpaberistamist määral, mis ületab nende lepingulisi kohustusi.

Väärtpaberistamise tehingute jaoks kaudse toetuse pakkumist käsitlevates EBA suunistes esitatakse üksikasjad tehingute kohta, mis ületavad sponsorist või väärtpaberistamise tehingu algatajast krediidasutuse lepingulisi kohustusi. Olulised krediidasutused peavad EKPd sellistest tehingutest teavitama kooskõlas [EKP suunistega, mis käsitlevad teavet tehingute kohta, mis ületavad sponsorist või väärtpaberistamise tehingu algatajast krediidasutuse või investeerimisühingu lepingulisi kohustusi määruse \(EL\) nr 575/2013 artikli 248 lõike 1 kohaselt](#).

Olulistelt krediidasutustelt saadud teadetele tuginedes peab ühine järelevalverühm:

- kaudsest toetusest teatanud krediidasutuse puhul kontrollima, et asjaomasel asutusel oleks omavahendeid vähemalt kõikide väärtpaberistatud riskipositsioonide katteks selliselt, nagu neid ei oleks väärtpaberistatud (kapitalinõuete määruse artikli 250 lõige 5);
- kaudse toetuse puudumisest teatanud krediidasutuse puhul kontrollima krediidasutuse tehtud hinnangut ja mittenõustumise korral koostama järelevalveotsuse eelnõu.

Kui krediidasutus on andnud kaudset toetust rohkem kui ühel juhul, võib EKP kapitalinõuete direktiivi artikli 98 lõike 3 kohaselt võtta täiendavaid meetmeid, näiteks keelata edaspidi riski olulise osa ülekandmise.

4.8.5

ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja asutamise nõue

[Kapitalinõuete direktiivi artikkel 21b](#)

[EBA suunised direktiivi 2013/36/EL artikli 21b alusel ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja moodustamise künnise ja muude menetluslike aspektide seire kohta \(EBA/GL/2021/08\)](#)

[EBA arvamus kapitalinõuete direktiivi artikli 21b alusel ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja moodustamise ja rakendamise kohta \(EBA/Op/2022/12\)](#)

[Korduma kippuvad küsimused ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja asutamise nõude kohta](#)

Direktiivi 2013/36/EL artikli 21b kohaselt peavad kolmanda riigi konsolideerimisgrupi tütarettevõtjatena ELis tegutsevad pangad ja investeerimisühingud asutama ühise ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja. Nõue kehtib juhul, kui kolmanda riigi konsolideerimisgruppi kuuluvad kaks või enam ELis moodustatud finantsasutust (pangad ja investeerimisühingud), kelle varad (sealhulgas kolmanda riigi konsolideerimisgruppi kuuluvate ELis asuvate filiaalide varad) kokku moodustavad vähemalt 40 miljardit eurot.

Enamikul juhtudel toob ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja moodustamine kaasa kolmanda riigi konsolideerimisgrupi teatava restruktureerimise. Näiteks võib olla vaja muuta kontrollisüsteemi (loa taotlemine olulise osaluse omandamise menetluse kaudu) või asutada uus emaettevõtja. Segafinantsvaldusettevõtja puhul sätestatakse kapitalinõuete direktiivi viimases läbivaadatud versioonis (CRD V) uus heakskiitmise nõue (CRD artikkel 21a). Krediidasutuste suhtes kohaldatakse asjakohast tegevusloamenetlust kooskõlas kapitalinõuete direktiivi (CRD V) artiklitega 8 või 8a

ning investeerimisühingute suhtes kooskõlas direktiivi 2014/65/EL artikli 5 lõikega 1. Lähemat teavet leiab [EKP pangandusjärelevalve veebilehe tegevuslubade rubriigist](#).

Kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artikli 21b punktiga 2 võivad pädevad asutused lubada moodustada kaks ELis vahelülina tegutsevat emaettevõtjat, kui nad teevad kindlaks, et:

- üheainsa ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja asutamine oleks vastuolus tegevuste eraldatuse kohustusliku nõudega, mis on kehtestatud selle kolmanda riigi õigusnormidega või järelevalvet tegeva asutuse poolt, kus asub kolmanda riigi konsolideerimisgrupi põhiemaettevõtja peakontor, või
- üheainsa ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja asutamine muudaks kriisilahenduskõlblikkuse vähem tõhusaks kui kahe ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja puhul lähtuvalt hinnangust, mille on andnud ELis vahelülina tegutseva emaettevõtja pädev kriisilahendusasutus.

Selle erandi kohaldamiseks peavad järelevalve alla kuuluvad üksused ühendust võtma asjaomase järelevalveasutusega.

4.8.6 Muud ametlikud loataotlused ja teated

SSMi määrus

Kapitalinõuete direktiiv

Lisaks eespool nimetatud ametlikele loataotlustele ja teadetele on kapitalinõuete määruses ja direktiivis käsitletud mitmeid olukordi, mil EKP peab olulise krediitdiasutuse loataotlusele või teate esitamisele vastama või vastu võtma seonduva otsuse. Ühtlasi on ametlike loataotluste ja teadete tingimused reguleeritud ainult siseriiklike õigusaktidega. See eeldab EKP vastust või otsust juhul, kui taotlused või teated on seotud EKP pädevusse kuuluvate valdkondadega ning toetavad järelevalvefunktsiooni kooskõlas ELi õigusaktidega. Üldjuhul vastutavad kogu protsessi teostamise eest ühised järelevalverühmad.

Olulise krediitdiasutuse taotluse korral hindab ühine järelevalverühm, kas loataotlus on kooskõlas asjakohaste õigusaktidega ning sisaldab kõiki nõuetekohaseid andmeid ja dokumente. Vajaduse korral palutakse krediitdiasutusel esitada täiendavat teavet. Seejärel hindab ühine järelevalverühm, kas kapitalinõuete määruses, SSMi määruses ja raammääruses ning siseriiklikes õigusaktides sätestatud asjakohased kriteeriumid on täidetud. Keerulistel juhtudel pakuvad tuge EKP horisontaalsed ja eriteadmisi omavad funktsioonid. Lõpliku otsusega võidakse loataotluse heakskiitmisele kehtestada tingimusi ja/või kohustusi.

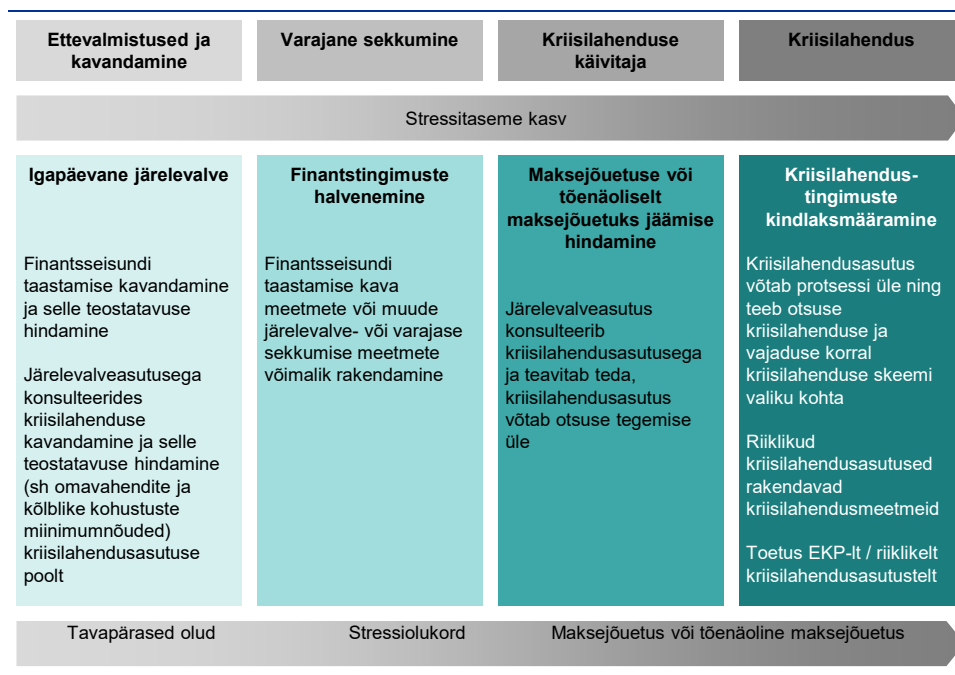
4.9 Kriisiolukordade ennetamine ja juhtimine

EKP kriisiennetus- ja kriisijuhtimisraamistik edendab õigeaegset ja tõhusat kriisidele reageerimist ning võimaldab asjakohast teabevahetust nii enne kriisi, kriisi ajal kui ka pärast seda. Ühtlasi võimaldab raamistik õigeaegset otsuste tegemist kriisiolukordades ja pangagruppide võimaliku kriisilahenduse ajal. Kriisijuhtimisraamistik hõlmab mitmeid etappe sõltuvalt konkreetse krediitdiasutuse

olukorrast. Raamistikus käsitletakse erinevaid teemasid, mis ulatuvad pideva järelevalve raames kriisivalmisoleku tagamisest kuni osaluseni pankade maksejõuetuks kuulutamise otsuste tegemisel. EKP rolli vähem oluliste krediidasutuste kriisijuhtimises kirjeldatakse jaos 5.4.

Joonis 16

Kriisiennetus- ja kriisijuhtimisraamistik

4.9.1 Ühiste järelevalverühmade ülesanded

Kriisiennetuse ja -juhtimise eest erinevates etappides vastutavad ühised järelevalverühmad tihedas koostöös ärimudelite, kapitali ja kriiside osakonnaga. Osakonna kaasamise ulatus sõltub olulise krediidasutuse olukorrast.

Osakonna kriisiüksus pakub ühistele järelevalverühmadele kogu protsessi vältel eksperditeadmisi ja jagab kogemusi muu hulgas kohaldatavas õigusraamistikus kehtestatud protsesside, kriisiolukordade varajase tuvastamise ning finantsseisundi taastamise kavade hindamise ja rakendamise kohta; samuti annab osakond nõu kriisilahendusega seotud teemadel. Järgmistes jagudes kirjeldatakse kriisiolukordade ennetamise ja juhtimise eri etappe.

4.9.2

Finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse ettevalmistamine

Finantsseisundi taastamise kavandamine

SSMi määruse artiklid 3–5, 9, 13, 16, 18 ja 30

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artiklid 5–9, 10–18, 27–30 ja 32

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 74 ja 104

EBA suunised varajase sekkumise meetmete kasutamise käivitajate kohta (EBA/GL/2015/03)

EBA suunised konsolideerimisgrupi finantstoetuse andmise tingimuste kohta (EBA/GL/2015/17)

Vastastikuse mõistmise memorandum koostöö ja teabevahetuse kohta ühtse kriisilahendusnõukogu ja EKP vahel

Tavapärase tegevuse käigus on EKP ülesandeks – mida täidavad ühised järelevalverühmad kriisijuhtimisraamistiku kontekstis – tagada muu hulgas, et olulised krediidasutused koostavad finantsseisundi taastamise üksikasjalikud kavad, mida ajakohastatakse vähemalt kord aastas ning milles nähakse ette meetmed krediidasutuse finantsseisundi taastamiseks selle märkimisväärse halvenemise korral. Ühised järelevalverühmad analüüsivad ja vaatavad läbi finantsseisundi taastamise kavasad, keskendudes eelkõige olemasolevate finantsseisundi taastamisvõimaluste usaldusväärsusele ja teostatavusele ning üldisele taastamissuutlikkusele. Finantsseisundi taastamise kavandamise raames on EKP-l õigus nõuda järelevalve alla kuuluvalt üksuselt finantsseisundi taastamise läbivaadatud kava esitamist lühikese aja jooksul (kuni kolm kuud), kui kavas tuvastatakse olulisi puudujääke. Kui läbivaadatud kavas ei ole EKP tuvastatud olulisi puudujääke või takistusi kõrvaldatud, võib EKP nõuda krediidasutuselt konkreetsete muudatuste tegemist. Kui muudatused ei lahenda tuvastatud probleeme asjakohasel viisil, võib EKP anda krediidasutusele ülesande kindlaks teha, mida asutus saaks oma äritegevuses muuta, et suurendada kriisiolukorrast taastumise võimet.

Pideva järelevalve käigus jälgib ühine järelevalverühm kogu aeg järelevalve alla kuuluva üksuse finantsolukorda ja kontrollib finantsseisundi taastamise näitajate võimalikku halvenemist ning eskaleerimisprotsesside õigeaegset ja nõuetekohast aktiveerimist kriisiolukorra tekkides.

Osakond pakub ühistele järelevalverühmadele asjatundlikku tuge finantsseisundi taastamise kavade hindamisel ja järelemeetmete võtmisel, näiteks koostades horisontaalseid valdkondi puudutavate suuniste kavandeid ja tehes võrdlusanalüüse.

Kriisilahendusega seotud konsultatsioonid

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artikkel 15

Kriisilahendusnõukogu konsulteerib igal aastal EKPga ametlikult esialgsete kriisilahenduskavade ja kriisilahenduskõlblikkuse hindamise küsimustes. Ühised järelevalverühmad viivad läbi asjakohased hindamised ning ärimudelite, kapitali ja kriiside osakond pakub eksperdituge. Ühised järelevalverühmad jagavad Ühtse Kriisilahendusnõukoguga ka asjakohast teavet kriisilahenduskavade ja kriisilahenduskõlblikkuse hindamise kohta kooskõlas EKP ja Ühtse Kriisilahendusnõukogu vahel sõlmitud [vastastikuse mõistmise memorandumiga](#). Ühtlasi suhtlevad EKP ja kriisilahendusnõukogu ka mitteametlikult, näiteks kriisilahenduse kolleegiumites, kus osaleb ka EKP. Peale selle konsulteerib Ühtne Kriisilahendusnõukogu EKPga seoses ettepanud eelsissemaksetega, mida olulised krediidasutused peavad ühtsesse kriisilahendusfondi tasuma. Kui ühtse kriisilahendusfondi kasutatavad finantsvahendid moodustavad vähemalt 1% kõigi osalevate liikmesriikide krediidasutuste tagatud hoiustest, ei pea EKPga tingimata konsulteerima igal aastal, vaid ainult juhul, kui on vaja koguda täiendavaid

eelsissemakseid. EKP vastus ametlikule konsultatsioonile põhineb ühiste järelevalverühmade hinnangul.

4.9.3 Finantstingimuste halvenemise tuvastamine

Finantstingimuste halvenemine

Kui tuvastatakse finantstingimuste halvenemine, määrab ühine järelevalverühm kindlaks asjakohase järelevalvemeetme ja tugevdab krediitiasutuse järelevalvet (nt teeb täiendavaid erianalüüse, annab loa teha kohapealseid kontrole, suurendab teabe- ja andmenõuete arvu jne). Kui ühine järelevalverühm tuvastab krediitiasutuse finantsseisundi märkimisväärse halvenemise lühikese aja jooksul või järk-järgult, kuid selge suundumusega, tihenevad koostöö ja teabevahetus ühise järelevalverühma ning kriisijuhtimise osakonna vahel. Riiklikud pädevad asutused on kaasatud ühiste järelevalverühmade kaudu.

Võttes arvesse kohaldatavaid seadusi ja institutsioonidevahelisi kokkuleppeid, nagu EKP ja Ühtse Kriisilahendusnõukogu vaheline vastastikuse mõistmise memorandum, teavitab EKP Ühtset Kriisilahendusnõukogu asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse/pangagrupi finantstingimuste olulisest halvenemisest ning vahetab Ühtse Kriisilahendusnõukogu ja sisemiste kriisilahendusmeeskondadega arvamusi ja teavet.

Kriisiolukorras asjakohaste minimaalsete likviidsusandmete kogumiseks võib kasutada spetsiaalset likviidsuse jälgimise vormi. Alates 2023. aasta septembrist peavad järelevalve alla kuuluvad üksused esitama vormi EKP-le kord nädalas. Lisaks järelevalvealasele likviidsusvormile töötasid EKP ja Ühtne Kriisilahendusnõukogu välja ühise likviidsusvormi, mida katsetati krediitiasutustes esimest korda 2023. aasta oktoobris. Ühine vorm on peaaegu identne järelevalvealase likviidsusvormiga. Kui testimine osutub edukaks, asendab see järelevalvealase likviidsusvormi.

Varajase sekkumise vajadus

Kui ühine järelevalverühm tuvastab, et finantsolukord halveneb jätkuvalt, kehtivad varajase sekkumise tingimused ja seega kaalutakse varajase sekkumise meetmete võtmist. Seoses sellega süveneb ka koostöö ja teabevahetus ühise järelevalverühma ning ärimudelite, kapitali ja kriiside osakonna vahel. Koostöö kriisilahendusnõukoguga tiheneb vastavalt vastastikuse mõistmise memorandumile. Ühine järelevalverühm koos ärimudelite, kapitali ja kriiside osakonnaga annab sisemisele kriisilahendusmeeskonnale kogu kättesaadava teabe, mida on vaja kriisilahenduskava ajakohastamiseks ja krediitiasutuse võimaliku kriisilahenduse ettevalmistamiseks. Kui järelevalve alla kuuluv üksus on esindatud euroalavälistes liikmesriikides või kolmandates riikides, tagatakse teabevahetus järelevalvekolleegiumite või muude samalaadsete organitega.

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artikkel 27

Ühtse kriisilahenduskorra määruse artiklid 13 ja 20

Vastastikuse mõistmise memorandum koostöö ja teabevahetuse kohta ühtse kriisilahendusnõukogu ja EKP vahel

Krediidiasutuse maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks tunnistamise põhjused

Kui krediidiasutus on ühise järelevalverühma hinnangul tõsisest raskustest või tema maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks tunnistamine on põhjendatud, teevad ühine järelevalverühm ning ärimudelite, kapitali ja kriiside osakond ettepaneku moodustada spetsiaalne kriisihjemeeskond, kes tegutseb koordineerimis- ja otsustusfoorumina. Kriisihjemeeskonna kutsuvad kokku EKP järelevalvenõukogu esimees ja aseesimees. Kui EKP leiab, et krediidiasutus tuleb lugeda maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks, konsulteeritakse eelnevalt ka Ühtse Kriisilahendusnõukoguga.

Koostöö vastuvõtva riigi järelevalveasutustega toimub järelevalvekolleegiumite või muude samalaadsete organite kaudu. Kui järelevalve alla kuuluv üksus tunnistatakse maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks, teavitatakse sellest kooskõlas õigusraamistikuga nõuetekohaselt Ühtset Kriisilahendusnõukogu, vastuvõtva riigi asjakohaseid pädevaid ja kriisilahendusasutusi, ministeeriumeid, keskpanku ja hoiuste tagamise skeeme.

Süsteemse kriisi korral kutsutakse kokku kõrgetasemeline seirerühm, kelle ülesandeks on jälgida ja tuvastada võimalikke likviidsuse ja maksevõimega seotud raskusi, mis tekivad korraga mitmel olulisel ja vähem olulisel krediidiasutusel.

Kriisilahendus

Kriisilahenduse puhul on peamisteks otsustajateks kriisilahendusasutused, st Ühtne Kriisilahendusnõukogu ja riiklikud kriisilahendusasutused. EKP-I (st ühistel järelevalverühmadel ning ärimudelite, kapitali ja kriiside osakonnal) on sealjuures enamasti nõuandev roll. Kui krediidiasutus on tunnistanud maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks, kooskõlastab ärimudelite, kapitali ja kriiside osakond Euroopa pangandusjärelevalve raames Ühtse Kriisilahendusnõukogu ja riiklike kriisilahendusasutuste nõustamist kriisilahenduse etapis ja võtab vajalikke järeelmeetmeid, nt annab tegevusloa sildpangale ja tühistab vajaduse korral krediidiasutusele varem antud tegevusloa. Ühine järelevalverühm võib anda täiendavat nõu selle kohta, milline võib olla erinevate kriisilahendusvõimaluste mõju panga ärimudelile. Ärimudelite, kapitali ja kriiside osakond kooskõlastab mis tahes suhtlust Ühtse Kriisilahendusnõukogu ja riiklike kriisilahendusasutustega.

4.10

Järelevalvemeetmed, jõustamismeetmed ja sanktsioonid

SSMi raammääruse artikkel 124

Selleks et täita EKP-le ühtse järelevalvemehhanismi määrusega pandud ülesandeid, on EKP käsutuses ulatuslikud järelevalvevahendid, et käsitleda järelevalve alla kuuluvate üksuste järelevaatamise käigus tuvastatud asjakohaseid probleeme. Järelevalvevahendite osana võib EKP otsustada kohaldada probleemide käsitlemiseks üht või mitut järgmistest meetmetest:

1. võtta järelevalvemeetmeid;
2. kehtestada vahetult jõustamismeetmeid või teha riiklikele pädevatele asutustele ülesandeks kasutada enda jõustamisvolitusi;
3. määrata halduskaristusi või nõuda riiklikelt pädevatelt asutustelt sanktsioonidega seotud menetluste alustamist.

Kõik need meetmed, millel on erinevad eesmärgid, on omavahel ühilduvad ja neid võib kasutada paralleelselt või järjestikku sõltuvalt konkreetse juhtumi asjaoludest.

4.10.1 Järelevalvemeetmed

SSMi määruse artikli 9 lõige 1 ja
artikkel 16

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 64

Ilma et see piiraks EKP-le antud muude volituste rakendamist, on EKP-I õigus nõuda osalevate liikmesriikide olulistelt krediitiasutustelt, finantsvaldusettevõtjatelt või segafinantsvaldusettevõtjatelt ja mitteosalevates liikmesriikides asutatud olulistelt filiaalidelt varases etapis vajalike meetmete võtmist, kui: i) on rikutud usaldatavusnõudeid; ii) EKP-I on tõendeid, et selline rikkumine toimub järgmise 12 kuu jooksul või iii) krediitiasutuse rakendatud kord, strateegiad, juhtimine, organistatsiooni kultuur, protsessid ja mehhanismid ning tema omavahendid ja likviidsus ei taga tema riskide usaldusväärset juhtimist ega katmist.

Seoses sellega on SSMi määruses kehtestatud võimalikud järelevalvemeetmed (nende loetelu ei ole ammendav), mida EKP võib võtta. EKP võib võtta ka muid meetmeid, kasutades liikmesriikide ja vahetult kohaldatavates ELi õigusaktides (eelkõige ELi määrustes) sätestatud volitusi.

Järelevalvemeetmete eesmärk on tagada, et järelevalve alla kuuluvad pangad võtaksid varajases etapis vajalikke meetmeid usaldatavusnõuete täitmata jätmise või mittetäitmise ohu käsitlemiseks. Neid meetmeid saab võtta EKP otsustena (mille võtab vastu järelevalvenõukogu/EKP nõukogu asjaomaste EKP tegevusharude ettepanekul) või tegevusjuhistena (mida asjaomased EKP tegevusharud võtavad väljaspool ametlikku otsustamismenetlust). Võimalikke järelevalvemeetmeid määravad kindlaks ja hindavad ühised järelevalverühmad, kes teevad otsest järelevalvet krediitiasutuste üle ja/või EKP tegevusharud, kes vastutavad konkreetsete järelevalveprotsesside eest. Sealjuures võtavad nad arvesse meetmete tõhusust (st juhtorganite ja muude asjaomaste töötajate teadlikkuse, suutlikkuse ja usaldusväärsuse taset) ja proportsionaalsust ning teevad ettepaneku kõige asjakohasema(te) meetme(te) kohta, et tagada mõistliku aja jooksul järelevalve alla kuuluva üksuse turvalisus ja usaldusväärsus. Järelevalvemeetmed hõlmavad näiteks järelevalve alla kuuluvatele üksustele esitatavaid nõudeid hoida täiendavaid omavahendeid, esitada kava nõuetele vastavuse taastamiseks, tugevdada juhtimiskorda, -protsesse ja -strateegiaid, kohaldada konkreetset eraldiste moodustamise korda või varade käsitlemist omavahendite nõuete alusel, piirata muutuvtasu osakaalu, kasutada puhaskasumit omavahendite tugevdamiseks, piirata või keelata ära väljamakseid aktsionäridele või täiendava esimese taseme omavahenditesse kuuluvate instrumentide omanikele, piirata krediitiasutuste äritegevust, operatsioone või võrgustikku ning nõuda sellise tegevuse lõpetamist,

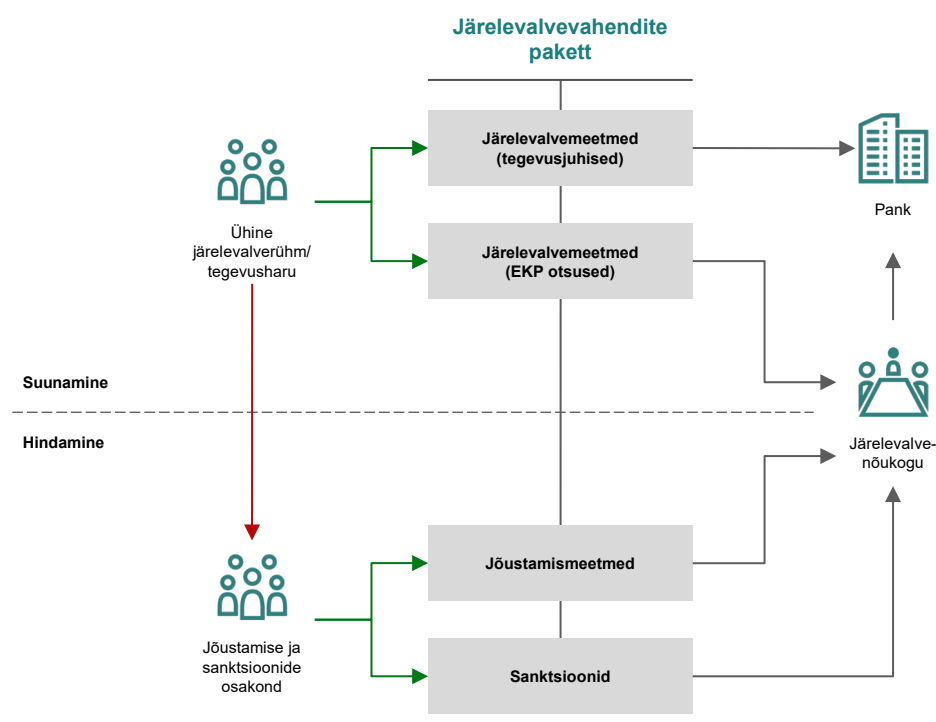
mis ohustab ülemääraselt asjaomase krediidasutuse usaldusväärsust. Ühtlasi valivad ühised järelevalverühmad ja/või teised EKP tegevusharud asjakohaste järelevalvemeetmete rakendamiseks kasutatava(d) vahendi(d) (st tegevusjuhised või ametlik EKP otsus).

Kui järelevalve alla kuuluvad üksused ei võta vajalikke meetmeid õigeaegselt ja järelevalveasutuse sekkumist põhjendav olukord püsib, võetakse täiendavaid järelevalvemeetmeid.

Kui faktidest/olukorrast lähtuvalt on õigustatud ka jõustamisvolituste kasutamine ja/või sanktsioonide kehtestamine, saab vastavaid protsesse teostada paralleelselt.

Joonis 17

Ülesannete jaotus jõustamise ja sanktsioonide osakonna ning ühiste järelevalverühmade vahel

4.10.2

Jõustamismeetmed

[SSMi määruse artikkel 9](#)

[SSMi raammääruse artiklid 25–35 ja 129](#)

[Nõukogu määrus \(EÜ\) nr 2532/98 Euroopa Keskpanka volituste kohta rakendada sanktsioone](#)

Jõustamismeetmete eesmärk on panna järelevalve alla kuuluvaid üksusi järgima usaldatavusnõudeid, mis on sätestatud määruses, ELi direktiivi rakendavas siseriiklikus õigusaktis või otsuses. Juhul kui järelevalveotsused on adresseeritud konkreetsetele isikutele, võib asjakohaseid jõustamismeetmeid kohaldada ka nende isikute suhtes.

4.10.3 Otseselt kohaldatavad EKP jõustamismeetmed

Perioodilised karistusmaksed

EKP saab otseselt kohaldada rahalisi täitemeetmeid ehk perioodilisi karistusmaksed. Perioodiliste karistusmaksete eesmärk ei ole siiski järelevalve alla kuuluvat isikut karistada. Neid rakendatakse EKP otsuse või määruse rikkumise toimumise ajal eesmärgiga panna asjaomane järelevalve alla kuuluv isik täitma kehtestatud kohustusi.

Perioodilisi karistusmaksed saab kehtestada olulistele krediidasutustele ja ka vähem olulistele krediidasutustele juhul, kui neile on asjaomase EKP otsuse või määrusega pandud EKP suhtes kohustusi. Karistusmaksed peavad olema tõhusad ja proportsionaalsed. Kogusumma, mille järelevalve alla kuuluv üksus võib olla kohustatud perioodilise karistusmaksena tasuma, põhineb päevade arvul, mis mööduvad seni, kuni ta täidab täielikult asjaomast EKP otsust või määrust. Perioodilisi karistusmaksed võib määrata maksimaalselt kuueks kuuks alates asjakohases otsuses või määruses sätestatud kuupäevast. Karistusmaksete ülempiir on 5% asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse keskmisest päevakäibest rikkumise iga päeva kohta.

Avaldamine

EKP määratud perioodilised karistusmaksed avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel. Avaldamist on siiski võimalik anonüümistada või edasi lükata, i) kui avaldamine ohustaks finantsturgude stabiilsust või käimasolevat kriminaaluurimist või ii) kui avaldamine põhjustaks niivõrd, kuivõrd seda on võimalik kindlaks teha, asjaomasele isikule ebaproportsionaalset kahju.

Muud EKP käsutuses olevad otseselt kohaldatavad vahendid

EKP-le on kehtiva õigusraamistiku alusel antud ainuüksi oma ülesannete täitmise eesmärgil kõik volitused ja kohustused, mis on ka riiklikel pädevatel asutustel asjakohase ELi õiguse kohaselt. Eelkõige võib EKP asjakohase ELi õiguse pideva rikkumise korral vahetult kohaldada samu meetmeid, mida võtavad vastava ELi õiguse alusel riiklikud pädevad asutused ning mida asjakohaseid ELi direktiive kohaldatavates riigisiseses õigusaktides loetakse jõustamismeetmeteks. Kehtivale ELi õigusele tuginedes on jõustamismeetmete üheks peamiseks allikaks kapitalinõuete direktiiv. Näiteks võib olenevalt kapitalinõuete direktiivi riigisisesest rakendamisest lisada sellesse kategooriasse ka keelustamiskorraldused.

Kaudselt kohaldatavad EKP jõustamismeetmed

Kui SSMi määrusega ei ole EKP-le antud asjaomaseid jõustamisvolitusi, võib EKP oma ülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses anda riiklikele pädevatele asutustele juhiseid, et nad kasutaksid neile riigisiseste õigusaktidega (mis ei kohalda asjakohaseid ELi direktiive) antud jõustamisvolitusi kõnealustes õigusaktides sätestatud tingimustel ja nendega kooskõlas.

4.10.4

Sanktsioonid

SSMi määruse artiklid 9 ja 18

SSMi raammääruse artiklid 120–137

Nõukogu määrus (EÜ) nr 2532/98
Euroopa Keskpannga volituste kohta
rakendada sanktsioone

Sanktsioonide eesmärk on karistada järelevalve alla kuuluvat üksust usaldatavusnõuete täitmata jätmise eest ning ära hoida järelevalve alla kuuluva üksuse, selle juhtide ja kogu pangandussüsteemi tulevase rikkumisi. Sanktsioonimenetlust saab algatada nii rikkumise toimumise ajal kui ka pärast seda, kui rikkumine on lõppenud, järgides seejuures aegumistähtaega. EKP-le on antud volitused määrata halduskaristusi SSMi määruse artikli 18 alusel.

Sanktsioonide kehtestamise volituste jaotus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel

EKP võib kehtestada rahalisi karistusi olulistele krediidasutustele, kes rikuvad otseselt kohaldatavat ELi õigust, sealhulgas EKP otsuseid või määrusi. EKP võib kehtestada sanktsioone ka vähem olulistele krediidasutustele EKP määruste või otsuste rikkumise eest ning panna neile teatud kohustusi EKP suhtes.

Kui olulised krediidasutused rikuvad ELi direktiive kohaldavaid riigisiseseid õigusakte või rikkumise on toime pannud füüsiline isik või kui tuleb kehtestada mitterahaline karistus, võib EKP nõuda riiklikult pädevalt asutuselt asjakohase menetluse alustamist. Riiklik pädev asutus viib menetluse läbi ja teeb otsuse määratava karistuse kohta kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega.

Sõltumatu uurimisüksus

Selleks et tagada usaldatavusnõuete ja neil põhinevate otsuste täitmine, on EKP jõustamise ja sanktsioonide osakonnas moodustatud sõltumatu uurimisüksus.

Üksuse ülesanne on uurida otseselt kohaldatava ELi õiguse, sealhulgas EKP järelevalveotsuste või -määruste väidetavaid rikkumisi, mille on toime pannud olulised krediidasutused.

Sõltumatu uurimisüksus teeb uurimisi, annab olulistele krediidasutustele õiguse olla ära kuulatud ja esitab järelevalvenõukogule ettepaneku otsuse lõpliku eelnõu kohta, kui ta leiab, et krediidasutusele tuleks määrata halduskaristus.

Kui sanktsioone tuleb kehtestada liikmesriigi tasandil (st ELi direktiive kohaldavate riigisiseste õigusaktide rikkumise korral, füüsilise isiku toime pandud rikkumise korral

või kui tuleb kehtestada mitterahaline karistus), koostab sõltumatu uurimisüksus ettepaneku EKP otsuse lõpliku eelnõu kohta, milles tehakse riiklikule pädevale asutusele ülesandeks alustada menetlust.

Uurimine

Kui sõltumatut uurimisüksust teavitatakse kahtlustatavast rikkumisest, on tal õigus algetada uurimine. Selleks võib üksus kasutada EKP-le SSMi määrusega antud volitusi, st nõuda dokumentide esitamist, uurida raamatupidamis- ja muid dokumente, nõuda selgitusi ning teha intervjuusid ja kohapealseid kontrolle. Samuti võib sõltumatu uurimisüksus anda riiklikele pädevatele asutustele juhiseid kasutada oma uurimisvolitusi riigisisises õiguses sätestatud tingimustel.

Kättesaadavate tõendite alusel hindab sõltumatu uurimisüksus, kas võimaliku rikkumise kohta on olemas põhjendatud kahtlus. Menetlus lõpetatakse, kui üksus jõuab järeldusele, et rikkumist ei ole toimunud või tõendid ei ole veenvad.

Ära kuulamine

Kui sõltumatu uurimisüksus on uurimise lõpetanud, võib ta algetada sanktsioonimenetluse, saates asjaomasele järelevalve alla kuuluvale üksusele teatise esitatavate vastuväidete kohta. Järelevalve alla kuuluval üksusel on võimalus esitada märkusi teatises toodud faktide, sõltumatu uurimisüksuse tõstatatud vastuväidete ja kavandatava karistuse suuruse kohta. Sõltumatu uurimisüksus võib kutsuda järelevalve alla kuuluva üksuse ka suulisele ära kuulamisele.

EKP kehtestatavad sanktsioonid

EKP võib määrata rahalisi karistusi, mis vastavad kuni kahekordsele kasumile, mida saadi rikkumise tulemusel, või kuni kahekordsele kahjumile, mida välditi rikkumise tulemusel, või kuni 10%-le olulise järelevalve alla kuuluva üksuse eelneva majandusaasta kogukäibest.

Karistussumma suuruse kindlaksmääramisel kohaldab EKP [juhendit rahaliste halduskaristuste määramise meetoodika kohta](#). Kohaldatavad karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Avaldamine

EKP määratud halduskaristused avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel. Avaldamist on siiski võimalik anonüümistada või edasi lükata, i) kui avaldamine ohustaks finantsturgude stabiilsust või käimasolevat kriminaaluurimist ja ii) kui avaldamine põhjustaks niivõrd, kuivõrd seda on võimalik kindlaks teha, asjaomasele isikule ebaproportsionaalset kahju.

4.10.5 Rikkumisest teavitamise mehhanism

SSMi määruse artikkel 23

SSMi raammääruse artiklid 36–38

EKP on välja töötanud rikkumisest teavitamise mehhanismi, mis võimaldab kõigil, kellel tekib heas usus kahtlus, et järelevalve alla kuuluv üksus või pädev asutus on rikkunud asjakohast ELi õigust, teavitada sellest EKPd. Rikkumisest teavitamist käsitletakse kaitse all oleva teatena, st nii teate esitanud isiku kui ka väidetavalt rikkumise toimepanemise eest vastutava isiku isikuandmeid kaitstakse kooskõlas kehtivate konfidentsiaalsus- ja andmekaitsevenõuetega, mis on sätestatud määruses (EÜ) nr 45/2001. Kaitse all oleva teate esitanud isiku identiteeti ei avaldata ilma isiku eelneva selgesõnalise nõusolekuta, välja arvatud juhul, kui avaldamine on nõutav kohtu korraldusel juhtumi edasise uurimise või järgneva kohtumenetluse eesmärgil.

Rikkumisteate esitamine

Euroopa pangandusjärelevalve raames saab rikkumisteateid esitada mitmel viisil.

1. EKP pangandusjärelevalve veebilehel on selleks eraldi [vorm](#), mis edastatakse otse jõustamise ja sanktsioonide osakonnale. EKP-le võib väidetavast rikkumisest teatada ka muude kanalite kaudu (nt kirja teel).
2. Ka riiklikel pädevatel asutustel on sisse seatud mehhanismid väidetavate rikkumiste teadete vastuvõtmiseks.

EKP pädevusse kuuluvad teated oluliste krediidasutuste kohta seoses asjakohaste ELi õigusaktide või ELi direktiive kohaldavate riigisiseste õigusaktide väidetavate rikkumistega EKP-le antud järelevalveülesannetega seotud valdkondades. Ühtlasi tegeleb EKP vähem olulisi krediidasutusi puudutavate teadetega seoses EKP määruste või otsuste (millega pannakse vähem olulistele krediidasutustele EKP suhtes kohustusi) väidetavate rikkumistega.

Riiklike pädevate asutuste ülesanne on käsitleda teateid vähem oluliste krediidasutuste muude väidetavate rikkumiste kohta, mis ei ole juhtumid, mil rikutakse EKP määrusi või otsuseid, millega pannakse vähem olulistele krediidasutustele EKP suhtes kohustusi.

EKP ja riiklikud pädevad asutused edastavad vastastikku üksteisele teateid olenevalt sellest, kelle pädevusvaldkonda need kuuluvad. Sealjuures ei avaldata teate esitanud isiku identiteeti ilma isiku eelneva selgesõnalise nõusolekuta. Ühtlasi vahetavad EKP ja riiklikud pädevad asutused omavahel infot vastastikku edastatud teadetega seotud järelmeetmete tulemuste kohta.

Rikkumisteade hindamine ja järelmeetmed

EKP pädevusse kuuluvaid teateid hindab jõustamise ja sanktsioonide osakond, kes edastab teates esitatud andmed vajaduse korral asjakohastele ühistele järelevalverühmadele või teistele EKP tegevusharudele järelmeetmete võtmiseks. Rikkumisteated kuuluvad EKP pädevusse ja seepärast hindab neid EKP, kui need

- i) on seotud riikliku pädeva asutuse, EKP või järelevalve alla kuuluva üksusega ja
- ii) osutavad asjakohaste ELi õigusaktide või ELi direktiive kohaldavate riigisisesete õigusaktide väidetavale rikkumisele.

4.10.6 Kriminaalkuriteod

SSMi raammääruse artikkel 136

EKP otsus konfidentsiaalse teabe avaldamise kohta kriminaaluurimise käigus (EKP/2016/19)

Kui EKP-I on SSMi määrusest tulenevaid ülesandeid täites põhjust kahtlustada kriminaalkuriteo toimepanekut, esitab ta asjaomasele riiklikule pädevale asutusele nõude anda juhtum üle asjakohastele asutustele uurimiseks ja võimalikuks kriminaalvastutusele võtmiseks.

4.11 Krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikkuse hindamine ja seire

SSMi määruse artikli 6 lõige 1, artikli 6 lõike 5 punkt c

Kapitalinõuete määruse artikli 113 lõige 7

EKP suunis, millega kehtestatakse hindamise koostööstamise ning olulisi ja vähem olulisi krediitiasutusi hõlmavate krediitiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide seire põhimõtted (EKP/2016/37)

EKP juhend põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel usaldatavusjärelevalve eesmärgil

Kapitalinõuete määruses määratletakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeem lepingulise või õigusliku kohustusi reguleeriva korraldusena, mis kaitseb oma liikmeks olevaid krediitiasutusi ja investeerimisühinguid ning tagab eelkõige nende likviidsuse ja maksevõime, et hoida vajadusel ära pankrot. Pädevad asutused võivad kooskõlas kapitalinõuete määruses sätestatud tingimustega vabastada kaitseskeemi liikmed valitud usaldatavusnõuete täitmisest või lubada neile teatud erandeid, nagu on sätestatud [EKP juhendis põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediitiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel usaldatavusjärelevalve eesmärgil](#). Kapitalinõuete määruses sätestatakse, et pädev asutus võib anda krediitiasutusele loa määrata riskikaaluks 0% nende riskipositsioonide suhtes, mis on seotud vastaspooltega, kellega kuulutakse samasse kaitseskeemi, välja arvatud riskipositsioonide puhul, millest tulenevad esimese taseme põhiomavahendite, täiendavate esimese taseme omavahendite või teise taseme omavahendite kirjed. See on tähtsaim säte seoses kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisega usaldatavusjärelevalve eesmärgil. Ühtseid kriteeriumeid, millest lähtutakse kaitseskeemide kõlblikkuse hindamisel, täpsustatakse EKP asjaomases juhendis.

Mõnel juhul on sama kaitseskeemi liikmeteks nii EKP järelevalve alla kuuluvad olulised krediitiasutused kui ka riiklike pädevate asutuste järelevalve alla kuuluvad vähem olulised krediitiasutused. Nii olulisi kui ka vähem olulisi krediitiasutusi hõlmava uue kaitseskeemi taotluse korral hindab EKP koos asjaomase riikliku pädeva asutusega, kas kaitseskeemi suhtes võib kohaldada eeliskäsitlemist kapitalinõuete määruse alusel, ning kas riiklik pädev asutus võib anda üksikutele kaitseskeemi liikmetele seonduvaid lubasid ja vabastusi. EKP peab koostööstama oma seiretegevuse kaitseskeemi liikmeks oleva krediitiasutuse otsese järelevalve eest vastutava riikliku pädeva asutusega, et tagada kaitseskeemide kõlblikkuse hindamise kriteeriumite järgimise ja seonduvate vabastuste andmise järjepidevus Euroopa pangandusjärelevalve / asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse tasandil. Seda protsessi täpsustatakse ka eespool nimetatud EKP juhendis.

5 Vähem oluliste krediidasutuste järelevalve

Nagu on sätestatud SSMi määruises, vastutab EKP ühtsete eeskirjade ning kõigi asjaomaste liikmesriikide krediidasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet käsitleva Euroopa Liidu poliitika tõhusa ja järjepideva rakendamise eest.

SSMi raammääruses sätestatakse ühtse järelevalvemehhanismi raames kohaldatav praktiline kord ja koostööraamistik, täpsustades ülesannete jaotust krediidasutuste järelevalves EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel.

EKP vastutab oluliste krediidasutuste otsese järelevalve eest. Riiklikud pädevad asutused vastutavad vähem oluliste krediidasutuste otsese järelevalve eest tihedas koostöös EKPga, kelle ülesandeks on järelevalvetegevuse kontrollimine.

Sealjuures tagab EKP, et riiklike pädevate asutuste järelevalvetegevus vastab rangetele järelevalvestandarditele ja edendab võrdseid võimalusi. EKP juhindub proportsionaalsuse põhimõttest, mis tähendab, et järelevaatamistegevus on kooskõlas vähem oluliste krediidasutuste riskiprofiliga ja võimaliku mõjuga finantsstabiilsusele.

5.1 Järelevaatamistegevus

SSMi määruise artikkel 6

SSMi raammääruse VII osa

SSMi raammääruse artiklid 19–21, artikli 31 lõige 1, artikli 43 lõige 4 ning artiklid 52, 99–100, 103 ja 135

Ühtse kriisilahenduskorra määruise artikli 30 lõiked 2 ja 7 ning artikli 34 lõige 1

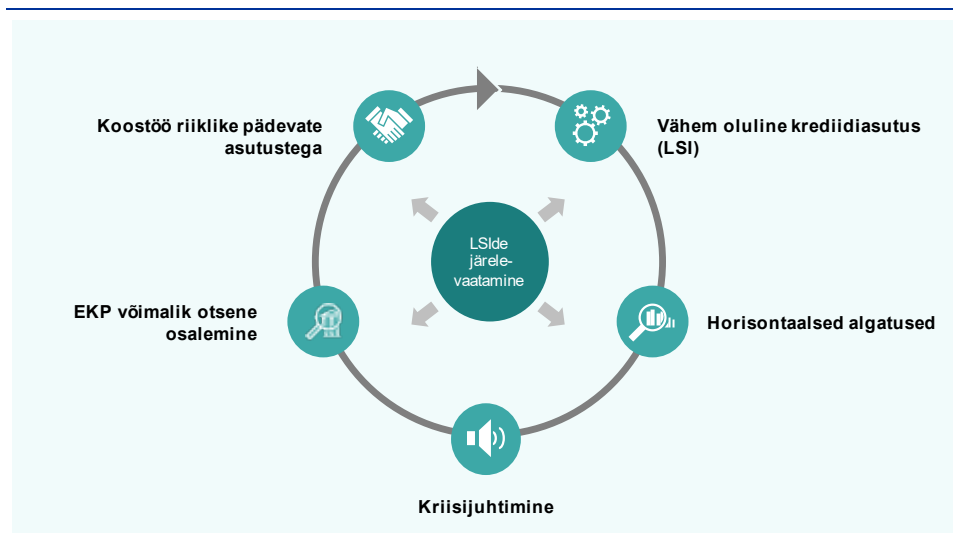
Selleks et tagada ranged järelevalvestandardid kogu ühtses järelevalvemehhanismis, on EKP-l oma järelevaatamisfunktsiooni täitmiseks kasutada mitmesugused vahendid. Need hõlmavad järgmist:

1. pidev koostöö ja korrapärane suhtlus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel tehnilisel ja juhtimistasandil (vt punkt 5.1.1);
2. üksikute vähem oluliste krediidasutuste ja vähem oluliste krediidasutuste gruppide/sektorite järelevalve (vt punkt 5.1.2);
3. asjakohaste järelevalveteemade analüüs eri jurisdiktsioonide lõikes (vt punkt 5.1.3).

Järelevaatamistegevuse eesmärk on edendada rangete järelevalvestandardite järjepidevat rakendamist kooskõlas SSMi määruises sätestatud eesmärkidega.

Joonis 18

Spetsialiseerunud krediidasutuste ja vähem oluliste krediidasutuste peadirektoraadi tegevus vähem oluliste krediidasutuste järelevalves

5.1.1 Koostöö riiklike pädevate asutustega

Avatud ja pidev koostöö EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel on vähem oluliste krediidasutuste tulemusliku ja tõhusa järelevalve seisukohast väga oluline.

Vähem oluliste krediidasutuste järelevalve üks põhielemente on korrapärane suhtlus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel. Seda saab korraldada eri viisidel ja erineva sagedusega ning vastavalt konkreetsetele vajadustele. Tavapäraselt toimub suhtlus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel veebipõhiselt ning tehniliste ja keskastme juhtide kohapealsete kohtumiste kaudu. Korrapäraselt kavandatakse ka kõrgema juhtkonna seminare/konverentse. Mõlemat liiki suhtlus võib olla mitmepoolne, st hõlmata kõiki riiklike pädevaid asutusi. Mitmepoolse suhtluse näiteks on kõrgema taseme juhtkonna võrgustiku koosolekud, kus osalevad EKP ja kõigi riiklike pädevate asutuste esindajad, et arutada vähem olulisi krediidasutusi puudutavaid olulisi järelevalveteemasid ja teha seonduvaid kokkuleppeid.

Koostöö ja teabevahetuse edendamiseks riiklike pädevate asutuste ja EKP vahel tehakse muu hulgas ka ühiseid järelevalvetegevusi ning korraldatakse töötajate vahetust. Peale selle võimaldab tulemuslik ja tõhus teabe- ja andmevahetus vähem oluliste krediidasutustega seotud riiklike pädevate asutuste järelevalvetegevuse teemal koondada ja jagada häid tavasid.

5.1.2

Individuaalne järelevalve ja proportsionaalsuse põhimõte

SSMi määruse artikkel 6, artikli 12 lõige 1 ja artikli 31 lõige 2

SSMi raammääruse artiklid 96–98

EKP suunis, millega kehtestatakse hindamise koostööstamise ning olulisi ja vähem olulisi krediitdiasutusi hõlmavate krediitdiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide seire põhimõtted (EKP/2016/37)

EKP suunis põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediitdiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel (EKP/2016/38)

Ilma et see piiraks riiklike pädevate asutuste kohustusi vähem oluliste krediitdiasutuste otsese järelevalve valdkonnas, korraldab EKP mitmesuguseid tegevusi, mille eesmärk on analüüsida olukorda üksikutes vähem olulistes krediitdiasutustes. Neid tegevusi toetavad suurel määral spetsiaalselt kavandatud/konkreetsed andmevahendid ning pidev dialoog riiklike pädevate asutustega. Riiklike pädevate asutuste teated on üks tüüpiline näide EKP ja riiklike pädevate asutuste vahelisest ametlikust suhtlusest vähem oluliste krediitdiasutuste teemal. Teated on kirjalikud dokumendid ja/või vormid, mille riiklikud pädevad asutused esitavad EKP-le. EKP võtab vastu ja hindab riiklike pädevate asutuste teateid (vt infokast 2) ning esitab oma seisukohad kooskõlas SSMi määruse ja raammäärusega. EKP esitab oma seisukohtades ülevaate sellest, kuidas asjaomane riiklik pädev asutus võiks või peaks konkreetset juhtumit käsitlema.

Järelevaatamistegevuses juhendatakse proportsionaalsuse põhimõttest ja see tähendab, et üksikud vähem olulised krediitdiasutused seatakse tähtsuse järjekorda vastavalt nende riskiprofiilile ja olulisusele. Vastavalt sellele kohandatakse krediitdiasutuse- ja sektoripõhise järelevalvetegevuse intensiivsust ning selleks eraldatud vahendeid. Prioriseerimise aluseks on riskipõhine meetodika, mille põhjal liigitatakse vähem olulised krediitdiasutused ja vähem oluliste krediitdiasutuste sektorid vastavalt nende riskitasemele ja/või süsteemsele mõjule, nagu on kirjeldatud infokastis 1.

SSMi raammääruse IV ja VII osa

SSMi määruse artikkel 6

EKP määrus järelevalvealase finantsteabe aruandluse kohta (EKP/2015/13)

EKP osalemine üksikute vähem oluliste krediitdiasutuste järelevalves võib muutuda intensiivsemaks, kui krediitdiasutuse finantsseisund halveneb. See võib toimuda kriisiolukordades (vt punkt 5.1.4) või juhul, kui EKP võtab üle otsese järelevalve (vt punkt 5.1.5).

Infokast 1

Vähem oluliste krediitdiasutuste liigitamise raamistik

Nagu eespool nimetatud, juhendab EKP oma järelevaatamisfunktsiooni täitmisel muu hulgas proportsionaalsuse põhimõttest. Järelevaatamise intensiivsus sõltub igale krediitdiasutusele omistatud prioriteetsuse tasemest, tema riskitasemest ning olulisusest ühtse järelevalvemehhanismi jaoks ja selle raames. Vähem oluliste krediitdiasutuste prioriteetsuse määramise protsess tugineb liigitamise raamistikule, mille aluseks on kaks põhitegurit: i) vähem olulise krediitdiasutuse maksejõuetuks muutumise võimalik mõju asjaomase riigi või kogu piirkonna finantssüsteemi stabiilsusele ja ii) krediitdiasutuse olemuslik riskitase. EKP teeb igal aastal mõjuhindangu ja hindab iga krediitdiasutuse puhul mitut näitajat, nagu suurus, tähtsus kohaliku majanduse seisukohalt, piiriülene tegevus ja ärimudel. Vähem olulised krediitdiasutused, kelle võimalik mõju finantssüsteemile on suurim, liigitatakse suure mõjuga vähem olulisteks krediitdiasutusteks. Iga vähem olulise krediitdiasutuse riskiprofiili / sisemist riskitaset hinnatakse kord kvartalis. Suurima riskiga vähem olulised krediitdiasutused liigitatakse kõrge riskitasemega vähem olulisteks krediitdiasutusteks.

Infokast 2

Suunised riiklikele pädevatele asutustele teavitamisnõuete kohta

Nagu eespool öeldud, on riiklike pädevate asutuste teated peamine vahend, mille kaudu EKP täidab vähem oluliste krediidasutuste järelvaatamise ülesannet. Teated tagavad õigeaegse ja tõhusa teabevahetuse oluliste arengusuundade kohta üksikutes vähem olulistes krediidasutustes. Teated on ametlikud kirjalikud dokumendid, mille riiklikud pädevad asutused esitavad EKP-le konkreetsete asjaolude ilmnemisel. Näiteks suure mõjuga ja/või kõrge riskitasemega vähem oluliste krediidasutuste puhul peavad riiklikud pädevad asutused esitama EKP-le teate oluliste järelevalvemenetluste ja/või tähtsate otsuse-eelnõude varases etapis. Samal ajal peavad riiklikud pädevad asutused kooskõlas eelnevalt kindlaks määratud kriteeriumitega teavitama EKPd i) vähem oluliste krediidasutuste finantsseisundi halvenemisest olenemata nende liigitusest ning ii) seoses kord aastas ja kaks korda aastas koostatavate järelaruannetega.

5.1.3 Temaatilised analüüsid ja horisontaalsed süvaanalüüsid

Lisaks eespool kirjeldatud tegevustele teeb EKP tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega temaatilisi analüüse ja süvaanalüüse vähem oluliste krediidasutuste sektorite ja riiklike pädevate asutuste järelevalvetavade kohta. Nendes analüüsides keskendutakse tavaliselt konkreetsetele riskivaldkondadele (nt kapitali, krediidi, juhtimise ja IT valdkonnaga seotud riskid ning kliima- ja keskkonnariskid) ning need on üldiselt kooskõlas asjakohaste järelevalveprioriteetidega ja oluliste krediidasutuste pideva järelevalvega. Temaatilisi analüüse ja süvaanalüüse tehakse sageli eri riikide lõikes, et võrrelda tulemusi ühtse järelevalvemehhanismi tasandil. Võrdlusanalüüs võimaldab paremini kindlaks teha riiklike pädevate asutuste asjaomaseid järelevalvetavasid ja tekkivaid riske vähem oluliste krediidasutuste sektorites. Samuti tõhustab see teabevahetust ja heade järelevalvetavade jagamist.

Joonis 19

Konkreetsetele riskidele keskenduvad horisontaalsed algatused

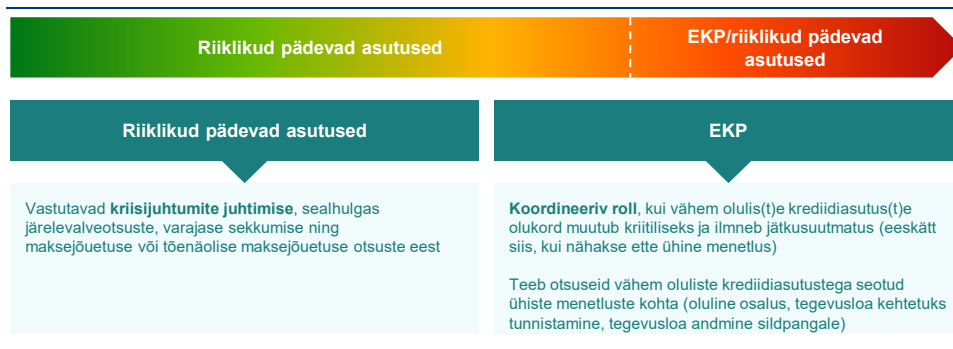

5.1.4 EKP roll kriisijuhtimises

SSMi raammääruse kohaselt vastutavad vähem oluliste krediidiasutuste juhtimise eest kriisilukorras riiklikud pädevad asutused ja muud asjakohased riigisisised asutused. Vähem olulise krediidiasutusega seotud mis tahes kriisilukorra juhtimisel tuleb suurendada teabevahetust ja kooskõlastamist paljude sidusrühmade vahel ning kaasata peale EKP ja riiklike pädevate asutuste ka teisi asutusi, sealhulgas riigi kriisilahendusasutust ja Ühtset Kriisilahendusnõukogu. Kuigi vähem oluliste krediidiasutuste otsest järelvalvet tegeva asutusena vastutab riiklik pädev asutus endiselt järelvalveotsuste tegemise eest, on EKP pädevuses teha otsuseid ühiste menetluste, näiteks tegevuslubade kehtetuks tunnistamise kohta.

Joonis 20

Kriisijuhtimise peamised vastutusvaldkonnad

5.1.5

EKP potentsiaalne otsene osalus

[SSMi määruse artikli 6 lõiked 4 ja 7 ning artikli 6 lõike 5 punkt b](#)

[SSMi raammääruse artiklid 67–69](#)

[SSMi raammääruse IV osa](#)

Kooskõlas SSMi määruse ja SSMi raammäärusega on EKP-I õigus suurendada oma järelvaatamistegevust, näiteks koguda otse andmeid vähem olulistelt krediidasutustelt või osaleda ja/või läbi viia kohapealseid kontrole. Mõnel konkreetsel juhul ja vastavalt SSMi raammäärusele võib EKP osaleda ka vähem oluliste krediidasutuste otseses järelvalves. See hõlmab järelvalvetegevuse ülevõtmist eesmärgiga tagada rangete järelvalvestandardite järjepidev kohaldamine või võtta järelmeetmeid riikliku pädeva asutuse konkreetse taotluse alusel. Samuti vastutab EKP otsese järelvalve eest juhul, kui olulisuse hindamise tulemusel muutub krediidasutuse staatus vähem olulisest krediidasutusest oluliseks krediidasutuseks.

Euroopa Keskpank, 2024

Postiaadress 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefon +49 69 1344 0
Veebileht www.bankingsupervision.europa.eu

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteärilistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.

Terminite kohta saab täpsemat teavet [ühtse järelevalvemehhanismi sõnastikust](#) (ainult inglise keeles).

HTML ISBN 978-92-899-6321-3; doi: 10.2866/326479; QB-05-23-429-ET-N